

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

[Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı]

Resim İş Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

GÖRSEL SANATLAR (1-8) ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE HAZIRLANAN
DERS PLANLARININ UYGULAMA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rukiye ERTOSUN

Danışman
Doç. Dr. Mehmet Ali GENÇ

Konya 2020

ÖN SÖZ

Yaşadığımız Dünya ve içindeki bütün canlı ve cansız varlıklar bir tasarımdır. Tasarımın temelinde ise sanat vardır. Oran-orantı, denge, zıtlık, estetik, hareket, ışık, renk, hacim, doku ve benzeri olarak, Dünya'yı anlama ve anlamlandırma, her türlü gelişme ve değişimi değerlendirme, eleştirme, önderlik yapma, öngörme, estetik bakış açısı, karşılaştırma gibi yönleriyle insanı çevresine duyarlı hale getiren sanattır.

İnsanlığın yeryüzünde var oluşundan itibaren, kendini ifade etmenin bir yolu olan sanat, günümüzde gelişmişliğin emaresi ve sonucu olarak görülmektedir. Bu nedenle, medeniyet yarışında olan ülkeler, nesillerinin eğitime ayrıca önem verirler ve öğretim programlarının öğretmenler aracılığıyla uygulanmasıyla eğitimin sağlam temellere oturmasını amaçlarlar. Sanat eğitimini de genel eğitimin vazgeçilmez bir tamamlayıcısı olarak görürler.

Bu çalışma 2018 tarihli değişikliklerle yürürlüğe konulan, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına (1-8) göre hazırlanan ders planlarının uygulama yönünden değerlendirilmesini içermektedir. Öğretim programı doğrultusunda disiplin temelli ve disiplinler arası yöntemle hazırlanan ders planlarının uygulanma sonrası, uzman ve öğrenci değerlendirmelerinin ne olduğu amaçlanmıştır. Sunulan ders planlarının uzman ve öğrenciler tarafından başarılı bulunduğu görülmüş ve elde edilen veriler sonrasında önerilerde bulunulmuştur.

Bilgi ve tecrübeleriyle, tez çalışmamın her aşamasında, yol gösteren değerli danışmanım ve öğretmenim Doç. Dr. Mehmet Ali Genç'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, yüksek lisans süresince anlayışlarını esirgemeyen ve manevi desteklerini hep hissettiğim, eşim Murat ERTOSUN ve çocuklarım Ayşe Nur ve Nazım'a; tez çalışmama uygulama süreci boyunca katkı sağlayan öğretmen arkadaşlarım ve öğrencilerime teşekkür ederim.

Rukiye ERTOSUN

KONYA- 2020

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TEZ KABUL	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT.....	ix
KISALTMALAR.....	x
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	2
1.2 Araştırmanın Amacı.....	3
1.3 Araştırmanın Önemi.....	3
1.4 Varsayımlar.....	4
1.5 Sınırlılıklar	5
1.6 Tanımlar.....	5
2 ALAN YAZIN	7
2.1 Sanat ve Sanat Eğitimi	7
2.2 Türkiye’de Sanat Eğitimi.....	9
2.3 Disiplin Temelli Sanat Eğitimi	13
2.4 Disiplinler Arası Eğitim.....	18
2.5 Disiplinler Arası Sanat Eğitimi	20
2.6 Güncellenen (2018) Gsd (1-8) Öğretim Programı	21
2.6.1 Değerlerimiz.....	22
2.6.2 Yetkinlikler	22
2.6.3 Gsd öğretim programı özel amaçları.....	22
2.6.4 Gsd öğretim programı alana özgü beceriler	23
2.6.5 Gsd öğretim programının yapısı	24
2.6.6 Ölçme ve değerlendirme yaklaşımı.....	27
2.6.7 Gsd öğretim programı kazanımları	28
2.7 İlgili Araştırmalar.....	30
3 YÖNTEM	36
3.1 Araştırmanın Modeli.....	36
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu	36
3.3 Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri	37
3.3.1 Uzman Görüşme Formu.....	39

3.3.2 Öğrenci Yansıtma Formu.....	40
3.4 Verilerin Toplanması	40
3.5 Verilerin Analizi	41
3.6 Güvenirlilik ve Geçerlik.....	42
4 BULGULAR.....	44
4.1 Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	44
4.1.1 Uzman görüşme formu birinci sorusundan elde edilen bulgular	44
4.1.2 Uzman görüşme formu ikinci sorusundan elde edilen bulgular	49
4.1.3 Uzman görüşme formu üçüncü sorusundan elde edilen bulgular	55
4.1.4 Uzman görüşme formu dördüncü sorusundan elde edilen bulgular	57
4.1.5 Uzman görüşme formu beşinci sorusundan elde edilen bulgular	59
4.1.6 Uzman görüşme formu altıncı sorusundan elde edilen bulgular.....	62
4.1.7 Uzman görüşme formu yedinci sorusundan elde edilen bulgular.....	65
4.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	67
4.2.1 Öğrenci yansıtma formu birinci sorusundan elde edilen bulgular	68
4.2.2 Öğrenci yansıtma formu ikinci sorusundan elde edilen bulgular	75
4.2.3 Öğrenci yansıtma formu üçüncü sorusundan elde edilen bulgular	81
4.2.4 Öğrenci yansıtma formu dördüncü sorusundan elde edilen bulgular	86
4.2.5 Öğrenci yansıtma formu beşinci sorusundan elde edilen bulgular	93
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	100
5.1 Tartışma	100
5.1.1 Birinci alt problem cümlesine yönelik tartışma	100
5.1.2 İkinci alt problem cümlesine yönelik tartışma.....	105
5.2 Sonuç.....	107
5.1.1 Birinci alt probleme yönelik sonuçlar	108
5.1.2 İkinci alt probleme yönelik sonuçlar.....	110
5.3 Öneriler	111
5.3.1 Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler	112
5.3.2 Araştırmacılara yönelik öneriler	113
KAYNAKÇA.....	114
EKLER.....	120
EK-1 Araştırma İzni.....	120
EK-2 Ders Planları.....	121
EK-6 Uzman Görüşme Formu	138
EK-4 Öğrenci Yansıtma Formu	139
EK-5 Uzman Görüşme Formuna Verilen Cevaplardan Örnekler.....	140
EK-6 Öğrenci Yansıtma Formuna Verilen Cevaplardan Örnekler.....	144
EK-7 Fotoğraflar ve Öğrenci Ürünleri Örnekler	146
ÖZGEÇMİŞ	152

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Değerlendirilmesi başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam **113** sayfalık kısmına ilişkin, 26/03/2020 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%9** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç,
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
4. Önsöz hariç,
5. İçindekiler hariç,
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç,
7. Kaynakça hariç
8. Özgeçmiş hariç,
9. Alıntılar dâhil,
10. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

26/03/2020

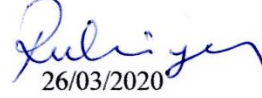
Rukiye ERTOSUN

Doç. Dr. Mehmet Ali GENÇ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

26/03/2020

Rukiye ERTOSUN

ÖZET

[Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı]
Resim İş Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

GÖRSEL SANATLAR (1-8) ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE HAZIRLANAN DERS PLANLARININ UYGULAMA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rukiye ERTOSUN

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Programlarında 2013 yılında değişikliğe gitmiştir. 2018 tarihlerinde yapılan güncellemelerle 2019’da uygulanmaya başlanan Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programı ile, eğitim - öğretim süreci boyunca disiplin temelli ve disiplinler arası temel yaklaşımın altı çizilmektedir. Görsel sanatlar dersinin, sadece uygulama ve yetenek dersi olmadığı düşüncesiyle, işlenişinde disiplin temelli sanat eğitiminin yani; sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik, uygulama ve ayrıca disiplinler arası bağlantı olması gereği, gelişen ve değişen dünyaya, sanat bilgisi ve görgüsüyle ayak uydurabilecek insan için, ihtiyaç ve gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma, 2018 yılında güncellenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı kazanımları doğrultusunda; disiplin temelli, disiplinler arası, grup ve bireysel öğretim yöntemlerini, hazırlanan ders planlarına yansıtma ve bu ders planlarının sınıf ortamında uygulanmasından elde edilen sonuçları kapsamaktadır. Nitel olan bu çalışma yarı deneysel olarak tasarlanmıştır. Nitel veri toplama yöntemi olarak görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu yaklaşımı uygulanmıştır. Uygulanan ders planları sonrası, uzman ve öğrencilere yöneltilen uzman görüşme ve öğrenci yansıtma formu sorularından elde edilen veriler, kaynak olarak kullanılmıştır. Veri analizi için içerik analizi uygulanmıştır. Ders planlarının uygulanma sonucu uzmanlar tarafından; öğrenci sorumluluğu, motivasyon, iç denetim, disiplin temelli ve disiplinler arası işlenen ders sonucu derse ilgi ve katılım, düşünme becerileri ve ortaya çıkan ürünler yönleriyle başarılı bulunmuştur. Araştırmada, öğrencilerin disiplin temelli ve disiplinler arası işlenen dersleri sevdiğini ve uygulama sonrası elde edilen ürünleri akılda kalıcı olma, verim ve başarı yönleriyle olumlu değerlendirdikleri ve diğer derslerde de uygulanmasını istedikleri sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Öğretim Programı, Görsel Sanatlar Öğretim Programı.

ABSTRACT

Department of Fine Arts Education
Art Education Program
Master Thesis

EVALUATION OF COURSE PLANS PREPARED IN ACCORDING TO THE CURRICULUM OF VISUAL ARTS (1-8).

Rukiye ERTOSUN

The Ministry of Education changed its curriculum in 2013. The Visual Arts (1-8) curriculum, which is being implemented in 2019 with updates made in 2018, underlines the discipline - based and interdisciplinary basic approach throughout the education-training process. Considering that visual arts is not just a practice and aptitude course, that is, a discipline-based art education in its processing.; art history, art criticism and aesthetics, practice and also the need to have interdisciplinary connections arise as a need and necessity for people who can keep up with the developing and changing world with their knowledge and manners of art. In this study, in 2018, in accordance with the outcomes of the updated visual arts curriculum; discipline-based, interdisciplinary, group and individual teaching methods, prepared lesson plans, reflection lesson plans and covers the results of implementation in the classroom. This study, which is qualitative, was designed to be semi-experimental. A semi-structured interview form approach from interview types has been applied as a qualitative data collection method. The data obtained from the expert interviews and student reflection form questions which were directed to the experts and students after the applied lesson plans were used as a source. Content analysis was applied for data analysis. By the experts as a result of the implementation of the lesson plans; student responsibility, motivation, internal audit, interest and participation in the course as a result of discipline-based and interdisciplinary courses, thinking skills and resulting products were found to be successful. The study concluded that the students liked the discipline-based and interdisciplinary courses and positively evaluated the products obtained after the application in terms of catchy, yield and success, and wanted them to be applied in other courses as well.

Keywords: Art Education, Curriculum, Visual Arts Curriculum.

KISALTMALAR

ÇASEY: Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi

ÇZK: Çoklu zekâ kuramı

Gsd: Görsel sanatlar dersi

Ö1: Birinci öğrenci

Ö2: İkinci öğrenci

ŞSBO: Şehit Süleyman Bey Ortaokulu

t.y.: Tarih yok

U1: Birinci uzman

U2: İkinci uzman

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Eğitimin kimi Avrupa dillerindeki karşılığı olan “education” Latince’den gelir ve beslemek, bir şeye doğru yönelmek ve yetiştirmek anlamındadır. “Eğitim” kelimesi bir “süreci” dile getirir. Bu süreç, bilerek ya da bilmeyerek, iki ya da daha çok insanı ilişkiye geçirerek, karşılıklı düşünce alışverişini sağlar. Bu tanımlamayla eğitim, okul ortamını aşan ve her yaşta, hayatın her aşamasında gözlenen bir süreç olmaktadır (Tanilli, 1994, s. 11-13). Kişisel kapasitelerin güce dönüşmesi ve bu gücün yeniyi ortaya koymaya olanak verecek biçimde gelişmesi ise öğrenmedir (Kırıçoğlu, 2002, s. 101). Öğretim sürecinde de ilk olarak, öğretim hedefleri ve içerik belirlendikten sonra bu içeriğin nasıl sunulacağını belirlemek gereklidir. Öğretilecek konunun içeriği, çeşitli yöntem ve teknikler kullanılarak sunulabilir. Ancak uygulanacak yöntem ve tekniklerin öğretim hedeflerine ve içeriğine uygun şekilde seçilmesi için öğretim stratejilerinin önceden belirlenmesi gereklidir (Aykaç, 2005, s. 2).

Bir öğretim programı için ilk dikkate alınması gereken husus, öğrencilerde oluşması beklenen istendik davranışların neler olduğunun tespit edilmesidir. İkinci husus istendik davranışları oluşturmak için geçerli öğrenme yaşantılarının belirlenmesidir. Bu öğrenme yaşantıları içerisine yöntemler, ilkeler, araçlar ve öğrenme-öğretme uygulamalarının tamamı girmektedir (Gögebakan, 2012, s. 60). Eğitimin; bilgi, yetenek, yaratıcılık gibi değerlerin, güdümlü ve maksatlı yönlendirilmesi olduğunu düşünen Gökaydın, insanı insan yapmak için, yalnız düşündürmenin yeterli olmadığını da belirtmektedir. Duygu ve düşünceleri dengeli insana ulaşmanın yolu, çağın sanat eğitiminden geçtiği artık anlaşılmaktadır. Sanat eğitimi, çocuğun gelişimini sağlamada en güvenli doğal ortamdır ve eğitimin her kademesinde sanatsal çalışmalara yer verilmelidir (1990, s. 1-3). İnsan çok yönlü eğitim gereksinimi olan bir varlıktır. Sanat eğitimi bilim, teknik, felsefe ve kinestetik alan eğitimleriyle birlikte bireysel ve toplumsal eğitimin en vazgeçilmezlerinden biridir (Alakuş ve Mercin, 2007, s. 15). Sanat eğitimi ile öğrencinin zekâ düzeyinin yükseltileceği ve genel eğitime fayda sağlayacağı ileri sürülmüştür. Sanat eğitimi; genel eğitimin içinde değerlendirilir ve her ikisinin de birbirine hizmet ettiği görülür (Erbay, 2013, s. 29).

Eğitimde çok farklı zekâlara sahip olan öğrencilerin varlığı bir gerçektir. Gardner'ın çoklu zekâ anlayışını ifade eden kuramının önemli bulgularından biri sanatsal öğrenmenin bilişsel aktivite olduğudur. Ayrıca, görsel ve içsel zekâ türlerinin tanımlanmış olması bu alanın önemini artırmış, yetenekli-yeteneksiz ayrımı yapılmadan Görsel sanatlar dersi (Gsd) nin her öğrenci için eğitim amaçlı olarak gerekli olduğu ortaya çıkmıştır (Ayaydın, 2009, s. 53). Kapsamı geniş ve günlük yaşamın bir parçası olan görsel sanatlar kazanımları, özellikle küçük yaşlarda verildiğinde bireyin ileriki dönemlerine olumlu yansımaktadır. Görsel sanatlar eğitiminin sanat tarihi, estetik, eleştiri ve uygulama alanlarıyla verilmesi, bireylerin sanatı anlamasını ve ona değer vermesini teşvik etmekte, öğrenci merkezli bir eğitim olduğunu göstermektedir (Mercin ve Alakuş, 2011, önsöz). Öğrenciyi merkeze alıp rehberlik yapacak olan bilinçli öğretmenin nasıl yetiştirileceği noktası ayrıca genel sanat anlayışı ve sanatta haz, sanat eğitiminin sorunudur (Eroğlu, 2013, s. 43).

Gelişme ve lider olma çabalarının yoğunlaştığı günümüzde ülkeler sorunları gören, onlara çözüm üreten insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle eğitim programları sürekli güncellenmektedir. Sanat eğitimi yeni süreçte amaç boyutunda ön plana çıkmakta ve genel eğitimin önemli bir bileşeni olmaktadır (Ünver, 2016, s. 872). Ancak, halen bazı okullarda sanat eğitiminin program içinde olması önemsizdirken, bazılarında ise gereğine bile inanılmamaktadır. İyi hazırlanan, bir sanat programı, çocuğun davranışlarına yön vermede çok zengin ve uyarıcı olanaklar yaratır. Sanat eğitimi, yurdumuzun gençlerinin, çocuklarının başarısı, mutluluğu, refahı açısından önemsenmelidir ve bu eğitime gerekli yer, önem ve zaman mutlaka verilmelidir (Gökaydın, 1990, s. 8). Türk eğitim sisteminde sanat eğitiminin çağdaş eğitim normlarıyla verilebilmesi için dünden bugüne gösterilen çabalar bilinmektedir. Bu bakımdan görsel sanatlar eğitiminin yöntem bilim açısından incelenmesine gereksinim vardır. Böylece hazırlanacak öğretim programları öğrencilerin başarılarını arttırabilir ve derse yönelik tutumlarını olumlu kılacaktır (Alakuş, 2011, s. 57).

1.1 Problem Durumu

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 24/09/2013 tarihli İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Gsd (1-8. Sınıflar) Çerçeve Öğretim Programının, 2014-2015 Öğretim Yılından itibaren 1 ve 5. Sınıflardan başlanıp, kademeli olarak uygulanmasına karar vermiştir. Program 2017 ve 2018 yılında güncellenmiş, 2018-2019 eğitim öğretim

yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulanmasına karar verilmiştir (MEB, 2013, 2017, 2018). Bu çalışmada, Gsd Öğretim Programı'nda 2018 yılında yapılan değişiklikler ve güncellemeler doğrultusunda hazırlanan ders planları uygulamasının uzman ve öğrenci görüşlerine sunulması, elde edilen görüşlerin değerlendirilmesi, varsa tespit edilen problemlerin ortaya konulması ve çözüm önerileri amaçlanmış, uzman olarak görsel sanatlar ve sınıf öğretmenleri, öğrenciler temel veri kaynağı olarak belirlenmiştir.

Bu çalışma, 2018 yılında güncellenen Gsd Öğretim Programı kazanımlarının gerçekleştirilmesinde kullanılacak disiplin temelli, disiplinler arası öğretim yöntemlerinin, hazırlanan ders planlarına yansıtılması ve bu ders planlarının sınıf ortamında uygulanmasından elde edilecek sonuçları kapsamaktadır.

Güncellenen Görsel Sanatlar Öğretim Programı doğrultusunda hazırlanan ders planlarının uygulanma yönü, uzman ve öğrencilerin değerlendirmeleriyle belirlenmeye çalışılacaktır. Çalışmanın problem cümlesi "Görsel sanatlar dersi öğretim programına göre hazırlanan ders planlarının uygulanma sonuçları nelerdir?" şeklindedir.

Alt Problemler

1) Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanmasına İlişkin Uzman Görüşleri Nelerdir?

2) Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanma Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Güncellenen Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programında belirtilen disiplin temelli, disiplinler arası, işbirlikçi ve bireysel uygulama yöntemlerine göre derslerin işlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Belirtilen bu öğretim programlarına göre ders planları hazırlamak ve bunları sınıfta uygulayarak ortaya çıkan sonuçları değerlendirmek çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Ders öğretim programları, bir ülkenin gelecekte nasıl bireyler ve toplum arzu ettiğinin planlamasıdır. Ülke yönetimleri için programlar, içeriklerin ve bu içeriklerin kullanılma, aktarılma, yöntem ve biçimlerinin, aynı zamanda toplum için neyi, nasıl ve ne kadar istediğini toplum için ilan eden zemindir. Bilindiği gibi eğitimde yapılan

değişikliklerin toplum üzerine etkisini görmek, hemen mümkün olmamaktadır. Yakar'a göre içerik, iletişim süreciyle bağdaştırıldığında, eğitim-öğretimin öğrencilere vermek istediği mesaj olarak tanımlanabilir. İhtiyaçlardan yola çıkılarak oluşturulan hedefler, içeriğe yön verir ve ülkenin uzak-genel-özel hedefleri ile kazandırılması istenen bilgi, değer ve beceriler içerik aracılığıyla kazandırılır (2016, s. 4). Gardner'ın "Çoklu Zekâ" anlayışının en çok etkilediği alanlardan biri de görsel sanatlar eğitimidir. Kuramın en önemli bulgularından biri sanatsal öğrenmenin de bir bilişsel aktivite olduğudur. Ayrıca, görsel ve içsel zekâ türlerinin tanımlanmış olması da bu alanın bütün öğrenciler için önemini artırmıştır. Bu durum, diğer dersler içinde Gsd'nin temel alan anlatımlarının olması gerektiğinin anlaşılmasını sağlamıştır (Ayaydın, 2009, s. 53).

Bu çalışma, yapılan değişikliklerle yürürlüğe konulan Gsd Öğretim Programı doğrultusunda ders planı hazırlanması ve uygulanması ile ilgili olarak Gsd öğretmenlerinin ve öğrencilerin, programın uygulanmasına yönelik problemlerine açıklık getirebileceğinden önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmayla, güncellenen görsel sanatlar öğretim programı doğrultusunda disiplin temelli ve disiplinler arası yöntemlerle hazırlanan ders planlarının ve uygulama sonuçlarının alana katkı sunması beklenmektedir.

1.4 Varsayımlar

Araştırma, belirtilen varsayımlar üzerine inşa edilmiştir.

1) Bu araştırma ile güncellenen Gsd Öğretim Programı'nın uygulanmasına yönelik örnekler sunacağı varsayılmaktadır.

2) Güncellenen Gsd Öğretim Programı'na göre hazırlanan ders planı ve uygulama örneklerinin, yeni programın işlenişi ile ilgili soruları olan görsel sanatlar ve sınıf öğretmenlerine, cevap niteliği taşıyacağı varsayılmaktadır.

3) Bu çalışmada görsel sanatlar öğretim programına göre disiplin temelli ve disiplinler arası yöntemler kullanılarak hazırlanan ders planı ve uygulama sürecinin uzmanlar tarafından değerlendirileceği varsayılmıştır.

4) Uzmanların süreç ve süreç sonunda ortaya çıkan ürünlere ilişkin hazırlanan değerlendirme sorularına verdikleri cevaplarda gerçek samimi düşüncelerini yansıttıkları varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırma konusu itibariyle, aynı zamanda alan, ayrılan zaman ve sınıf düzeyi yönünden sınırlılıklar içermektedir, bunlar;

1. Araştırma Balıkesir ili Bandırma İlçesi Şehit Süleyman Bey Ortaokulu (ŞSBO) ile sınırlıdır.

2. Araştırma konusu olan 2018 yılında güncellenen Gsd (1-8) Öğretim Programı'na göre hazırlanan ders planlarının uygulama yönünden değerlendirilmesi, ŞSBO 7. Sınıflardan seçilen bir şubenin öğrencileri ile sınırlıdır.

3. Araştırmada elde edilen veriler, Balıkesir İli Bandırma İlçesi'nde yer alan uzmanların ders planı ve uygulama süreçlerini değerlendirmeleri ile sınırlıdır.

Nitel olan bu çalışma yarı deneysel olarak tasarlanmıştır. Kavramsal çerçeve için alanda yazı taraması yapılmıştır. Ders planlarının uygulanması sonucunda elde edilen uzman ve öğrenci değerlendirmeleri veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Çalışma grubu ise ŞSBO'da 7. Sınıf düzeyinde eğitim gören öğrencilerdir.

1.6 Tanımlar

Disipline Dayalı Sanat Eğitimi: Görsel sanatlar öğretimini yaratıcılığa, sanatın değerine ve anlaşılmasına katkı yapan dört disiplinden birleştirilerek oluşturulmuş bir içeriğe yönlendirir (Özsoy, 2007, s. 188).

Eğitim: Birbiriyle ilişkili unsurlardan oluşan ve bütünlüğü olan bir kompozisyondur. Bu bütünlüğün, idareciler, öğretmenler, ebeveynler, öğrenciler; geçmiş, bugün, gelecek; okul, aile, toplum; ders kitapları, programlar ve teknolojik araç gereçler gibi unsurları vardır (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2018, s. 18).

Estetik: Sanatın doğasını, içeriğini, değerini ve kökenini inceleyen bir disiplindir (Alakuş, 2011, s. 79).

Sanat Eğitimi: Çağdaşlaşma süreci içinde toplumda yetişmekte olan kuşakları her alanda yaratıcılığa yönelten bir ders içi ve ders dışı etkinlikler bütünüdür (San, 1982, s. 216-217).

Sanat Tarihi: Sanatın tarihsel gelişimini ve değişimini inceleyen bir disiplindir. Bütün sanatlardaki yönelişlerin özünü, bir anlamda insan hayatının mesajını, insan hayatının gidiş ve akış yönünü yorumlamaya çalışan bilim dalıdır (Erbay, 2013, s. 94).

Sanat: İmgeler aracılığıyla gerçekliğin yeniden üretilmesidir (Ziss, 2016, s. 57).

Yaratıcılık: Ayrı durumlar arasında ilişki kurma, geniş düşünme, soru sorma, tartışma, derin düşünme, keşfetme ve sınaama gibi birçok birbirine bağlı davranış ile ortaya konulan aklın sonucudur (Kırısoğlu, 2002, s. 184).

BÖLÜM 2

2 ALAN YAZIN

2.1 Sanat ve Sanat Eğitimi

Yunan filozof Eflatun, her gün öğrencilerini toplar ve onlara öğretisini anlatırdı. Böylece Eflatun Okulu Akademia Gymnasion doğdu. Romalı hatip, siyasetçi ve filozof Markus Tullius Çiçero zamanında ise yeni akademi geleneği yerleşti. Roma heykeltıraşlık okullarının yanı sıra gençlerin Heraclea'nın Zeuxippus'ın yanında resim öğrendiğinden de bahsedilmektedir (Erbay, 2013, s. 10).

Ortaçağ, sanatı insanları tanrıya ulaştırmada bir araç olarak kullanılmıştır. Rönesans'da hâkim düşünce ise hümanist yani herkese yönelik genel eğitimi savunmuştur. 17. Yüzyıl (yy.) da sanatın, kralın ihtişamı yansıtır, propaganda aracı olarak hizmet ettiği anlaşılmaktadır. Aydınlanma Çağı (18.yy.) “bilim” ve “neden” üzerine odaklanılan bir zaman dilimi olmuştur. 19. yy Sanayi Devrimi'nde el işçiliğinin yerini seri üretim almıştır (Özsoy, 2007, s. 63-65). 19. yy. nin ortalarında Pedagog Pestalozzi, biçimlendirme ve ölçülendirmenin sanat ve iş eğitiminde ağırlıklı olması sonucunda düşünce, araştırma ve yaratma yeteneğinin geliştirilebileceğini öne sürmüştür. Resmin yazıyla, yazının resimle yakından ilgisi olduğunu 1871'de ortaya koyan Walter Smith'tir. Geçerliliği süren görüş çerçevesinde pek çok sanat eğitimcisi, güzel çizimin, yazıya ve genel derslere olan faydasını ifade etmektedir (Erbay, 2013, s. 78). Başta Stanley Hall öncülüğünde 1897 yılında çocuğun özgürlüğüne ve eğitimine yönelik incelemeler “Çocuk araştırmaları akımı” nı ortaya çıkarmıştır. Öncesinde yalnız göz ve el eşgüdümü doğrultusunda verilen sanat eğitimine, şimdilerde “bellek” ve “düş gücü” de dâhil edilmiştir (Gökay, 2011, s. 21). Birinci Dünya Savaşı öncesine gelindiğinde, Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) gelen, farklı milliyetteki göçmenlerin kültürel uyumunu sağlamak amacıyla, sanat eğitimi çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Resim çalışmaları ve doğadan desen yoluyla “güzellik”, tasarım ve el sanatları eğitimi yoluyla “uygulamalı eğitim”, yapılan bu uyum çalışmalarının en önemli yönleri olmuştur (Özsoy, 2007, s. 69).

1910 yılında Walter Gropius tarafından 1919 yılında Almanya Weimer'da kurulan “Bauhaus Güzel Sanatlar Okulu” iş eğitimi temelleri üzerine kurulan ilk sanat okuludur. Öğretim mimarlık, resim ve heykel olarak üç ana dalda yapılıyordu. Bir

devlet okulu olan Bauhaus Okulu'nun amacı; sanatçıyı, içinde yaşadığı toplumun sosyal konuları üzerinde bilinçlendirmek ve sorumluluk yüklemektir (Erbay, 2013, s. 39). 1920'den sonraki yenilikler; düşünceye ve sanat politikasına etki etmiş, çoğaltma teknikleri ile röprodüksiyonun devreye girmesi, sanat yapıtının kavranmasının sonunu getirmiştir. 20.yy.da fotoğraf, sinema gibi teknik aygıtlar aracılığıyla gerçekleştirilen sanatlar gündemde olmuştur. Bir anlamda fotoğraf, batı kökenli resim sanatını oturduğu alandan yoksun bırakmış ve klasik öğreti kendini yeniden tanımlamak ve sınıflandırmak durumunda kalmıştır (Türkdoğan, 2014, s. 9). Bilim ve endüstride yaşanan gelişmeler duygu eğitimi de gündeme getirmiş, sanat eğitimi gelişmiş ülkelerde eğitim akımı (1887) olarak ortaya çıkmıştır. Sanat eğitimi, endüstri devriminin makineleşme ve sıradan olma durumunun karşısına konulmuş, sonuçta sanat eğitimi ya da estetik eğitimi 19. Yüzyılın sonlarından itibaren artarak hayatın içine girmiştir (Etike, 1992, s. 52-53).

Açık eğitimi savunan, çok katı okul öğretimine karşı olan Viktor Lowenfeld sanat eğitiminde, bütün öğrencilerin, 'evrenselden tikele' doğru doğal olarak gelişeceklerini varsayarak, sanatsal gelişmenin evrelerini tasarlamıştır. Gestalt psikoloğu Rudolf Arnheim, öğrencilerin görsel algılamalarının gelişimini tartıştı. Öğrencilerin bir durum ya da bir nesnenin değişik yönlerinin birbiri ile olan ilişkilerini anlayarak bir 'iç görüş' kazanacaklarına inandı (Ortaöğretim Sanat Öğretimi, t.y., s. 2.6). 1960'lı yıllarda, sanat derslerinin sanatçıya, eleştirmene ve sanat tarihçesine dayalı olması gerektiği Barkan tarafından savunulmuş, Feldman ise sanat eleştirisini (betimleme, çözümlenme, yorum ve yargı) bir yöntem olarak görsel sanatlar eğitimine sunmuştur. Lanier estetiğin sanat eğitiminin temel esaslarından birisi olduğunu, Eisner ise sanatın "bilişsel" bir gelişim olduğunu ve "Disiplin Odaklı Sanat Eğitimi" yöntemini savunmuştur (Özsoy, 2007, s. 72). Eliot W. Eisner, plastik sanatlar eğitiminin amaçsal yaklaşımlarını belli bir sıralamayla ortaya koymuştur. Buna göre: sanat eğitimi entelektüellik için gereklidir. Yaratıcılığı, öğrenme isteğini, kişiler arası iletişim, kendini ifade ve fiziksel, ahlaksal ve estetiksel heyecanın gelişmesini sağlar (aktaran Erbay, 2013, s. 55).

Wilson, 20.yy. da ortaya attığı kopya kuramı ile kalıplaşmış inançları yıkmış, antropoloji ve sosyoloji alanındaki yeni gelişmeler görsel sanatlar eğitiminde sanat ve toplum ilişkilerini gündeme getirmiştir (Özsoy, 2007, s. 73). Plastik sanatlar içerisinde özellikle resim sanatı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra halk eğitiminde etkili olarak

kullanılmıştır (Yetkin, 1968, s. 128-129). 20. yy. sonunda video ve bilgisayar, 21. yy. de iletişim kaynakları ve internet etkisiyle, çok kültürlü ve kültürler arası, disiplinler arası ve post modern sanat eğitimi gibi akımlar, birer yenilik olarak görülmektedir (Özsoy, 2007, s. 73).

2.2 Türkiye’de Sanat Eğitimi

Türk sanatının, 1700’den itibaren Batı’ya yönelmesiyle birlikte saraya, yabancı sanatçıların yerleştiği bilinmektedir. O dönemlerde, sarayda usta-çırak ilişkileriyle süren sanat eğitimi, babadan oğula, ustadan çırağa devam ettirilmiştir. 1793 yılında, mühendishanede ve harbiye mektebinde, resim derslerinin programa alınmasıyla birlikte, sanat eğitimi başlamış oldu (Yolcu, t.y.). Tanzimat döneminde öğretmen yetiştirmek için gerçekleştirilen ciddi bir gelişme, medrese dışında öğretmen yetiştiren Darülmüallimîn (1848) adıyla bir kurumun açılmasıdır (Akyüz, 2011, s. 14-15). Daha sonra 1862’de İlköğretmen Okulu ve 1870’de Kız Öğretmen Okulu öğretmen yetiştiren diğer kurumlar olmuşlardır. Bu okulların öğretim programlarında resim dersleri de bulunmaktaydı. Birinci ve İkinci Meşrutiyet (1876-1908) dönemlerinde, sivil ilk ve ortaokul programında “Hüsn-i hat” ve ayrıca kız rüştiyelerinde eğitimin üç yılında haftada ikişer saat “El hüneri” dersleri yer almıştır (Özsoy, 2007, s. 74-75).

Sanat eğitiminde Cumhuriyet Dönemine kadar en önemli gelişme Osman Hamdi Bey’in 1883’te kurduğu ve 1910’a kadar müdürlüğünü yaptığı Sanayi-i Nefise Mektebi’dir. Askerî okul programlarına resim derslerinin girmesi ve Sultan Abdülaziz’in sanata ilgisi, bu akademinin kurulmasını hazırlamıştır. Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi, Batıdaki akademilerin bir benzeri olarak kurulmuş, ilk sivil sanatçılar (Alakuş, 2003, s. 85-89) ve Türkiye’de ortaöğretim kurumlarımızın ilk resim öğretmenleri bu kurum ve askeri okul mezunlarından oluşmuştur (Etike, 1995, s. 59). Sanayi-i Nefise Mektebi’nde eğitim plastik/görsel sanatlardan resim, heykel ve mimari alanında verilmekteydi (Özsoy, 2007, s. 77). Bir erkek okulu olan okula, 1914’te Halil Ethem Bey’in müdürlüğünde içinde İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Feyhaman Duran’ın da bulunduğu Avrupa’dan dönen Türk sanatçılar atanır (Alakuş, 2003, s. 85-89). 1923 yılında Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber süsleme bölümü kurulan 1928 tarihinde Güzel sanatlar akademisine dönüşen okulda mevcut bölümlere ek olarak (1929-32) seramik, iç mimari, grafik ve afiş, tezyinat (süsleme) bölümü içerisinde uzmanlık dalları kurulmuştur. Sanayi-i Nefise Mektebi’nin adı 1969 tarihinde İstanbul Devlet Güzel

Sanatlar Akademisi, 1982’de ise Mimar Sinan Üniversitesi olarak değişmiştir (Özsoy, 2007, s. 77).

II. Meşrutiyet dönemi (1908) İstanbul Erkek Öğretmen Okulu’nda öğretmenliğe başlayan İsmail Hakkı Baltacıoğlu, 1910 yılında Avrupa’ya gönderilir. Yurda döndükten sonra birçok konferanslar, kitaplar ve toplantılarla edindiklerini paylaşır. 1915 tarihli “Resmin Usulü”, 1931 tarihli “Resim ve Terbiye” kitapları, yayımlandıkları zaman ve resim eğitimi alanında ilk olması bakımından önemlidir (Etike, 1995, s. 59).

Kızların Sanayi-i Nefise Mektebi’ne kabul edilmedikleri bir dönemde, Mihri Müşfik ilgili resmi makamlara başvurarak yoğun girişimlerde bulunmuş ve 1914’de İnas Sanayii Nefise mektebi kurularak müdireliğine atanmıştır (Tansuğ, 2005, s. 137). Bu okullardaki öğrencilerin, sanat eğitimi öğretim yöntemleri konusunda eksiklikleri bulunmaktadır. Eğitimde eski bilindik kopya yöntemlerini kullanmışlardır. Bu durum, diğer ülkelerde sağlanan ilerlemenin gerisinde kalınması ve Osmanlı eğitim sisteminde ilerleme sağlanamamasının sebeplerinden birisi olarak gösterilebilir (Gökay, 2011, s. 27).

Dünya’da endüstriyel gelişmeler endüstrinin kendi gereksinmelerine karşılık verecek bir okulun kurulmasını şart koşmuştur. 1919 yılında Almanya’da kurulan Bauhaus Okul’u, tüm dünyada bu tür okulların belirgin örneğidir. Türkiye’de 1957-58 öğretim yılında kurulan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nda, endüstri üretiminin koşulları aranmıştır (Tansuğ, 2005, s. 240).

Ortaöğretim Öğretmenleri Kanunu’nda 1924’te değişikliğe gidilerek, bu tarihe kadar gezici öğretmen sayılan resim öğretmenlerine öteki ders öğretmenleri gibi eşit haklar verilmiştir. Sanayi-i Nefise Talimatnamesi yayınlanarak güzel sanatlar öğretiminin düzenlenmesi ve geliştirilmesi için 1926 tarihinde bir komisyon kurulmuştur (San, 1982, s. 221).

Güzel Sanatlar Akademisi’nde 1927 yılında, bu okul öğrencilerinden öğretmenlik yapmak isteyenlerin katıldığı “Resim Öğretmenliği Kursu” sonunda başarı sağlayanlar öğretmenlik hakkını elde etmişlerdir. Resim öğretmenliği için bölüm, John Dewey ve Stiekler gibi yabancı ve yerli eğitimci önerileri ile planlanmış, 1926 tarihinde kurulan Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü içerisinde 1932 yılında açılmıştır (Özsoy, 2007, s. 78). 1926-1929 yılları arasında kurulan ve müdürlüğüne

İsmail Hakkı Tonguç'un getirildiği "Levazım ve Ders Araçları Müzesi" nde tüm illerden seçilmiş olan öğrenci resimleri, el işleri ayrıca Türkçe, matematik, yabancı dil vs. defterleri sergilenmiştir. Müze ve MEB binası, içerisinde yer alan öğrenci ürünleri 1947 yılında çıkan yangın sonucu yok olmuştur (Etike, 1995, s. 60). Türkiye'nin hem genel hem de sanat eğitimi politikalarında etkili olmuş olan Tonguç, sanat eğitimi, öğrencinin resmi bir anlatım aracı olarak görmesi, resimle tasarım becerisini ve yaratıcılığını geliştirmesi, sanat eserlerini tanınması ve değerlendirebilmesi, resmin doğadaki güzellikleri hissettirmesi, çocuğu ve genci sanat dostu yapması olarak değerlendirilmektedir (Alakuş, 2003, s. 85-89).

Atatürk'ün ölümünden sonra, resim dersinin ilk ve ortaokullarda haftalık ders saati azaltılarak, önem sosyal bilgiler dersine verilmiştir. 1940'lı yıllarda ki genel eğitim politikası doğrultusunda 1940'lı yıllarda "Köy Enstitüleri" kurulmuştur. Üretime dönük bir iş eğitimi programı uygulanan bu okullar yıllar içinde farklı gerekçelerle 1947 yılında kapatılmıştır (Gökay, 2011, s. 31).

1962'de toplanan 7. Milli Eğitim Şurası, Kültür işleri ve Güzel Sanatlar Komisyonunun raporunda, güzel sanatlar eğitimine en geniş biçimde, üniversite ve her derecedeki okullarda yer verilmesi düşüncesiyle "Devletin gerçek bir sanat politikasına sahip olması" istenerek, bu politikanın a) Halk sanat eğitimi b) Okullarda Sanat Eğitimi c) Sanatçıların yetiştirilmesi, yoluyla gerçekleştirilmesi kararına yer verilmiştir (San, 1982, s. 222). 1974 yılında 9. Millî Eğitim Şûrası'nda lise ve dengi okullarda resim derslerinin seçmeli dersler arasına alınması ve orta öğretim kurumlarındaki sanat eğitiminin eğitsel kol etkinlikleri ile desteklenmesi kararı alınmıştır (Alakuş, 2003: 85-89). 1978'de "Turizm ve Sanat Eğitimi" dersinin orta öğretim kurumlarında iki saat zorunlu olarak okutulmasına karar verilmiştir. Çok iyi hazırlanmış olmasına karşın bu ders, gerekli ön hazırlık yapılmadan uygulanmaya başlandığı için ve siyasi karar değişikliği neticesinde devam ettirilememiştir (San, 1982, s. 222-223).

1982 tarihinde 11. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararla eğitim enstitülerinin süresi 3 yıldan 4 yıla çıkarılmıştır. Eğitim Enstitüleri, MEB'ye bağlı olmaktan çıkarılarak Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) bünyesine alınmıştır. Türkiye'de 1968 yılında uygulanan "İlköğretim Resim-iş Dersi Öğretim Programı" 1992-1993 eğitim-öğretim dönemine kadar uygulamada kalmıştır (Gökay, 2011, s. 32).

2005 tarihine gelindiğinde, ilköğretim ve ortaöğretimde Resim-iş ve Resim derslerin adı Görsel Sanatlar olarak değiştirilmiş ve yapılandırmacı yaklaşım odaklı hazırlanan Gsd Öğretim Programı önce 2005 yılında pilot olarak sonra da 2006 yılında tüm yurttan uygulamaya konulmuştur (Yolcu, t.y.). Türkiye’de 2000’li yıllarla yeni üniversitelerle birlikte Resim-iş Eğitimi bölümlerinin sayısı da artmıştır. Resim-iş öğretmeni yetiştiren okullardaki ders yapısının ortak olması amacıyla YÖK, ‘Milli Eğitim Geliştirme Projesi’ çerçevesinde (1997-1998), resim iş öğretmenliği bölümlerinin programlarında yeni düzenlemeler yapmıştır (Gökay, 2011, s. 33).

Kendini tanıma ve ifade etme aynı zamanda ait olduğu toplumla iletişim kuran çevresinde yaşanan problemlere duyarlı, araştıran, düşünen, gören, analiz ve sentez yapabilme nitelikleri katan sanat eğitimi çağdaş bireylerin yetişmesini sağlar. Sanat eğitimine eğitim programlarında yeterli ölçüde yer verilmeli ve sanat eğitimi üzerine hazırlanan öğretim programları değişen ülke ve dünya şartlarına göre yenilenmelidir (Buyurgan, 1996, s. 20). Tarihsel gelişim içerisinde Türkiye’de sanat eğitimi programlarında değişikliğe gidildiği görülmektedir. Buna göre:

Türkiye’de 1948 tarihli ilköğretim programı içerisinde yer alan Resim-iş eğitimi dersi öğretim programı ile 1968 yılında yürürlüğe konulan program dil ve nitelik olarak benzerdir (İlhan, t.y., s. 3). MEB, Eylül 1992 tarih ve 2366 sayılı kararla, Resim-iş dersi öğretim programında değişikliğe gitmiştir. 2007 yılına kadar değişmeden uygulanan program 15 Ekim 2007 tarihli ve 2603 sayılı tebliğler dergisinde yer alan kararla değiştirilmiştir. 2013’de 43769797/2643510 sayılı alınan kararla, 1 ve 5. sınıflarda kademeli geçiş ve “Görsel sanatlar dersi” adıyla yeni öğretim programı uygulanmıştır. Program 17.07.2017 tarih 2817 Ek sayılı yayımlanan kararla değiştirilmiş ve son olarak 2018 Ocak ayı 2726 sayılı kararla güncellenmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 1992, 2007, 2013, 2017, 2018).

MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 19.02.2018 tarihli 56 sayılı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi’ne göre Gsd Anadolu liselerinde seçmeli olarak iki ders saatine çıkarılmıştır. Anadolu İmam Hatip Liselerinde dokuzuncu sınıfta seçmeli iki saate çıkarılmış, fakat diğer sınıflarda birer saat olarak kalmıştır. Fen liselerinde Gsd sadece dokuz ve onuncu sınıflarda seçmeli iki saat olarak düzenlenmiştir. Değişiklikle Sosyal bilimler liselerinde Gsd hazırlık sınıfında dört saat ve diğer sınıflarda ikişer saat seçmelidir. Fen, Sosyal, İmam Hatip Liselerinde öğrenciler beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik, diğer Anadolu liselerinde görsel sanatlar/müzik dersleri arasından seçmeli derslerini belirlemektedirler. Günümüzde 2013-2014 Eğitim öğretim yılından itibaren ilköğretim düzeyinde iki ders saati olan Gsd

bir saate düşürülmüş, 4+4 Temel eğitim değişikliğiyle beşinci sınıf düzeyi ortaokul kademesine eklenmiş, dördüncü sınıfta branş öğretmenleri tarafından okutulan Gsd, sınıf öğretmenlerince verilmeye başlanmıştır. 2016-2017 Eğitim öğretim yılında pilot okullarda uygulanmaya başlanan beşinci sınıflarda yabancı dil hazırlık sınıfı uygulamasıyla Gsd seçmeli ders durumuna getirilmiştir (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Haftalık Ders Çizelgeleri, 2013, 2016, 2018).

Geleceğe uygun olarak yetiştirmek istediğimiz çocuklarımızı, akılcı ve nesnel düşünceyle geliştirirken; eğitimlerini imgesel ve bireysel dünyalarının gelişimiyle dengeleyerek yaratıcılığın, ilim ve sanatın ortak noktası olduğu düşüncesiyle onları her iki güçten de faydalandırmalıyız. Yükselbilmek iki kanatla uçmayı gerektirir (Yetkin, 1968, s. 129).

2.3 Disiplin Temelli Sanat Eğitimi

Çocuk merkezli görsel sanatlar eğitimi kuramları sonucunda gelişen düşünceye göre, sanat yapmada olduğu kadar sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik çocuk gelişimine uygun deneyimler sunar. Bu deneyimler öğrencilere ilköğretim ikinci kademe yıllarında sunulmazsa, bunların yüzde yetmiş beşi sanatı, bir anı olarak hatırlayıp, sanatla daha sonra sadece nostaljik olarak ilgileneceklerdir (Özsoy, 2007, s. 105). Sanat eğitimi yalnızca beceriye, yeteneğe dair bir eğitim olmamakla birlikte, bilişsel boyutu diğer derslerde olduğu kadar önemlidir (Etike, 1996, s. 24). Viktor Lowenfeld'in yaratıcı özgür anlatım, düşünce ve uygulamaları çerçevesinde biçimlenen sanat eğitimi 1940 ve 50'lerde bu alanın en belirgin örneği olmuştur. Jerane Bruner'ın 1959 yılında Amerika'da "Eğitim Süreci" adlı bir kitap olarak yayınlanan rapor, okullarda yapı oluşturmada disiplinlerin rolünün anlaşılmasına, kavramsal içeriğin oluşturulmasına ve ders öğretim programı yapmaya yardımcı olmuştur (Özsoy, 2007, s. 186). İnsan için değişik öğrenme formları vardır ve bu formların sanata yönlendirilmesinde öğretimin etkin rolü bulunmaktadır. Günümüzde temel yaklaşım; ne sanatla, ne de sanat yoluyla, sadece sanat eğitimidir. Bu yaklaşım Amerika'da "Disiplin Odaklı Sanat Eğitim", Almanya'da "Güzel Sanatlar Dersi", İngiltere'de "Sanatta Eğitim" dir (Kırıçoğlu, 2002, s. 33-34).

Geleneksel sanat yapma teknikleri ve uygulamaları ile çocuk ve kişilik uyumu üzerinde yoğunlaşma özelliği sergilerken, disipline dayalı sanat eğitimi paradigması sanata genel eğitimde bir araştırma alanı olarak yaklaşmakta ve sanatsal uygulamalara

ek olarak dört sanat disipliniyle (Şekil 2. 1) dengeli bir müfredat programını zorunlu görmektedir (Özsoy, 2007, s. 187).

Şekil 2. 1 Gsd disiplin alanları

Çocukların sadece yaratıcılıklarıyla değil, görsel sanatların farklı kültürel ve tarihi çevreyle olan ilişkilerini kavratma yönüyle de yeteneklerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin (ÇASEY) asıl etkili yönü; öğrenciye sanat eserini üretme, tanımlama, yorumlama ve analiz ederek sanat eserine düşünsel boyutta da bakabilmeyi öğretmesidir (Alakuş, 2011, s. 60). Türkiye’de 1995 tarihinde başlanan ve yürütülen “Milli Eğitim Geliştirme Projesi” Özsoy (1996) tarafından şu şekilde açıklanmıştır:

“YÖK ile dünya bankasının birlikte yürüttükleri Milli Eğitim Geliştirme Projesi çerçevesinde eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programları elden geçirilerek, çağdaş teoriler ve uygulamaların ışığı altında.... 1996-97 öğretim yılında pilot bölümlerde uygulanmaya hazır hale getirilmiştir. Bu taslak programdan edindiğim ilk izlenim, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi modelinin Türkiye şartlarına uydurularak ve ülke kültürü ve sanatı dikkate alınarak çaba harcadığı yolundadır. Programda dört disiplin; Uygulama, Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Estetik birlikte düşünülmüş ve planlanmıştır. Anılan yeni modelle yetiştirilecek sanat öğretmeni, gittiği okulda uygulanmasını engelleyecek bir öğretim programı ve ona bağlı bir teftiş mekanizması yerine, işini kolaylaştıracak ve yeni anlayışa dayalı bir programla karşılaşmalıdır. Resim-İş eğitimi bölümlerinin yapılanmasında bazı değişiklikleri gündeme getirecektir. Örneğin, Özel Öğretim Bilgisi dersleri yeniden ele alınacak ve bu dersleri verecek öğretim elemanı sayısı çoğaltılacak, uygulamaya ayrılan bir aylık süre uzatılmak zorunda kalmacaktır. Çünkü bu yeni anlayış ortaya konulan değişikliklerle ancak gerçek anlamda uygulanma imkânı bulacaktır” (s. 38).

Görsel sanatlar öğretmenlerinin, sanatsal alanlara ait araştırma ve uygulamalara gösterdikleri ilgi sonrası oluşan tecrübelerini, sanatın düşünsel gücünü oluşturan disiplin temelleriyle birleştirilerek öğretimde kullanılması artık bir zorunluluk olmuştur (Kırıçoğlu, 2002, s. 24). Bu amaçla yaratıcılık, sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik gibi farklı sanat disiplinlerin yanı sıra, çok kültürlü ve kültürler arası bir anlayışı içeren bir ders öğretim programı ülkemiz koşullarına uygun olarak geliştirilmiştir. ÇASEY eğitiminde öğrenme, bu dört disiplinin uyumlu bütünlüğünü gerektirir (Özsoy, 2007, s. 192-193).

Gsd'nin yalnızca resim eğitimi-öğretimi verilen bir ders olarak anlaşılması yanılıdır, bu dersi bir yetenek dersi olarak göstermektedir. Bu anlayış, dersin resme yeteneği olan kişilere verilmesi gerektiği düşüncesini de beraberinde getirmektedir. Oysa sanat eğitimi yoluyla, toplumsal bir varlık olma bilincinde, uygar bireyler yetişebilecektir. Toplum, sanat uygulayıcısı, sanat destekçisi ve tüketicisi olan çağdaş bireylerden oluşacaktır (Balcı, 1996, s. 18). Bu nedenle genel eğitim sürecinde verilen eğitim derslerinde, plastik sanatlar ve tasarım alanlarına yönelik teorik konuların yer alması ve sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi gibi disiplinlerin de bu dersler kapsamında düşünülmesi gerekir (Atan, 1996, s. 14). Görsel nitelikleri ayımsamak, tıpkı sanat yapmak gibi kendiliğinden öğrenilecek bir olgu değildir. Bu nedenle programlarda sanatın üretimsel, eleştirel, kültürel ve estetik boyutları eşit ağırlıkta yer almalı, bu alanlar sanat eğitiminin ayrılmaz bir parçası olmalıdır (Kırıçoğlu, 2002, s. 11).

Düzgün, (1996) sanat ve tasarım eğitimi derslerinde uygulamanın olduğu kadar teorik konularında yer alması gerektiğini ancak bu şekilde sanat eğitiminin, disiplin temelli uygulamalarla kültürümüzü yansıtabileceğini belirtmektedir (s. 22). Sanat öğretmek; yaratıcı bir etkinlik olarak üretmek, izleyici olarak eleştirerek ve kültürel boyutta sanat tarihini öğrenerek, estetik boyutta sanata ilişkin sorular sorup yanıtlarını arayarak gerçekleşir (Kırıçoğlu, 2002, s. 138). Konularını doğası gereği yaşamdan alan sanat eğitimi (resim-iş) dersleri, diğer derslerle bütünleşme özelliğine sahiptir. İyi bir eğitim almış sanat eğitimcisi dersini, yaş grubu özelliklerini dikkate alarak, kalıcı öğrenmeler sağlayacak şekilde gerektiğinde farklı yöntemler kullanarak yaratıcılıktan ödün vermeksizin uygulamalı olarak planlar (Gel, 1996, s. 26).

Estetik: Güzelliğin bilimi olan estetik, sanatın amaçlarını ve fonksiyonlarını bilimsel olarak inceler ve bilimsel zemine oturtur (Atan, 1996, s. 14). Kırıçoğlu ise

estetikğin, kişi üzerindeki etkisine değinerek, kişinin estetikle olan tecrübesinin fayda amacı gütmeyişini, bu deneyim sonucunda güzellik duygusunun oluşarak kişiyi etkilediğini belirtmiştir (2002, s. 138). Estetik kavramına önem ve işlev üzerinden yaklaşan Özsoy'a göre; estetik çalışma; sanatın yapısı, alanı, fonksiyonları konularında bilgi vermeye ve “ sanatçı kime denir? ”, “Sanatın kökeni nedir” ve “Değeri nereden gelmektedir? ” sorularına cevap bulmaya yöneliktir. Bu amaçla estetik “Bu sanat mıdır? Sanat ne işe yarar?” gibi belli başlı soruları yönlendirir” (2007, s. 194) değerlendirmesini yapmaktadır.

Eğitim içerisinde anlama gücüne asalet, dış görüntüye güzellik getiren estetik, sanatı doğal olarak eğitimin temeli yapmaktadır. Sanatçı eserini meydana getirirken düşünce, imge ve duygularını yansıtabilmek için bir bütünleşmeye gider ve bunu güzellik kaygısıyla yapar. Sadece sanatçılar değil, sanatın tüm özneleri bir eserde güzeli aramaktadır (Kırıçoğlu, 2002, s. 24). Bir disiplin olan estetik, sanatın içyapısını, konularını, önemini ve temelini irdeler. Bir şeyin neden sanat olacağı üzerine eğilen sanat kuramları, bütün sanat eserlerinde görülen ortak özellikler üzerine öneriler sunar. Taklitçi-yansıtmacı, biçimci, dışavurumcu-anlatımcı ve işlevsellik kuramları anlaşılırsa, bir sanat eserinin değerli olma nedeni daha iyi anlaşılabilir (Alakuş, 2011, s. 78-81).

Sanat Tarihi: Sanat tarihi öğretiminin amacı sadece uygarlık tarihi ya da belli bir sıralama içinde sanatın tarihine yaklaşma değildir. Aktif bir sanat tarihi şuuru kazandırmak olan bir sanat tarihi öğretimi; sanatı tanımak, öğrenmek ve seçmek adına veri sağlayacak, aynı zamanda öğrencilere yeni modeller yaratmaya başlangıç oluşturacaktır (Kırıçoğlu, 2002, s. 136). Öğrenme etkinliği bir bütündür ve sanat tarihi bütünleştirici bir öğretim yaklaşımını gerektirir. Çocukların ilgi ve yeteneklerine uygun yaklaşım gösterilip dikkatleri çekebildiğinde, sanat tarihi ve resim uygulamalarından zevk alacakları görülecektir (Alakuş, 2011, s. 75).

Sanat tarihi uygulamaları, kişinin öz kültür ve dünya kültürel mirası üzerine araştırma ve inceleme yapmasını, sanata değer verip kavrayabilmesini ve komplike görüş açılarını hoşgörüle geliştirmesini sağlamaktadır. Sanat tarihi ile öğrenciler yabancı ve kendi kültürlerindeki sanat eserlerini incelemeye ve araştırmaya istek duyarlar. Ayrıca, sanat eserleri yoluyla üstün yeteneğin farkına varmayı, sanat elemanlarının gerekliliğini, erdemi ve insanın doğasının karmaşıklığını da öğrenebilirler (Özsoy, 2007, s. 194). Sanat tarihi öğretiminde slayt gösterimi ve anlatımla gerçekleşen

süreç ilköğretim düzeyinde öğrencilerin dikkat süreleri nedeniyle genellikle doğru bir yöntem olmamaktadır. Daha çok, görsel tarih şeridi ve kavram haritası sanat tarihi alanı için yararlı bilgilerin anlaşılmasını sağlayabilir (Alakuş, 2011, s. 75). Sanat tarihi yakın çevreye duyulan ilgiyi devamlı dinamik tutmaktadır. Ayrıca sanat eserlerinin çevrede yer almasıyla, kültürel mirasın tarihi ve sanatsal önemi maddi olarak öğrenilmekte ve son olarak geçmişe ait objektif öğretim ile sanat yapıtı inceleme birleştirilerek sanat tarihi öğretimi zevkli bir hale gelmektedir. Sanat tarihi öğrencinin anlayacağı sadelikte olmalı, fakat yüzeysel olmamalıdır (Kırışoğlu, 2002, s. 136-137).

Uygulama: Bilimin önceki araştırma ve buluşlara dayanması gibi sanatta da bir yapıt kendinden önceki çalışmalardan izler taşır ve sonraki yapıtlara da kaynaklık eder. Bu yönüyle sanat tarihsel olarak geçmişten günümüze gelişerek ulaşır. Eğitim öğretim sürecinde öğretmenler sanat uygulamalarını sanat öğretiminin bir aşaması olarak gerçekleştirirler (Kırışoğlu, 2002, s. 136). Sanatsal uygulama çalışması bireyler tarafından gösterilen yeni bir eğilim değildir ancak, öğrencinin sanatsal becerileri, problem çözme adımları ve beraberinde tabii belirtilerle alakalı kurmak için mecburi tasarım yetenekleri üzerinde birikim ve öngörü geliştirmesi adına hala seçkin bir yer tutmaktadır. “Sorun nasıl çözülür? Bu dikkatlice nasıl yapılır? Bu en iyi nasıl düzenlenir?” gibi sorular atölye uygulamaları üzerine sorulan sorulardır (Özsoy, 2007, s. 194). Görsel sanat çalışması, ÇASEY ile öğretici için gerçek değerine ulaşır. ÇASEY’in gerçekleştirilmesinde kimi zaman uygulamaya ağırlık verilebilir. Bu çalışmalarda tercih edilen öğrencilerin birlikte veya küçük gruplar halinde bir araya getirilmesidir. Ders ortamında öğrencilerin görebileceği görsellerin ve diğer uyarıların yer alması yararlı olacaktır. Görsel sanatlar dersinde öğrencilerin bir araya getirdikleri dökümanlar süreç dosyası bünyesinde toplanır. İçselleştirilen ders çalışmalarıyla öğrencilerin çoğunlukla sanata olan ilgileri artabilir (Alakuş, 2011, s. 81-82).

Gsd uygulama aşaması, düşünme gerektirmeyen, rastgele ve sadece ürüne odaklı değildir. Aksine, çalışmanın başlangıcından sonuna kadar süren, basamakları ve anlamlı bir işleyişi olan çalışmalar bütünüdür. Bu etkinlikler; eser inceleme, sanatsal çözümlenme yapma ve sanat uygulamaları gerçekleştirir. Belirtilen bu adımlarla süreç sonunda üretilen, üreteni ve izleyiciyi etkileyen bir ürünün ortaya çıkması sağlanmaktadır (Kırışoğlu, 2002, s. 102).

Sanat Eleştirisi: Öğrencinin, sanatsal çalışma biricikliği üzerine yaptığı araştırma sonrası elde ettiği birikim ve derinleşmedir. Betimleme, çözümlenme, yorumlama ve yargı olarak dört aşamada gerçekleştirilen sanat eleştirisi, “İnce ayrıntıların farkına varmak, iyi ve doğru yargıya varmak ve gereken yeni ilişkileri kurmak için bu basamaklar yoluyla yapılan eleştiri, görsel okuryazarlık ya da algı” özelliklerini içerir. Amaç, eserin temeline inmek ve karşılaştırma yapmaktır. Sanat eleştirisi “Bu ne hakkındadır? Ayrıntıları nelerdir? Anlamı nedir? Neden iyidir? Neden değerlidir?” ve benzeri (vb.) sorulardan oluşur (Özsoy, 2007, s. 194).

Eleştiride yapıta ait biçim, öykü, konu, kullanılan semboller, verilen mesajlar ve yorumlar yer alır. Gerçekte bu alanlar birbirleriyle iç içe bağlantılıdır. Sanat yapıtını meydana getiren öz ve biçimsel yanlarını fark edebilmek, aklın kullanıldığı estetik bir çalışmadır. Kuvvetli bir ön bilgilenme ve kültürel uyarıcılardan oluşan sanat eleştirisi tecrübe işidir. Sanat eserini eleştirel bir bakış açısıyla görmek, verilen eğitim-öğretim kazanımlarıyla gelişir (Kırıçoğlu, 2002, s. 130). Atan’a göre de; birey için yol gösterici olan eleştiride, sanat eserlerini inceleme ve yorumlama, öylesine yapılmamalı ve sanat eleştirisi, sanat eğitimi içerisinde yer almalı, akla ve bilime dayanmalıdır (1996, s. 14).

2.4 Disiplinler Arası Eğitim

Düşünmenin gelişimi paralelinde ulaşılan çoğu felsefi bakış açıları öğretme ve öğrenme aşamalarını etkilemektedir. İnsanların neyi nasıl öğreneceği ve nasıl öğreteceği üzerine birçok kuram geliştirilmiştir. Disiplinler arası eğitimde aktarılabilecek konunun farklı disiplinlerle ilişkilendirilmesi amaçlandığından, bir yöntem değil birçok öğretim yöntemi, teknik ve stratejiler kullanılmalıdır (Duman ve Aybek, 2003, s. 2-8). Jacobs’ a göre (1989) ise disiplinler arası modelin amacı; tema, yöntem veya konunun araştırılması, disiplinin yöntem ve bilgisinin bilinçli bir şekilde işlenmesi anlayışıdır (s. 1-6). Özetle, disiplinler arası öğretim geleneksel konu alanlarının belirlenen kavramlar çevresinde makul şekilde bir araya getirilerek sunulması olarak ifade edilebilir. Disiplinler arası öğretimin öneminin, her geçen gün daha fazla artması, etkili ve anlamlı öğrenmeye olan katkısı çokça vurgulanmaktadır. Aslında eski olan bu eğitim- öğretim anlayışı yeni bir başlangıçla kendini hem literatürde hem de okullardaki uygulamalarda daha fazla hissettirmeye başlamıştır (Yıldırım, 1996, s. 89).

Ackerman ve Perkins’e göre “Müfredat” öğrencilerin edinmeleri için hayati önem taşıyan dünya hakkındaki bilgi içeriklerinden oluşur. “Müfredat” önemli konular

ve fikirler ile ilgilidir ve öğretim, bu fikirlerin farklı yaşlardaki çocuklara, gelişim evrelerine ve arka plan bilgisi derecelerine uygun bir şekilde hayata geçirilmesini amaçlamaktadır (1989, s. 80). Her eğitim kademesinde, dersler ve ilgili müfredat programları, konular, amaçlar tespit edilirken, eğitimde bütünlük ilkesine dikkat edilir. Milli eğitimin ve yükseköğretimin hedef ve amaçları doğrultusunda her dersin, diğer derslerle olan dayanışması sonucunda gerek bireye gerekse topluma ne kazandıracığı planlanır (Düzgün, 1996, s. 22). Toplum birleştirilmiş disiplinler arası eğitime ihtiyaç duymaktadır. Örneğin; bir doktor sadece insan vücudu ile ilgili bilgilerin dışında insana nasıl davranılacağını ve yaklaşılacağını da bilmelidir. Bilginin çok yönlü doğasını kullanabilmelidir. Öğrenciler, okullardaki disiplinler arası yaklaşımla daha geniş bir dünyayı öğrenebilme adına çalışmalarını entegre ederek stratejileri kullanabilmektedir (Jacobs, 1989, s. 1-6). Program, disiplinleri öreterek, farklı disiplin alanlarını bir tema, merkezi bir konu ya da problemin etrafında bir araya getirerek, öğrencilerin araştırma, inceleme, sentez ve yapıcı yargılama gibi pek çok farklı düşünme becerilerini ise koyan bir çalışma çerçevesi sunmaktadır (Özkök, 2005, s. 161). Herhangi bir hedef, düşünme veya sembolik beceri için ise, dikkate alınması gereken en az iki tür öğretim etkinliği vardır: Uygulama ve yapılandırma. Bu, öğrencilerin herhangi bir beceriyi diğer aktivitelerle etkin bir şekilde kullanabilmeleri için pratik yapmaları gerektiği anlamına gelmektedir (Ackerman ve Perkins, 1989, s. 84). Disiplinler arası eğitim, Piaget'in "yapılandırmacılık teorisine" uygun olarak, öğrencinin kendi kendine gerçekleştirdiği tecrübelerini yine kendi bilgisiyle oluşturduğunu göstermektedir (Genç, 2013, s. 59).

Disiplinler arası öğretimde belirli bir konu veya kavram esas alınır ve seçilen konulara farklı açılardan açıklama getirebilecek bilgi, tutum ve davranışlar ile ilgili bütünleştirme gerçekleştirilir. Disiplinler arası öğretim ile anlaşılması gereken, bir ders saatinde biraz Tarih, biraz Matematik ya da Müzik anlatmak değil, öğretimin, tümüyle kavramlar veya problemlerle planlanması ve bu kavramların öğrencilere aktarılmasında farklı disiplin bilgilerinin etkili şekilde bir araya getirilmesidir (Yıldırım, 1996, s. 89-90). Jacobs, bölünmüş programlar halinde verilen dersler sonrası fazla yoğunlaşma nedeniyle, bilginin kalıcı olmadığını, öğrencinin disiplinleri birleştiremediğini, karşılaştığımız sorunları çözmemizi sağlayamadığını tespit etmiştir. Yaşamdan, farklı konu alanlarını birleştiren yönteme olan ihtiyaç, her disiplinin bakış açısından bağlantılar kurularak karşılanabilecektir. Müfredatların temelinde konu ne olursa olsun, bilgi alanları arasında aktif bağlantı olması gerekmektedir (1989, s. 1-6).

Her yönden yenilikçi bir anlayışla aktif öğrenmenin yapılandırıldığı okullarda öğrenci ve öğretmenlerin birlikte gerçekleştirecekleri takım öğretiminin benimsenmesi gerektiği, öğretime ilişkin değişiklikleri görmezden gelip, şekil olarak öğretim öğelerini değiştirmiş olsak da başarının elde edilemeyeceğini literatürde yer almaktadır (aktaran Açıkgöz, 2016, s. 200).

Genel bir bakış açısıyla farklı disiplinleri bütünleştirmeye ilişkin çabalar, okul eğitim-öğretim süreci içerisine konuları gereğinden fazla yığma ve programda giderek artan bölünmeye verilen bir cevap olarak değerlendirilebilir (İşler, 2004, s. 43-53).

2.5 Disiplinler Arası Sanat Eğitimi

Çağdaş eğitim, öğretmenin sınıftaki etkin varlığını, problemlerin çözümünde ihtiyaç duyulan bilgiyi, bireyin kendi kendine öğrenmesini öğretmeye dönüştürmüştür. Öğrencinin kişisel becerilerinin ve öğrenme sürecinin farkına vararak bilgileri başka alanlarda kullanması önem taşımaktadır. Etkin öğrenme olan bu öğrenme şekli, dersin sadece alana özgü bilgi sunumundan çıkarıp etkileşimin olduğu ve fikirlerin üretildiği bir ortamı oluşturmasına bağlıdır (Edeer, 2005, s. 85).

Disiplinler arası eğitim, okullarda eğitim programlarının etkileşimini meydana getirir. Etkileşim, disiplinler arasındaki bütünlüğü sağlamakta, kişiyi başkalarıyla iş birliği yaparak çalışma beceresine, farklı görüşleri dinleme isteğine, bilginin paylaşımına, konuyu öteki disiplinlerin sağladığı bakış açısından görmeye ve sadece bilgi toplamakla yetinmeyip bütünleştirici bir çözüme ulaştırır (Gür, 2003, s. 186). Aynı şekilde Gökay'da disiplinler arası eğitimin yararları çerçevesinde tespitlerde bulunmuştur. Ezbere dayalı olmayan ve sonraki deneyimlerle kolayca hatırlanabilen bilgi söz konusu olmaktadır. Öğrenciler yeni öğrendikleri bilgileri, deneyimleri önceden öğrendikleri bilgilerle bütünleştirip kullanabilmektedir. Bilgiler tek bir alanla sınırlı kalmadığından dikkatin arttığı, eleştirel bir yaklaşımla daha geniş açıdan bakılabildiği bir öğretim süreci söz konusu olmaktadır (Gökay, 2010, s. 50-51). Öğrenmenin etkin hale gelmesi için eğitimcilerin işbirliği yapması gerekmektedir. Bu sayede birey, etkin öğrenme sonucu; mantıksal, sözel ve fiziksel olarak yer aldığı eğitim sürecine katkı sunabilir. Yeni konuların önceki bilgilerle ilişkilendirilmesinde ve okulda edinilen tecrübelerle kendi çalışmalarını arasında bağlantı kurulmasında yardımcı olur (Özsoy 2007, s. 105). Sanat ve sanat eğitimi çalışmaları, bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler sonucunda disiplinler arası bir yaklaşımla yeniden ele alınmasına neden

olmuştur. Türkiye’de anlatımsal ve uygulama yönüyle sanat ve bilim bağlantısını destekleyen, çağdaş sanat anlayışının anlaşılmasına ve öğretilmesine yönelik bir eğitim yaklaşımı ihtiyaç olarak görülmektedir (Erdoğan ve Gökay, 2018, s. 216).

Öğretim programları noktasında, disiplinler arası yaklaşım özellikle sanat eğitimlerinde uygulanması, zaman geçtikçe önem kazanmaktadır. Nitelikli insan ihtiyacı söz konusudur ve günümüzde meydana gelen uluslararası gelişmelerden ayrı tutulamayacak sanat ve sanat eğitimi, dünyaya entegre olacak, bütünselliği yakalayan çağdaş bir sanat eğitimi programına ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır (Edeer, 2005, s. 79). Bu düşünceye paralel olarak görsel sanatlar eğitiminin, öğrencilerin edindikleri bilgi, deneyim ve yaşantılarından izleri, Gsd’nden farklı ders konularıyla anlamlı bağlantılar kurulmasını sağladığını belirten Gökay (2011), yine Gsd’ne atfedilen bu anlayışın, disiplinler arası yaklaşımdan kaynaklı olduğunu aktarmaktadır (s. 16).

Disiplinler arası yaklaşım sanat eğitimi programlarında çoğu ülkede artarak daha çok benimsenmektedir. Örneğin ABD’nin bazı pilot okullarında disiplinler arası-tematik program uygulanmaya konulmuştur. Edeer (2005), bu uygulamada üç temel yolu Fowler ve McMullan’dan aktarmaktadır:

“Öteki dersler kadar önemli ayrı disiplinler olarak sanat eğitimi bu yolla sanat dersleri öteki disiplinlerdeki derslerle eşit öneme sahip, ancak ayrı bir ders olarak öğretilmektedir. Bu yol bireylerin sanatı etkili olarak öteki derslerdeki konu alanlarında kullanmalarına olanak tanır. İkinci yol öteki dersleri öğretmeye yardımcı olan tamamlayıcı bir araç olarak sanat eğitimidir. Bu yol sanat yoluyla öğrenme anlamını taşımaktadır. Öteki disiplinlere ilişkin dersler ve konular sanatla birleştirilerek öğretilmektedir. Üçüncü yol olan faaliyet merkezi ya da öteki derslerin tamamlar nitelikte öğretilen tematik programın esaslarında çocukların düşüncelerini sanat olarak dile getirmelerine olanak vermektedir. Disiplinler arası-tematik yolla gerek ders içi gerekse ders dışı çalışmalarla birleştirici deneyimler kazanılmaktadır” (s. 83).

2.6 Güncellenen (2018) Gsd (1-8) Öğretim Programı

Eğitim sistemimizin temel amacının değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmek olduğu belirtilen öğretim programında, bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken, değerler ve yetkinliklerin bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve öngörü işlevinin altı çizilmektedir (MEB, 2018).

2.6.1 Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkelerin toplamıdır. Öğretim programlarına göre eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. Öğretim programlarında değerlerimiz, bu nedenle ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Çünkü bütün eğitim sürecinin genel gayesi ve özü olan değerlerimiz öğretim programlarının her birinde yer almaktadır.

2.6.2 Yetkinlikler

Eğitim sistemimizin bir başka amacı yetkinliklerle bütünleşen bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmektir. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatında ihtiyaç duyacakları beceri çeşitleri Türkiye yeterlilikleri çerçevesi sekiz anahtar olarak tanımlanmaktadır. Bu yeterlilikler: Anadilde iletişim, öğrenmeyi öğrenme, dijital yeterlilik, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, yabancı dilde iletişim, inisiyatif alma ve girişimcilik, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ve kültürel farkındalık ve ifade şeklindedir.

2.6.3 Gsd öğretim programı özel amaçları

Bireyin Görsel sanatlar eğitimi alması onun bir sanatçı veya çok üstün yeteneklere sahip olmasını gerektirmez. Görsel Sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir.

Bu gereksinimler ışığında hazırlanan Gsd öğretim programının amaçları:

Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,

Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,

Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,

Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,

Güncel kültür-sanat nesnelерini/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,

Kendi kültürü ile diğer kültürlere ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,

Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,

Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,

Sanat alanında etik davranış gösteren,

Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan, Görsel sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir.

2.6.4 Gsd öğretim programı alana özgü beceriler

Bu kazanımlarda ilkökul seviyesinde sanata dair bilgi ve uygulama çalışmaları genel olarak verilmiş, ortaokul seviyesinde ise öğrencilerin önceden edindikleri bilgi ve beceriler de dikkate alınarak analiz yapabilen, yorumlayabilen, değerlendirebilen bir yaklaşım göstermeleri ve özgün çalışmalar oluşturabilmeleri amaçlanmıştır.

Gsd öğretim programının 5-8. sınıflarında genel olarak edinilen bilgilerin özümsemesi ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; sanat eserinin meydana gelmesinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi sanatın anlamının ve değerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmıştır.

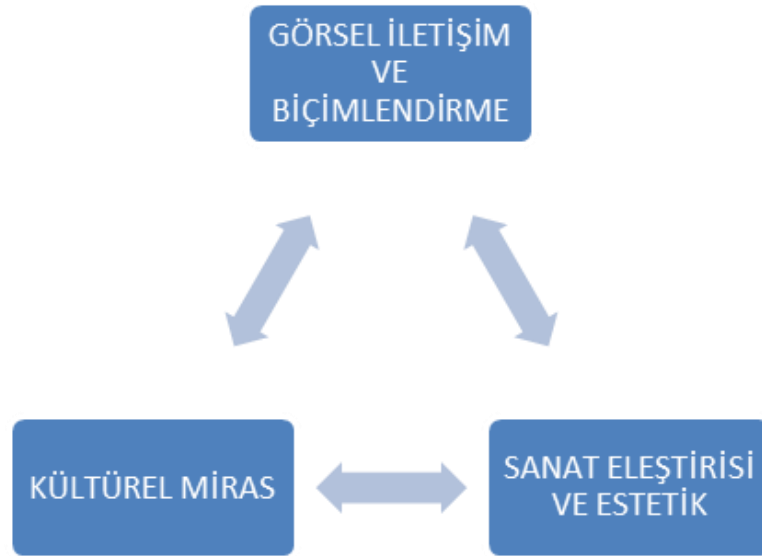
2.6.5 Gsd öğretim programının yapısı

Geliştirilmesi aşamasında mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak, bileşenler arasında ahengi dikkate alan bir yaklaşımın benimsendiği belirtilen öğretim programında, programın amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenmektedir.

Programda kazanım ve becerilerden elde edilebilecek sonuçlar dikkate alınarak, hem sınıflar düzeyinde hem de derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinin göz önünde bulundurulduğu açıklanmaktadır. Bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetlerle program yapılandırılmıştır.

GSD Öğretim Programı'nda, her sınıf düzeyi için yeterliklerin genel olarak belirtildiği giriş paragrafı bulunmaktadır. Bu paragrafta öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, duyuş ve diğer yeterlikler ifade edilmektedir. Giriş kısmından sonra Gsd Öğretim Programı'nın temel öğrenme alanlarına göre ele alınan kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Öğrenme alanları:

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme,
2. Kültürel Miras,
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik şeklindedir (Şekil 2. 2)

Şekil 2. 2 Gsd öğretim alanları

Görsel iletişim ve biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- Gözlemlerini, hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları,
- Biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanmaları yanında onu destekleyen yazılı ve sözlü ifadeler oluşturmaları,
- Görsel sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân/uzam) ve tasarım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları,
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrarken kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini (sanat eseri, tıpkıbasım, sanat kitapları vb.), araç-gereçleri (firça, boya, makas, kâğıt vb.) kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri,
- Yeteneklerini açığa çıkartabilecek yaratıcı, özgün biçimlendirme çalışmalarını yapmaları,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri amaçlanmıştır.

Kültürel miras

Bu alanda öğrencilerin;

- Tarihî süreç içerisinde Türk toplumunda ve kültüründe ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları,
- Müze, öğrenme yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi, sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür- sanat eserlerini incelemeleri,

- Sanatın duygu, düşünce ve inanışları iletmede bir araç olduğunu anlamaları,
- Görsel Sanatların geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları,
- Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirmeleri,
- Görsel Sanatların tarihsel sürecini incelemeleri,
- Kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları,
- Türk kültüründe yardımlaşma amaçlı inşa edilen eserleri (sebil, darüşşifa, imarethane, kervansaray vb.) incelemeleri amaçlanmıştır.

Sanat eleştirisi ve estetik

Bu alanda öğrencilerin;

- Sanat eserlerini basitten karmaşığa doğru eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri,
- Görsel sanatlar alanıyla ilgili kavramları ve sanat eserlerinin oluşturulma süreci hakkında öğrendiği bilgileri sanat eseri analizinde kullanmaları,
- Sanat eserinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri ve bu düşüncelere saygı duymayı öğrenmeleri,
- Sanata ve sanatçıya saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır.

2.6.6 Ölçme ve değerlendirme yaklaşımı

Öğretim programının bakış açısı, hiçbir insanın bir başkasıyla aynı olmadığı, bu sebeple de öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” durumunun hem insanın doğasına ters hem de mümkün olmadığıdır. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi değildir. Öğretim programına göre, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerle belirlendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öncelik programa değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarına bırakılmıştır. Beklenti, özgün ve yaratıcı ölçme ve değerlendirme uygulamalarının kullanılmasıdır.

Öğretim programı, öğretmen ve eğitim uygulayıcılarına yön verecek ilkeleri belirlemiştir. Bu ilkeler aşağıda sıralanmıştır.

1. Ölçme ve değerlendirme öğretim programıyla uyumlu olmalı ve kazanımların sınırlarını aşmamalıdır.
2. Ölçme ve yöntemleri açısından öğretmen ve eğitim uygulayıcılarına kesin sınırlar bulunmamaktadır, yol göstermektedir. Ancak teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Ölçme ve değerlendirme eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları izlenen süreçlerle birlikte bir bütün olarak ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar dikkate alınarak bütün öğrenciler için genel geçer tek tip ölçme ve değerlendirme yöntemi uygun değildir.
5. Eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli değildir.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme dikkate alınarak öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalıdır.
7. Ölçme ve değerlendirmenin yapıldığı konuya bireyin ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme çalışmalarını tek bir zamanda yapmak yerine süreç içerisindeki değişimleri dikkate alan ölçümler yapılması beklenmektedir.

2.6.7 Gsd öğretim programı kazanımları

1. Sınıf Gsd kazanımları

Birinci sınıf düzeyinde öğrencilerin, duygu ve düşüncelerini Görsel Sanatlar yoluyla nasıl ifade edilebildiği üzerinde durulurken, yaptıkları görsel çalışmaların değerli olduğu, çalışmalarında hikâyelerden, oyunlardan, olaylardan ve yaratıcı üretim araçlarından faydalanmaları sağlanır. Değerler eğitimi perspektifiyle ve disiplinler arası yaklaşımla kazanımlar ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 10 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 2 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 3 kazanıma yer verilmiştir.

2. Sınıf Gsd Kazanımları

İkinci sınıf düzeyinde öğrencilerin, deneyimlerinden yararlanarak, okul ve yakın çevresi, Türk kültürü ve farklı kültürlerden esinlenip yeni fikirler oluşturmaları, fikirlerini uygulamaya yansıtırken de sanat malzemelerini ve tekniklerini kullanmaları sağlanır. Değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanlarına değinilir ve disiplinler arası yaklaşımla kazanımlar ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 10 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 5 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 2 kazanıma yer verilmiştir.

3. Sınıf Gsd kazanımları

Üçüncü sınıf düzeyinde öğrencilerin sorgulama yoluyla öğrenmeleri üzerine yoğunlaşılırken, görsel sanat çalışmasını oluşturma aşamasında fikir üretmek uygulama, sonrasında değerlendirme yapmaları sağlanır. Farklı kültürlere ait sanat ile mimari örneklerini incelenirken değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanlarına değinilir ve disiplinler arası yaklaşımla kazanımlar ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 7 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 3 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 7 kazanıma yer verilmiştir.

4. Sınıf Gsd kazanımları

Dördüncü sınıf düzeyinde öğrencilerin, sanata karşı duyarlı olmaları ve sanat elemanları, tasarım ilkeleri üzerinde durulurken, kendi görsel sanat çalışmalarındaki düşünceleri, kullandıkları materyalleri ve çalışmalarının ana fikrini açıklamaları sağlanır. Öğrencilerin geçmiş dönemlerde yapılmış sanat eserlerinin günümüz kültürüne etkisini kavramaları sağlanırken değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanlarına değinilir ve disiplinler arası yaklaşımla kazanımlar ilişkilendirilir. Bu amaçla

görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 7 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 5 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 4 kazanıma yer verilmiştir.

5. Sınıf Gsd kazanımları

Beşinci sınıf düzeyinde öğrencilerin, edindikleri bilgileri özümseyip sanat eserlerini daha derin anlamlandırmaları üzerinde durulurken, görsel sanat çalışmalarını oluşturmada sanat elemanları ve ilkelerini kullanmaları, sanatı takdir ederken kişisel değer yargısı ve ifade aktarımı yapmaları sağlanır. Değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanlarına değinilir ve disiplinler arası yaklaşımla kazanımlar ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 7 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 5 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 7 kazanıma yer verilmiştir.

6. Sınıf Gsd kazanımları

Altıncı sınıf düzeyinde öğrencilerin, sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanarak duygu ve düşüncelerini çalışmalarına yansıtılmaları sağlanırken, sanatçıların eserlerini hangi malzeme ve biçimlerle ortaya koyduklarının analizi ve değerlendirilmesi üzerinde durulur. Değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanlarına değinilir ve disiplinler arası yaklaşımla kazanımlar ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 9 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 6 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 6 kazanıma yer verilmiştir.

7. Sınıf Gsd kazanımları

Yedinci sınıf düzeyinde, sanat eserinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi üzerinde durulurken, öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkeleriyle geleneksel ve çağdaş sanat materyallerini kullanarak tasarım yapmaları sağlanır. Sanat eserlerini çok yönlü değerlendirirken sorgulama becerisini kullanarak görsel sanat dilini geliştirmeleri üzerine vurgu yapılır. Sanatın anlamını ve değerini araştırmaları teşvik edilen bu düzeydeki öğrencilerin kazanımları, değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanları ve disiplinler arası yaklaşımla ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 9 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 3 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 5 kazanıma yer verilmiştir.

8. Sınıf Gsd kazanımları

Sekizinci sınıf düzeyinde öğrencilerin, önceki öğrenilen bilgi, beceri ve deneyimlerin özümsemesi üzerine odaklanılırken, sanat çalışmalarında farklı teknikleri bir arada kullanmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eserleri üzerine yargılarını geliştirebilmeleri, sanatın amacı, anlamı ve değeri üzerine sorgulama yapmaları üzerine yoğunlaşılır. Bu düzeydeki öğrencilerin kazanımları, değerler eğitimi perspektifiyle eğitsel gelişim alanları ve disiplinler arası yaklaşımla ilişkilendirilir. Bu amaçla görsel iletişim ve biçimlendirme alanı içerisinde 9 kazanıma, kültürel miras alanı içerisinde 4 kazanıma ve sanat eleştirisi ve estetik alanı içerisinde 7 kazanıma yer verilmiştir.

2.7 İlgili Araştırmalar

Canikoğlu (2016) “Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'ndaki Görsel İletişim-Biçimlendirme Öğrenme Alanı'nın Uygulanmasında Ortaokul Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüşleri” başlıklı araştırmasının, öğrenciler adına düzenli ve yararlı bir öğretim örneği olduğunu öne sürmüştür. Yüksek lisans tezinin çalışma grubu, Ankara ili Elmadağ ilçesinde ortaokullarda görev yapan tüm görsel sanatlar öğretmenleridir. Araştırmada mülakat ve anket, veri toplama araçları olarak yer almaktadır. Çalışmanın kavramsal çerçevesinde, sanat birçok yönleriyle irdelenmiş ve uygulama yönü öne çıkarılmıştır. Araştırmaya katkıda bulunan öğretmenler, yapılan görüşmede Görsel İletişim ve Biçimlendirme Öğrenme Alanının yalnızca uygulamalı değil, sanatın her yönüyle sunulması nedeniyle çalışmayı yararlı bulmuşlardır. Öğretmenlerin yarısı, Görsel Sanatlar Öğretim Programında yapılan konu ve içerik yeniliklerinin, öğrencilerin sanata bakış ve aynı zamanda kişisel gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucunda söz konusu olan programın, öğrencilerin birçok yönden düşünen, yorumlayan ve düşüncelerini ifade edebilen bireyler olabilmelerine katkı vereceği saptanmıştır.

Kasım (2019), “Kültürel miras eğitiminin görsel sanatlar dersinde verilmesine yönelik öğretmen görüşleri” adlı çalışmasında, Konya ilinde Gsd eğitimi veren 40 öğretmene sorular yöneltilerek, "Kültürel Miras" öğrenme alanının uygulanmasına yönelik ortaokullarda uygulamada neler yaptıkları ve ne tür zorluklarla karşılaştıkları araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle hazırlanan çalışmanın sonucunda kültürel miras, kültürel miras öğeleri, görsel sanatlar ve kültürel miras eğitimi arasındaki ilişki, Gsd içerisinde kültürel mirasın kapsadığı alanın yeterli olup olmadığı, kültürel miras

eğitimi yöntem ve tekniklerinin neler olduğu ve kültürel miras eğitiminde karşılaşılan problemlerle ilgili düşünceler ortaya çıkarılmıştır.

Atilla (2017), "Görsel Sanatlar Dersi Müze Eğitimi Konusunun 8. Sınıf ğrencilerinin Sanatsal Değerlendirme Yapabilmelerine Olan Etkilerinin İncelenmesi" adlı çalışmasını, Bayrampaşa Mobil İmam Hatip Ortaokulu'nda öğrenim görmekte olan, 30 deney grubu, 30 kontrol grubu öğrencisiyle gerçekleştirmiş ve araştırmayla Gsd içerisinde müze eğitimi ve uygulamalarının yansımalarını incelemiştir. Araştırmanın kapsamı, öğrencilerin sanatsal değerlendirmelerine olan müze eğitimi etkileridir. Çalışma deneysel desen yöntemlerinden ön test – son test kontrol gruplu desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubuna geleneksel yönteme göre sınıf içi uygulamalarda müze eğitimi verilmiş, deney grubunda ise müze ziyaretleri, müzede uygulanan çalışmalarla beraber müze eğitimi verilmiştir. Eğitim öncesinde iki gruba da ön test olarak "Müze Eğitimi Başarı Testi", eğitim sonrasında son test uygulanmıştır. Araştırma bulguları bağımlı ve bağımsız deney ve kontrol grupları test sonuçları karşılaştırılarak elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen verilere bakarak uygulanan müze eğitiminin iki grupta da pozitif sonuçlar oluşturduğu, deney grubu başarı ivmesinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Pehlivan (2015) "Ortaokullarda farklı disiplinlerle işbirliğinin görsel sanatlar dersindeki başarıya etkisi" başlıklı araştırmasını 2013-2014 ğretim yılı bahar döneminde Trabzon ili Yıldızlı Toki Ortaokulu ğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Bu çalışmanın amacı, farklı disiplinlerle işbirliği yönteminin Gsd'nde uygulanmasının öğrencilerin akademik başarılarına, kalıcılığa ve uygulama becerilerine etkisini ölçmektir. Örneklem grupları Random yoluyla oluşturulan araştırmada nicel veri toplama yönteminden yararlanılmıştır. Deneysel desen yöntemi olarak ön test-son test kontrol gruplu desen kullanılmış, veriler başarı testi (n test-son test) ile elde edilmiş ve tespit edilen nicel veri analizinde ortalamalar arasındaki farkları belirlemek için t-testi kullanılmıştır. Bulgulardan elde edilen sonuca göre farklı disiplinlerle işbirliğinin yönteminin uygulandığı deney grubu ğrencilerinin daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Aydın'ın (2015) "Yatılı bölge ortaokulunda görsel sanatlar dersinde çoklu zekâ kuramı uygulaması (Erzurum ili Pasinler Atatürk YBO rneği)" başlıklı çalışmasının amacı, ortaokul 8. sınıf Gsd'nde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretimin öğrenciler

üzerindeki başarısı, tutumu ve kalıcılığa olan etkisini belirlemektir. Deneysel desenin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubu 2013-2014 eğitim öğretim yılında Erzurum ili Pasinler ilçesindeki Atatürk Yatılı Bölge Ortaokulu'nda öğrenim gören 8. sınıf seviyesindeki biri deney diğeri kontrol grubudur. Deney grubu 25, kontrol grubu 25 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın uygulama süreci ders içerisinde görsel sanatlar kültürü öğrenme alanının "eser analizi" etkinliği ile yürütülmüş, veri toplama aracı olarak başarı testi, Gsd'ne yönelik öğrenci yaklaşımlarını tespit için de tutum ölçeği kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubu ile gerçekleştirilmiş olan uygulamalar sonucunda; Çoklu Zekâ kuramına dayalı öğretimin kullanıldığı deney grubunun kontrol grubuna göre başarı ortalaması ve kalıcılık testi sonuçları itibariyle başarısının, derse olan olumlu yaklaşımlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada sonuç olarak, sekizinci sınıf Gsd'nde kullanılan Çoklu Zekâ Kuramının öğrenci başarısı, olumlu yaklaşım ve akılda kalıcılığa anlamlı tesiri olduğu görülmüştür.

Kılcan (2015), çalışmasını “Ortaokul 7. sınıf matematik dersi dönüşüm geometrisi ve örüntü-süslemeler alt öğrenme alanlarının görsel sanatlar dersi ile desteklenmesinin öğrenci başarıları ve tutumlarına etkisi” başlığı altında 2013–2014 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Ankara ilinin Mamak ilçesinde bir ortaokulda yapılmıştır. Yarı deneysel desen çalışmada ön test – son test kullanılmış, veri toplama aracı olarak, araştırmacının geliştirdiği başarı testi ile öğrencilerin matematik dersine olan yaklaşımlarını saptamak için Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı matematik dersine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi kullanılmıştır. Araştırma bulgularından elde edilenler sonucunda matematik dersinin Gsd takviyesiyle işlenmesinin, öğrencileri matematiksel başarılarını ve derse olan olumlu tutumlarını artırmada etkili olduğu görülmüştür.

Aslantaş'ın (2012) “Disiplinlerarası yaklaşımın görsel sanatlar dersinde uygulanmasının etkinliği” adlı çalışmasının amacı, ilkokul 4. sınıf Gsd'nin disiplinler arası yaklaşım ile işlenmesinin, öğrencilerin derse yönelik ilgilerini, eleştirel düşünme (analiz, değerlendirme, çıkarım, yorumlama, açıklama, öz düzenleme boyutları) becerilerini, öğrenci ürünlerine ve öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine yönelik görüşlerini nasıl etkilediğini tespit etmektir. Çalışma grubu, Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan özel bir İlköğretim Okulu'nun 4. sınıfında öğrenim gören toplam 44 öğrenci ve biri deney (n=21) diğeri kontrol grubu (n=23) intact olmak üzere iki sınıftan

oluşmaktadır. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak; deney ve kontrol grubunda Tutum Ölçeği, Eleştirel Düşünme Ölçeği, Öğrenci Ürünlerini Değerlendirme Formu, ayrıca deney grubu öğrencilerinin öğretim süreci üzerine görüşleri için Görüş Formu kullanılmıştır. Çalışmada frekans (f), yüzde, aritmetik ortalama, ANOVA ve Mann Whitney U- testleri kullanılmıştır. Araştırmanın nitel çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin Gsd'ne ilişkin tutumlarında deney ve kontrol grubunda istatistiksel bir fark bulunmamış, ancak eleştirel düşünme ve öğrencilerin ürünleri arasında deney grubu lehine istatistiksel bir fark görülmüştür. Çalışmada ayrıca deney grubunun, öğretmenden yardım alma konusundaki görüşler, uygulama ile ilgili öneriler, çalışma ile ilgili duygular, hoşlarına gitmeyen şeyler, öğrendikleri farklı ve yeni şeyler, ders ile ilgili öneriler, bilgilerinden yararlandıkları dersler başlıklarında olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür.

Özcan (2017) “Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Programına Yönelik Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görüşleri ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasını tarama modelinde gerçekleştirmiş ve araştırmanın verilerini, nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme ile sağlamıştır. Araştırma, Konya’da görev yapan 23 Gsd öğretmenleriyle 2016 / 2017 öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Elde edilen araştırma verilerinin çözümlenmesinde “Betimsel Çözümleme Tekniği” kullanılmıştır. Veri aracı olarak “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmış, verilerin analizinde yüzde ve frekans değerleri alınmıştır. Araştırmacının tespit ettiği bulgulara göre Görsel Sanatlar Eğitim Programı sade ve anlaşılır bir yapıdadır. Program katkısıyla öğretmenler, öğrenciler için rehber ve danışman durumundadır. Programın disiplinler arası yaklaşımı sağladığı ve derste öğrencilerin aktif olmasının önemli olduğu, öğrencinin yaratıcılık, kendine güven ve öz kontrolüne katkı yaptığı, merak ve heyecan duygularını yükselttiği görülmüştür.

Yarımcı (2010), “İlköğretim II. kademe görsel sanatlar dersinde disiplinler arası yaklaşıma dayalı uygulamalar” başlığı altında disiplinler arası yaklaşım ilkelerine göre tasarlanmış temaların sanat eğitiminde uygulanmasına yönelik bir çalışma yapmıştır. Araştırmacı çalışmasında; iletişim, mürekkep, kültürlerin buluşması ve çevre konuları üzerinden temalar geliştirmiştir. Çalışma grubu, Türkiye Eğitim Derneği Konya Koleji

Özel İlköğretim Okulu 7-A sınıfına devam eden, 22 öğrencidir ve temaların derste uygulanması 17 hafta sürmüştür. Uygulamalar sırasında derslere eş gözlemciler de katılmıştır. Değerlendirmeler derse katılan eş gözlemcilerin gözlem formları ve öğrencilerde uygulanan yansıtma yazılarıyla yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre sanat eğitiminde geleneksel yöntemlere kıyasla, disiplinler arası yaklaşım etkilerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Araştırmacı bulgularını yorumlayarak disiplinler arası öğretimi yöntem olarak uygulayacak öğretmenler ve araştırmacılar için öneriler sunmuştur.

Kanat (2008), “Görsel sanatlar dersinde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin 7. sınıf öğrencilerinin başarısına ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığına etkisi (Malatya ili Fatih İlköğretim okulu)” başlığı altındaki çalışmasının amacını “Çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin kullanılmasının İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Görsel sanatlar dersi öğrenimine etkisi” olarak belirlemiştir. Çalışma grubu 2007-2008 öğretim yılında Malatya Fatih İlköğretim Okulu 7. sınıfına devam eden 60 öğrencidir ve desen olarak, deney ve kontrol gruplu on sorudan oluşan ön test-son test kullanılmıştır. Altı hafta süren deneysel süreç sonrasında son testten ve kalıcılık testinden puanlar t-testi ve ANCOVA ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucu olarak, çoklu zekâ kuramına göre öğretimin yapıldığı ders lehine, geleneksel öğretimin uygulandığı ders arasında öğrencilerin son test akademik başarı puanlarında ve derste öğrenmenin kalıcılığının karşılaştırılması noktasında önemli farklılıklar görülmüştür.

Soylu (2011), “Çoklu zekâ kuramı destekli çok alanlı sanat eğitimi yönteminin öğrencilerin tutum ve performanslarına etkisi” araştırmasında ilköğretim okulları 3. sınıf öğrencilerinin renk bilgisi konusundaki kazanımlara yönelik tutumlarını, ÇASEY ve ÇZK ile destekleyerek hazırladığı ders planlarıyla irdelemiştir. ÇASEY ve ÇZK'nin öğrencilerin tutum ve performanslarında anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığını ölçmek amacıyla çalışmasını hazırlanmıştır. Amaç doğrultusunda; ders uygulamaları kontrol ve deney grupları ile 4 saatlik teorik dersin sonunda 2 saatlik uygulama ile gerçekleştirmiştir. Uygulamaların değerlendirilmesi için; uygulamaların değerlendirilmesinde araştırmacının hazırladığı Renge İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen puanların analizi bilgisayar üzerinde SPSS 17. İstatistik paket programıyla yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiksel metotlar: Sayı, Yüzde, Ortalama ve Standart sapma, Hipotez testleri olarak da, non parametrik

testlerden Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. İstatistikî çözümler sonucunda kontrol grubuna göre, deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmalar olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Öğrencilerin uygulama çalışmaları değerlendirildiğinde, deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubuna göre performanslarının, tutum ve davranışlarının daha iyi olduğu anlaşılmıştır.

Alanda yapılan çalışmalardan biri olan Üstüner'in (2007) çalışması, "Disiplinler arası sanat ve sanat eğitime etkileri" başlığı altında olmuştur. Bu çalışma, tarama yöntemiyle ve disiplinler arası sanatı ve sanat eğitime etkilerini araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma verileri literatür taraması ve bilgi toplama formları kullanılarak sağlanmıştır. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ile Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ki sanat eğitimcileri araştırmanın çalışma grubudur. Bilgi toplama formundan yüzde %, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmayı içeren betimsel istatistik teknikleriyle veriler elde edilmiş ve buna göre analiz yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre yüksek oranda, günümüz sanatçı ve sanat eğitimcilerinin; sanatta disiplinler arası yaklaşım ile disiplinler arası sanatın sanat eğitime etkisinin önemli ve gerekli olduğu konusunda birleştikleri anlaşılmıştır. Araştırmacı, bulgulardan elde ettiği sonuçlara göre, disiplinler arası sanat eğitime göre program geliştirilmesi ve bunun için ortamının sağlanmasına yönelik öneriler getirmiştir.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması, verilerin analizi sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Nitel olan bu çalışma yarı deneysel olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmaların amacı, insanların yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgili bir anlayış ortaya koymak, anlamlandırma sürecinin ana başlıklarını ve insanların deneyim yaşadığı şeyleri nasıl yorumladıklarını aktarmaktır (Merriam, 2015, s. 14-18).

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar dönemi, Balıkesir ili, Bandırma İlçesi'nde bulunan ŞSBO, 7'nci sınıf seviyesinde bulunan 12 kız ve 14 erkekten oluşan 26 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının öğretmen olarak görev yaptığı okulda uygulama yapıldığından dolayı çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden, kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırma yönteminde araştırmacının, yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçmesi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 123).

Çalışma grubunun özellikleri hakkında sınıf rehber öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerinin gelir düzeylerinin orta olduğu, ailelerin çocuklarına ilgili, sanata değer veren bireyler oldukları, velilerinin genellikle lise düzeyinde eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin genel yetenek düzeylerinin iyi olduğu görülmüştür. Gsd çizim ve boyama çalışmalarında 6 öğrencinin çok iyi olduğu, 3 öğrencinin bilim sanat merkezine devam ettiği ve yine 3 öğrencinin resim yarışmalarında ödül aldığı, genel olarak sınıfın özgüvenli öğrencilerden oluştuğu belirlenmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenler, Balıkesir İli Bandırma İlçesinde bulunan ortaokul ve ilkokullarda görev yapmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin (Tablo 3. 1) üçü görsel sanatlar öğretmeni, diğer üçü sınıf öğretmenidir. Görüşülen ikisi erkek, dördü kadın toplam altı uzmanın öğretmenlik deneyimleri ise 13 ile 30 yıl arasındadır.

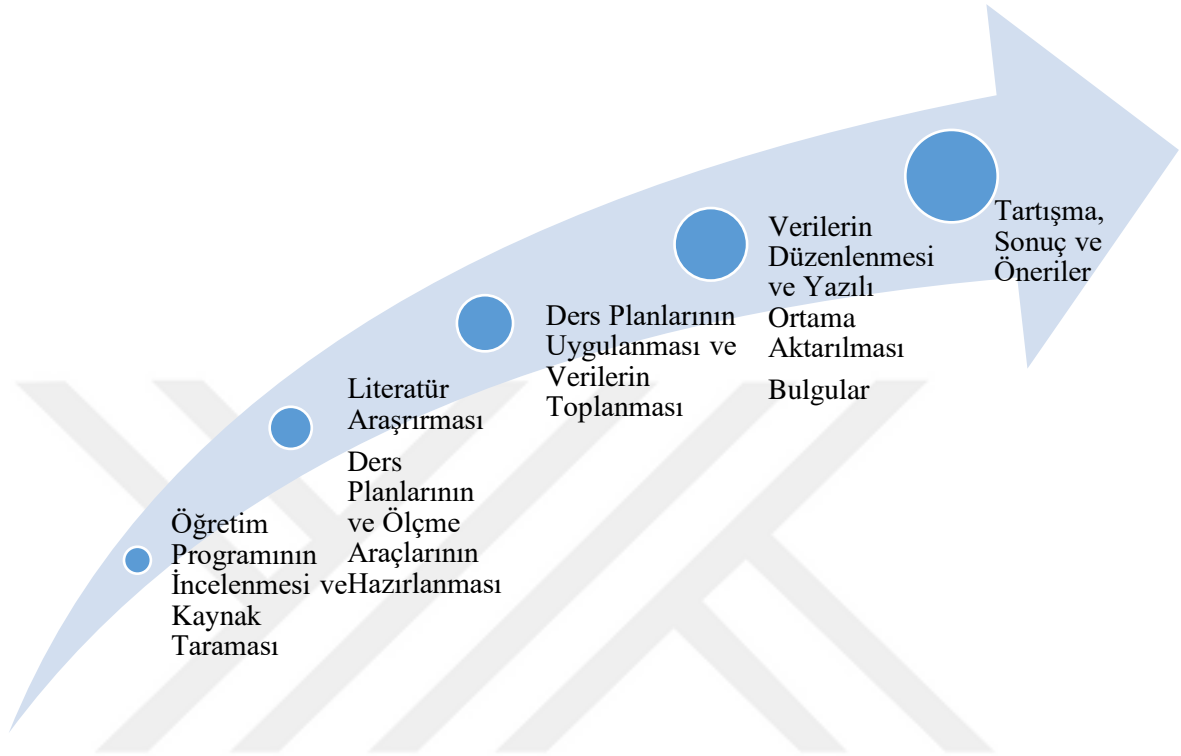
Tablo 3. 1 Görüşme yapılan uzmanlar

Sayı	Öğretmen Kod Adı	Branşı	Öğretmenlik Deneyimi	Unvanı
1	(U1)	Görsel Sanatlar Öğretmeni	30 Yıl	Öğretmen
2	(U2)	Görsel Sanatlar Öğretmeni	22 Yıl	Öğretmen
3	(U3)	Görsel Sanatlar Öğretmeni	24 Yıl	Öğretmen
4	(U6)	Sınıf Öğretmeni	22 Yıl	Öğretmen
5	(U4)	Sınıf Öğretmeni	21 Yıl	Öğretmen
6	(U5)	Sınıf Öğretmeni	13 Yıl	Öğretmen

3.3 Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2013 yılında, İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Gsd (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı değiştirilmiş, 2017 ve 2018 yıllarında güncellenmiş, 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulanmasına karar verilmiştir (Tebliğler Dergisi, 2013-2017-2018). Güncellenen Gsd öğretim programı doğrultusunda nasıl ders planı hazırlanacağı ve uygulanacağı araştırmacı tarafından problem olarak tespit edilmiştir. “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına göre hazırlanan ders planlarının uygulama yönünden değerlendirilmesi” problem cümlesi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın modeli, nitel ve yarı deneysel olarak planlanmıştır. Araştırmada, her bir ders planının öğretmen ve öğrenciler tarafından değerlendirildiği “Uzman Görüşme Formu” (EK-6) ve “Öğrenci Yansıtma Formu” (EK-7) kullanılmıştır. Formlar üzerinden verilerin elde edilmesinde, içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma verilerin toplanmasında görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış düzey kullanılmıştır. Bir önceki yüzyıl ve yaşadığımız yüzyılın sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarında kullanılan en etkili veri toplama aracının görüşme yöntemi olduğu anlaşılmıştır. Nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracı “görüşme” olarak karşımıza çıkmaktadır. Görüşme yöntemi türlerinden olan görüşme formu yaklaşımı, görüşmenin yapıldığı sırada cevap aranan soruların veya konuların listesinden ibarettir. Ayrıca, araştırma problemi ile ilgili tüm yönlerin ve yöneltilen soruların kapsayıcı olmasını sağlamaya yönelik bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 130-132). Bu aşamada güncellenen Gsd öğretim programına göre disiplin temelli ve disiplinler arası yöntemler dikkate alınarak ders planları oluşturulmuştur. Çalışmada, Gsd Öğretim Programında yapılan değişiklikler ve güncellemeler doğrultusunda hazırlanan ders planlarının uygulanarak uzman ve öğrenci görüşlerine sunulması, elde edilen görüşlerin değerlendirilmesi, varsa tespit edilen

problemlerin ortaya konulması ve çözüm önerileri amaçlanmış, uzman olarak görsel sanatlar ve sınıf öğretmenleri, öğrenciler temel veri kaynağı olarak belirlenmiştir. Araştırmanın süreci aşağıda Şekil 3. 1’de verilmiştir.

Şekil 3. 1 Araştırma sürecinin aşamaları

Veri araçları olan “Uzman Görüşme Formu ve “Öğrenci Yansıtma Formu” araştırmacı tarafından hazırlanarak uzman görüşlerine sunulmuş, yapılan düzeltmelerden sonra kullanılmıştır.

Araştırmada:

1. Alt Problem Olan, “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Palanlarının Uygulanmasına İlişkin Uzman Görüşleri Nelerdir?” Sorusu İçin “Uzman Görüşme Formu” ndan,

2. Alt problem olan, “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Palanlarının Uygulanma Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” sorusu için “Öğrenci Yansıtma Formu” ndan yararlanılmıştır (Şekil 3. 2).

Problem Cümlesi	Gsd Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Sonuçları Nelerdir?	Veri Araçları	Uzman Görüşme Formu	Öğrenci Yansıtma Formu
Alt Problemler				
	Görsel sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanmasına İlişkin Uzman Görüşleri Nelerdir?		X	
	Görsel sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?			X

Şekil 3. 2 Problem cümleleri ve sorulara veri sağlayan araçlar

Uzman görüşme formunun hazırlanmasında 2017 ve 2018 yıllarında güncellenen MEB, Gsd (1-8) Öğretim Programından faydalanılmıştır. Görsel sanatlar ve Türkçe alanında uzmanlara sunularak formlarında yer alan soruların açık, anlaşılır ve araştırmanın kapsamına, uygunluğu yönünden yapılan öneriler doğrultusunda, düzeltmeler yapılmıştır.

Uzman görüşme ve öğrenci yansıtma verileri kullanılarak farklı veriler elde etmek için bulgular ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ders planlarının uygulanması, uzman ve öğrencilerin değerlendirme süreçleri, veri toplama bir plan dâhilinde yürütülmüş, analiz aşaması dikkatli bir şekilde tamamlanmıştır.

3.3.1 Uzman Görüşme Formu

“Uzman Görüşme Formu” araştırmanın birinci alt problemi olan “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanmasına İlişkin Uzman Görüşleri Nelerdir?” sorusuna veri elde etmeye yönelik hazırlanmıştır. Açık uçlu yedi sorudan oluşmaktadır. Soruların hazırlanmasında Görsel Sanatlar Öğretim Programının temel yapısı ve kazanımları dikkate alınmıştır.

Uzman Değerlendirme Formunda; hazırlanan ders planlarının öğrenciler yönüyle uygulanma süreci sorumluluk, motivasyon ve iç denetim açısından, disiplin temelli, disiplinler arası yönleriyle, süreçte öğrencilerin derse ilgi ve katılımları, ortaya

koydukların ürünler ve bu ürünler dikkate alındığında düşünme becerileri ve belirtilmek istenen diğer görüşlerin sorulduğu ifadeler yer almaktadır.

Ders planlarının uygulanışı sürecinde Uzmanlardan branşı sınıf öğretmeni olanlar değerlendirmelerini ders planları, görseller, fotoğraflar, sunumlar ve öğrenci ürünleri üzerinde inceleme yaparak gerçekleştirmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmenleri ise dersin işleniş sürecine katılmışlardır.

3.3.2 Öğrenci Yansıtma Formu

“Öğrenci Yansıtma Formu” araştırmada ikinci alt problem olan “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanma Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” sorusuna veri sağlamak için hazırlanmıştır. Açık uçlu beş soruyla, öğrencilerin işlenen dersten elde ettikleri kazanımların, hangi düzeyde olduğu ve başarısı üzerine sonuçların değerlendirileceği düşünülmüştür.

Yansıtma formunda öğrencilere sorulan; işlenen Gsd’nde sevdikleri ve sevmedikleri yönler, kendilerinin ve arkadaşlarının derse katılım düzeyleri, diğer derslerle bağlantılı ders, ortaya konulan ürünler hakkındaki düşünceler ve öğrencilerin diğer derslerinin sunulan Gsd gibi işlenmesinin istenip istenmediği sorularına cevap bulunması amaçlanmıştır.

3.4 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşaması öncesinde ilk olarak 2018 yılında görsel sanatlar (1-8) öğretim programı incelenmiş ve üç adet ders planı hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılmak üzere uzman görüşme formu ve öğrenci yansıtma formu hazırlanmıştır. Araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne başvuru yapılmış ve gerekli olan belgeler sunulmuştur. Necmettin Erbakan Üniversitesi aracılığıyla araştırmanın yapılacağı kurum, Balıkesir ili sınırları içerisinde olmasından dolayı Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alınmıştır.

Araştırma öncesinde araştırmacının da görev yaptığı ŞSBO’ya dilekçe ile bilgi verilmiştir. Araştırmanın yapılacağı sınıfın öğrencilerine de araştırma konusu hakkında açıklama yapılmıştır. Ders planlarının uygulanma sürecine katılacak ve değerlendirmelerini sunabilecek görsel sanatlar ve sınıf öğretmenleri tespit edilerek ön görüşme yapılmıştır.

Araştırmacı tarafından 11.02.2019 tarihinde süresi üç hafta olan birinci ders planının uygulaması gerçekleştirilmiştir. Sonrasında ikinci ve üçüncü ders planları uygulanmıştır. İkinci ders planı iki hafta, üçüncü ders planı üç hafta olarak planlanmıştır. Her ders planının son ders saatinin sonunda derse gözlemci olarak katılan uzmanların, uzman değerlendirme formu, öğrencilerin ise öğrenci yansıtma formu sorularını cevaplamaları sağlanmıştır. Uygulanan ders planları sonucunda elde edilen değerlendirmelerden verilerin toplanması aşaması 25.03.2019 tarihinde tamamlanmıştır. Uzman ve öğrenci değerlendirme sorularını eksik cevaplayan öğrenci ve uzmanlarla görüşme yapılarak veriler geliştirilmiştir.

Görüşme ve yansıtma formunda yukarıda belirtilen sorulara ek olarak her soru için kodlar belirtilmiş ve bu kodlar öğretmenlerin ve öğrencilerin anlayamadıkları soru maddelerinde öğretmenler için görüşme esnasında, öğrenciler için ise değerlendirme aşamasında açıklanmıştır. Elde edilen uzman görüşme ve öğrenci yansıtma formlarına sayı verilmiştir. İlk uygulanan ders planı sonrasında cevaplanan öğrenci yansıtma formuna verilen sayının, diğer ders planları sonrası yansıtma formlarında aynı olması sağlanmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmada uzman değerlendirme ve öğrenci yansıtma formları her bir ders planı sonrasında uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan yöntem, veri kaynağının belirlenmesi, değerlendirme formlarının oluşturulması, sonrasında veri toplama ve analiz gibi süreçler iç güvenilirlik anlamında ayrıntılı bir biçimde tamamlanmıştır. Araştırmaya, üç ders planının her birinde, biri görsel sanatlar ve diğeri sınıf öğretmeni olmak üzere toplam altı uzman katkıda bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin çalışma saatleri uygun olmadığından değerlendirmelerini ders planları, görseller, sunumlar ve fotoğraflarla gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca araştırma sürecinde uzman öğretmenlerle yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşme formu ve öğrenci yansıtma formundan elde edilen verilerin içerik analizleri yapılmıştır. Araştırma uygulamaları sırasında derse devamsızlık nedeniyle katılmayan birinci ders planı süreci içinde dört, üçüncü ders planının süreci içinde iki öğrenci olmak üzere toplam altı öğrenci yansıtma formu üzerinden yapılan içerik analizine dâhil edilmemiştir. İkinci ders planı uygulama süreci içinde devamsızlık yapan öğrenci olmamıştır. Birinci ve ikinci alt problem veri toplama araçları ayrı ayrı tasnif edilmiş ve değerlendirilmiş, ders planlarının

değerlendirmesinden elde edilen bilgiler kodlamalar çerçevesinde bir araya getirilmiştir. “Uzman Görüşme Formu” ve Öğrenci Yansıtma Formu” içerik analizi yapılırken “Verilerden çıkarılan kavramlara göre ve veri öncesi yapılan kodlama” kullanılmıştır. Bu çalışmada, uzman öğretmen ve öğrencilerin değerlendirme sorularına vermiş oldukları cevapların, uygun şekilde bir araya getirilmesine çalışılmıştır. Frekanslar belirlenerek tablolar oluşturulmuştur. En yüksek frekanstan en az frekansa doğru bulgular, içerik analiz yöntemiyle ifade edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e göre verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak içerik analizinde temel amaçtır. İçerik analizine göre elde edilen veriler, önceden tespit edilen konulara göre alıntılar ve yorumlanır. İçerik analizi sırasıyla verileri inceleme, benzerliklerine göre ayırma, yakın anlamdaki bilgileri belirlenmiş konular ve ifadeler içerisinde bütünleştirme aşamalarından oluşur (2016, s. 242-243). Araştırmada içerik analizi çerçevesinde uzman görüşme ve öğrenci yansıtma sorularına verilen değerlendirmelerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmada verilerin tespit edilmesi, analizi ve yorumlanmasında objektif davranılmıştır. Net olmayan, anlaşılamayan veriler araştırmanın bulgular, yorum, analiz ve sonuç bölümlerine dâhil edilmemiştir.

3.6 Güvenirlik ve Geçerlik

Ders planlarının uygulanması, uzman ve öğrencilerin değerlendirme süreçleri, veri toplama bir plan dâhilinde yürütülmüş, analiz aşaması dikkatli bir şekilde tamamlanmıştır. Merriam’a göre geçerlik ve güvenilirlik, bütün araştırma türlerinde, kavramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerinin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması ile bulgularının sunulması aşamalarını ilgilendiren önemli kaygıları ifade eder. Bir çalışmanın bilimsellik taşıması veya güven vermesini sağlayan unsur; araştırmacının çalışmasını özenli planlaması ve alana dâhil bilim otoritelerinin ortaya koydukları ve uygulanagelen ilkelerin uygulamasıyla mümkündür (2015, s. 200). Araştırmacı, gözlemlerini günlükler tutarak bir araya getirmiştir. Uygulama süreçlerinin belgelenmesi için fotoğraf makinasından yararlanılmıştır. Veriler analiz edilirken ve yorumlanırken nesnel davranılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonunda elde edilen sonuçlarla veri toplama araçlarından elde edilen veriler tutarlı bir şekilde sunulmuştur. Uzman ve öğrenci değerlendirmelerinden alıntılara yer verilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e göre araştırmada elde edilen bilgilerin tutarlı ve anlamlı olması; ortaya çıkan kavramların anlamlı bir bütün oluşturması, bulguların farklı veri kaynakları, farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak teyit edilmesi, nitel

araştırmada i geçerliği sağlayan önlemlerdir. Bu nedenle güvenirlik açısından araştırmacının izlediği yöntem ve süreç açısından gerçekleştirilen kayıtların kapsamının açık bir Şekilde ifade edilmesi önemli görülmektedir (2016, s. 270-274).

Bu doğrultuda uzman ve ğrenci cevaplarından oluşan değerlendirmelerin net bir Şekilde görülebilmesi için hazırlanan veri izelgesi araştırma sürecinde hazırlanmış ve sonrasında tekrar incelenebilecek Şekilde kaydedilmiştir.

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Bu bölümde, veri toplama araçları olan “Uzman Görüşme Formu” ve “Öğrenci Yansıtma Formu” nda yer alan sorulara verilen yanıtlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular araştırmanın amacında yer alan alt problemlere dayalı olarak düzenlenmiş doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

4.1 Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

“Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanmasına İlişkin Uzman Görüşleri Nelerdir?” şeklindeki birinci alt probleme veri olarak uzman görüşme formundan faydalanılmıştır. Veriler uzman görüşme formunda bulunan sorulara göre organize edilmiştir. Açık uçlu yedi sorudan oluşan uzman görüşme formunun 1, 2, 4 ve 5. soru başlıkları altında önceden kodlar belirlenmiş ve uzman görüşleri bu kodlar altında verilmiştir.

4.1.1 Uzman görüşme formu birinci sorusundan elde edilen bulgular

Uzman Görüşme Formunda “Hazırlanan ders planlarının öğrenciler dikkate alındığında uygulama süreci hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Sorumluluk”, “Motivasyon” ve “İç Denetim” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları: Tablo 4. 1, 4. 2 ve 4. 3’de gösterilmiştir.

Sorumluluk

Tablo 4. 1 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (sorumluluk) f dağılımları

Öğrencinin (Sorumluluk) Katılım ve Uygulama Süreci	f
Öğretmen ve Öğrenciler Derse Hazırlıklı Gelmiştir	4
Öğrenciler Derse Hazırlıklı Gelmişlerdir.	4
Öğrenciler Sorumluluklarını Yerine Getirmişlerdir	2
Öğrenciler Kullanacakları Malzemeleri Hazırlamışlardır.	1
Toplam	11

Tablo 4. 1 incelendiğinde öğrencilerin uygulama sürecinin sorumluluk açısından yapılan değerlendirilmesinde; “Öğretmen ve Öğrencilerin Derse Hazır Geldikleri” (f=4) ve “Öğrencilerin Derse Hazır Geldikleri” (f=4) en yüksek frekanslar olarak belirlenmiştir. “Öğrencilerin Sorumluluklarını Yerine Getirdikleri” (f=2) ve “Öğrencilerin Kullanacakları Malzemeleri Hazırladıkları” (f=1), diğer frekanslar olarak vurgulanmaktadır.

Sorumluluk açısından uygulama sürecine, öğrencilerin ve öğretmenlerin birlikte derse hazır gelmeleri ve derse hazırlıklı olunmasının uygulama sürecine olumlu etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin frekanslara ait değerlendirmeleri şunlardır:

“Öğretmenimiz ve öğrenciler hazırlıklı gelmişti” Birinci Uzman (U1).

“Öğrenciler sorumlulukları olan çalışmalarında kullanacakları malzemeleri getirmiş ve derse hazır olarak gelmişlerdir” Dördüncü Uzman (U4).

“Öğretmen ve öğrencilerin derse hazırlıklı gelmiş olmaları, uygulama süreci için olumluydu” İkinci Uzman (U2).

“Uygulama aşamasında gerekli malzeme ve materyaller öğrenciler tarafından getirilmiş, derse hazırlık yapılmıştır” Beşinci Uzman (U5).

“Sorumluluk bir işi istenen nicelikte ve nitelikte yapma zorunluluğu ise öğrencilerin öğrenme düzeyleri dikkate alınarak uygulama sürecinde ders planlarının hazırlanmasını önemsiyorum. Öğrencilerin derse her bir şekilde geldikleri görüldü” Üçüncü Uzman (U3).

“Öğrenciler ders öncesinde hazırlıklarını yapmışlardır. Derse hazır olarak gelmişlerdir” Altıncı Uzman (U6).

Genel olarak uzmanların yaptığı değerlendirmelerden, öğrencilerin sorumluluk bilinciyle hareket ettikleri, derse gereken hazırlıkları yaparak süreç açısından önemli bir katkı yaptıkları tespit edilmiştir. Öğrenci seviyesine uygun hazırlanan ders planının, beklenen sorumluluk bilincinin yerine getirilmesine, katılım ve uygulama sürecine katkı sağladığı anlaşılmıştır.

Motivasyon

Tablo 4. 2 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (motivasyon) f dağılımları

Öğrencinin (Motivasyon) Katılım ve Uygulama Süreci	f
Öğretmen ve Öğrenciler Konuya Hâkimdir.	3
Anlatım ve Kullanılan Görseller Motivasyon Sağlamıştır.	5
Uygulama Süreci Sanatsal Bakış Açısını Geliştirmiştir.	2
İlgi	1
Toplam	11

Tablo 4. 2'ye bakıldığında, öğrencilerin uygulama sürecinin “motivasyon” açısından değerlendirilmesi en yüksek frekanstan başlayarak sırasıyla; “Anlatım ve Kullanılan Görseller Motivasyon Sağlamıştır” (f=5), “Öğretmen ve Öğrenciler Konuya Hakimdir” (f=3), “Uygulama Süreci Sanatsal Bakış Açısını Geliştirmiştir” (f=2), ve “İlgi” (f=1) şeklindedir.

Uzmanlardan elde edilen ortak değerlendirmeye göre, öğrenci motivasyonunun sağlanmasında ders sürecine katılım ve uygulama açısından kullanılan uyarıların önemi ifade edilmektedir. Ayrıca, motivasyonun sağlanmasında ve öğrencinin hedefini bilip odaklanmasında; öğretmen tarafından ders öncesinde belirlenip planlanan kazanımların önemi tespit edilmiştir. Derste öğrencinin ilgisinin uyandırıldığı ve bu ilginin ders süresince eksilmediği değerlendirilmiştir. Görüşme sorusuna verilen uzman değerlendirmeleri şu şekildedir.

“Boyaları dosyaları ile öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz konuya hakimdi” (U1).

“Çanakkale Destanı, Kurtuluş Savaşı gibi savaşlara ait resimler gösterilir. Konunun anlatımları vurgulandı ve Atatürk portreleri gösterilerek öğrencilerin motivasyonu sağlandı. Bu uygulama öğrencilerin sanata bakış açılarının gelişmesi yönünde çok faydalı oldu” (U4).

“Öğretmenin öğrencilere bilgi aktarımı, olumlu yaklaşması öğrencilerin konuya dahil edilmesi uygulama sürecini daha aktif hale getirerek motivasyon açısından olumlu” (U2).

“Öğrencilerin ilgisini çekecek olan materyallerle motivasyon sağlanmıştır” (U5).

“Motivasyonda öncelikle hedeflerin olması gerekiyor. Bu anlamda ders planlarında yer alan kazanımların önemi ortaya çıkıyor. Öğrencilerin derse karşı ilgilerinin tam olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin ilgisini arttıracak örnekler öğrencilere gösterildi” (U3).

“Öğrencilerin derse ilgisi Eşref Armağan, Jon Bromblitt ve Aşık Veysel ile ilgili materyallerle hazırlanıp sağlanmıştır” (U6).

Uzman değerlendirmelerine göre genel olarak öğrencilerin derse katılımları motivasyon açısından başarılı bulunmuştur. Bu motivasyonda öğretmenin katkısının önemli olduğu anlaşılmıştır. Uygulama süreci için öğrencilerin ve sunum ayrıca görseller yönünden öğretmenin derse gereken hazırlıkları yaparak gelmiş olmaları motivasyonu sağlayıcı unsurlar olarak değerlendirilmiştir.

Hazırlanan ders planının yapısı ve içeriğinin, kullanılan görsel ve örnekler anlamında uyarıların, öğrencilerin derse katılım ve uygulama sürecindeki motivasyonlarına olan etkisi belirlenmiştir.

İç denetim

Tablo 4. 3 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (iç denetim) f dağılımları

Öğrencinin (İç Denetim) Katılım ve Uygulama Süreci	f
Farklı Açılardan Ele alınan Konuya İlgi	2
Disiplinler Arası ve Disiplin Temelli Ders İşlenişi	2
Yapılan Açıklamalar ve Kullanılan Uyarılar	3
Kendini Tanıma	1
Uygun Davranış	2
Toplam	10

Uzmanların, ders planının uygulanması sürecinde öğrencinin iç denetimi üzerine olan görüşleri ve frekansları Tablo 4. 3’de yer almaktadır. Soruya verilen cevaplardan en yüksek frekans, “Yapılan Açıklamalar ve Kullanılan Uyarılar” (f=3) şeklindedir. Aynı frekans yüksekliğine sahip olan, “Farklı Açılardan Ele alınan Konuya İlgi” (f=2), “Disiplinler Arası ve Disiplin Temelli Ders İşlenişi” (f=2), “Uygun Davranış” (f=2) diğer elde edilen frekanslardır. Değerlendirme sorusuna verilen cevaplardan elde edilen bir diğer frekans “Kendini Tanıma” (f=1) şeklindedir.

Uzman görüşlerine göre, öğrencilerin derse katılım ve uygulama sürecinde iç denetimlerinin, riskleri azaltan, öğrenci davranışlarını sistemli hale getiren ders planı ile sağlanabildiği anlaşılmaktadır. Süreçte gerçekleşen konu anlatımları ve esnasında ya da sonrasında kullanılan örneklerin, farklı açılardan ele alma anlayışına paralel disiplin temelli ve disiplinler arası işlenişin, öğrencin kendisini tanınması ve gelişiminin farkında olması iç denetimi mümkün kılmış ve öğretmenin rehber niteliğinde cesaretlendirici olmasının da yine öğrencinin iç kontrolünü kolaylaştırdığı ve uygun davranışlar sergilemesini sağladığı görülmüştür. Görüşme sorusuna uzmanların yapmış oldukları değerlendirme şöyledir:

“Öğretmenimiz konuyu birçok açıdan ele almış öğrenciyi konuya hazır hale getirmiştir” (U1).

“Öğretmen tarafından konu ile ilgili tüm açıklamalar yapılmış ve örnekler verilmiştir. Öğrencilerin çalışmalarına yol gösterilmiştir” (U4).

“Öğrencilerin konuya hâkim oldukları, istekli ve kendi gelişimlerinin farkında oldukları, kendilerini eleştirerek neyi-neden yaptıkları konusunda bilinçli bir şekilde hareket etmeleri olumluydu” (U2).

“Öğretmen ve öğrencilerin görev ve sorumlulukları bellidir. Rollere uygun davranışlar gözlemlenmiştir” (U5).

“Ders planı derste yaşanacak riskleri aza indirebilir. Kontrol ve yönetim araçlarını etkili olarak değerlendirip geliştirerek amaca yönelik sistemli ve disiplinli bir yaklaşımla hedeflere ulaşmak daha kolay olur. Öğrenciler derste gayet konuya uygun davranışlar sergiledi” (U3).

“Öğretmen tarafından konu ile ilgili tüm açıklamalar yapılmış ve örnekler verilmiştir. Öğrencilerin çalışmalarında yol gösterilmiştir” (U6).

Uzman değerlendirmelerinde; genel olarak ders planının uygulanmasında, öğrencilerin iç denetim sağladıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin dersteki iç denetimlerinin gerçekleşmesinde öğretmenin ders planı hazırlığı, sunumu ve sonucunda sağlanan sistemli yaklaşımın katkısı tespit edilmiştir. Öğrencilerin derse ve işlenen konuya ilgili, öğrenmeye istekli, bilinçli, sorumlulukla hareket ettikleri belirlenmiştir.

4.1.2 Uzman görüşme formu ikinci sorusundan elde edilen bulgular

Uzman Görüşme Formunda Hazırlanan Ders Planlarının Disiplin Temelli Olması Yönünden Düşünceleriniz Nelerdir? Sorusu yöneltmiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Sanat Tarihi”, “Sanat Eleştirisi ve Estetik” ve “Uygulama” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 4, 4. 5 ve 4. 6’da gösterilmiştir.

Sanat tarihi

Tablo 4. 4 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (sanat tarihi) f dağılımları

Ders Planının Disiplin Temelli (Sanat Tarihi) Olması Üzerinden Düşünceler	f
Örnekler ve Görseller	2
Tarihsel Olayların Sanat Tarihsel Eserlerde Anlatımı	1
Farklı Sanat ve Sanatçılardan Uygulama Konusuna Yönelik Örnekler	3
Öğrencinin Görüş Açısının Genişlemesi	2
Kalıcılık	1
Eleştirel Bakış Açısı	1
Toplam	10

Hazırlanan ders planının disiplin temelli (Sanat Tarihi) olması yönünden düşünceleri sorulan uzmanlar, frekans yüksekliğine göre sırasıyla; “Farklı Sanat ve Sanatçılardan Uygulama Konusuna Yönelik Örnekler” (f=3), “Örnekler ve Görseller” (f=2), “Öğrencinin Görüş Açısının Genişlemesi” (f=2), “Tarihsel Olayların Sanat Tarihsel Eserlerde Anlatımı” (f=1), “Kalıcılık” (f=1) ve “Eleştirel Bakış Açısı” (f=1) kodları belirlenmiştir.

Disiplin temelli işlenen dersin konu örnekleri ve dersin gelişimi içerisinde kullanılan görsellerin sanat tarihi alanı içerisinde kullanıldığı belirtilmiştir. Değerlendirmelerde, sanat tarihi alanının ders içerisinde yer alması sonucunda; öğrencilerin kendilerini geliştirdiklerini, örnek kullanımının işlenişin bu yönünü daha da zenginleştirdiğini, bilgiyi kalıcı hale getirdiğini ve eleştirel bakış açısı kattığını ifade edilmektedir. Uzmanların görüşme sorusu üzerine görüşleri şunlardır:

“Dokuya Türk sanatçıları ve dünya sanatçılarından örneklerle öğrencinin ufkunu genişletti” (U1).

“Öğrencilere Kurtuluş Savaşı Milli mücadelenin ulusumuzun tüm katmanlarıyla bir arada yapıldığı her bölgeden dokulara sahip farklılıkların bir araya gelmesiyle başarılı olduğu ve önemi vurgulandı” (U4).

“Sanat tarihi açısından öğrencilerin görüşlerinin, anlayışlarının geliştirilerek bu alanda bir kişilik kazandıklarını düşünüyorum” (U2).

“Yerli ve yabancı örneklerle desteklenen bir plan olarak göze çarpmaktadır” (U5).

“Sanatta disiplin temeli olan yöntem ve yaklaşımlar; sanat tarihi, sanat, sanatçı ve sanat eleştirmenleri sarmalında kalıcı ve sağlam bağlar kurulduğunu düşünüyorum. Sanat tarihi açısından Eşref Armağan (Ressam) örnek olarak gösterildi” (U3).

“Bu çalışma ile ilgili Eşref Armağan, Aşık Veysel gibi ustalar tanıtılmıştır. Bu kişilerin örnek alınması gerekmektedir” (U6).

Uzman değerlendirmeleri ışığında dersin sanat tarihi alanıyla desteklenmesinin öğrenmeyi kalıcı ve sağlam yaptığı, öğrencilere eleştirel bakış açısıyla gözlem yapabilmelerini sağladığı ve diğer uzman görüşüne göre işleniş sürecinde çeşitli görsellerle uyarıların disiplin temelli ders açısından kullanıldığı ifade edilmiştir. Dersin, çeşitli örnek görsellerle gerçekleşen sanat tarihi alanıyla desteklenmiş olmasının, öğrencilerin görüş ve anlayış açısından kişilik gelişimlerine katkı yaptığı belirlenmiştir. Sonuç olarak disiplin temelli hazırlanan ders planı sanat tarihi yönünden başarılı bulunmuş, disiplin temelli işlenen dersin sanat tarihinden sunulan örneklerle kalıcı bilgiler sunduğu belirlenmiştir.

Sanat eleştirisi ve estetik

Tablo 4. 5 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (sanat eleştirisi ve estetik) f dağılımları

Ders Planının Disiplin Temelli (Sanat Eleştirisi ve Estetik) Olması Üzerinden Düşünceler	f
Sanat Dalları ile Kültürün Yansıtılması	2
Verimli ve Başarılı	1
Eleştiri Katkısı	1
Sanatsal Gelişim	1
Farklı Alanlar	1
Sanatsal Biçimlendirme	1
Materyal	1
Toplam	8

Ders Planının Sanat Eleştirisi ve Estetik yönüyle incelendiği uzman düşünceleri Tablo 4. 5 üzerinde görülmektedir. Frekanslar sırasıyla; “Sanat Dalları ile Kültürün Yansıtılması” (f=2), “Verimli ve Başarılı” (f=1), “Eleştiri Katkısı” (f=1), “Sanatsal Gelişim” (f=1), “Farklı Alanlar” (f=1), “Sanatsal Biçimlendirme” (f=1) ve “Materyal” (f=1) olarak tespit edilmiştir.

Değerlendirmelere göre öğrencilerin sanatsal yönlerini geliştirici anlatımlar ve görsellerle, diğer alanların katkısı da sağlanarak sanat eleştirisi ve estetik alanının verimli ve başarılı bir şekilde gerçekleştiği görülmektedir. Değerlendirmeye göre sanat eleştirisi ve estetik temelinde işlenen dersin sonucunda estetik bakış açısı sağlandığı, sanat eleştirisi yönteminin önemi ve kişisel olarak eleştiriye olan olumsuz önyargıyı değiştirebilme olanağı sunduğu tespitini yapmıştır. Dersin sanat eleştirisi ve estetik yönü değerlendirmesi uygulama ürünü üzerinde gerçekleştirilmiş, çalışmaların biçimsel olarak ışık, çizgi ve renk kullanımlarıyla kazanımlara uygun olduğu ifade edilmiştir. Örnekler, anlatımlarla ve uygulamalarla gerçekleşen dersin sanat eleştirisi ve estetik aşamasında sosyal ve müzik gibi farklı disiplinlerle desteklendiği değerlendirilmiştir. Sanat eserinin eleştirisi gerçekleştirilerek öğrencilerin sanatsal gelişimlerine katkı yapan bir süreç yaşandığı anlaşılmıştır. Frekanslara ait uzman görüşleri şu şekildedir:

“Cumhuriyet dönemi eserlerinden örnekleri ve müzikteki dokuları Türk kültürü ile birleştirmiştir” (U1).

“İbrahim Çallı’ya ait Atatürk portresi eseri üzerinden sanat eleştirisi yöntemi kullanıldı. Bu sanat eleştirisi öğrencinin sanata dair gelişmelerini sağlayan çarpıcı güzel örneklerle dolu olduğu için çok başarılı ve verimli oldu” (U4).

“Öğrencilerin yaptıkları çalışmaları, gösterilen eserleri eleştirirken, yorumlarken duygu ve düşüncelerini açıklayarak eleştirel düşünme becerilerinin olumlu anlamda geliştirdiklerini düşünüyorum” (U2).

“Başka alanlarla (disiplin temelli) ilişkisini ortaya koymaktadır. Sanatın birçok yönünün vurgulandığı görülmektedir (U5).

“Sanat eleştirisi bir sanat eserine karşı duyarlı tepki verme sürecidir tarafsız olmalıdır. Eleştirinin toplumumuzda sadece olumsuzluk olarak algılandığı süreçte, öğrencilerin sanat eleştirisi yaparak eleştiriye bakış açılarının değişeceğini ifade etmek isterim. Eşref Armağan’ın bir eseri gösterildi. Aşık Veysel anlatıldı” (U3).

“Yapılan çalışmalarda ışık ve renk değerleri uygun yapılmıştır. Yapılan çalışmada çizgiler ve renkler uygun yapılmıştır” (U6).

Genel değerlendirmeye göre derste disiplin temelli olarak sunulan sanat eleştirisi ve estetik alanının; sanatın çok yönlülüğü bilgisi, eleştirel düşünme ve yorumlama becerisi katarak öğrencinin kişilik gelişimine yararlı olduğu belirlenmiştir.

Uygulama

Tablo 4. 6 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (uygulama) f dağılımları

Ders Planının Disiplin Temelli (Uygulama) Olması Üzerinden Düşünceler	f
Boyama Teknikleri ve Farklı Malzemelerle Biçimlendirme	1
Heyecan ve İlgi	4
Disiplinler Arası	1
Yöntem ve Teknik	3
Üst Düzey Ürün	1
Kimlik	1
Başarılı Uygulama	2
Sınıf Ortamı	1
Anlatım ve Örnekler	3
Dahil Olma	1
Disiplin Temelli Uygulama	1
Toplam	19

Tablo incelendiğinde, ders planının disiplin temelli olmasının uygulama üzerinden değerlendirildiği görülmektedir. Soruya yapılan değerlendirmeler frekans yüksekliğine göre sırasıyla; “Heyecan ve İlgil” (f=4), “Yöntem ve Teknik” (f=3), “Anlatım ve Örnekler”(f=3), “Başarılı Uygulama” (f=2), “Boyama Teknikleri ve Farklı Malzemelerle Biçimlendirme” (f=1), “Disiplinler Arası Ders” (f=1), “Üst Düzey Ürün” (f=1), “Kimlik” (f=1), “Sınıf Ortamı” (f=1), “Dâhil Olma” (f=1) ve “Disiplin Temelli Uygulama” şeklindedir.

Uzman değerlendirmelerine göre, uygulama gerçekleştirilirken heyecanlı ve ilgili olan, çalışmaları üzerine yorumlama yapan öğrencilerin çok başarılı ürünler ortaya koydukları belirlenmiştir. Dersin uygulama aşamasını etkilediği düşünülen işlenişin disiplinler arası olmasının öğrenme verimini artırdığı düşünülmüştür. Belirtilen görüşlere göre disiplin temelli işlenen dersin uygulama aşaması; yöntem ve tekniklerin kullanım katkısıyla uygulama yönünden konuya ait biçimlendirme yöntemleri doğrultusunda gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Süreçte yer alan anlatım, görseller, sunum, sanat eleştirisi, estetik ve sanat tarihi bilgisi, diğer disiplinlerle kurulan bazı bağlantılarla başarılı ürünler ortaya çıkarılan, öğrenmeye katkı yapan sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Farklı ve ilginç konu seçiminin öğrencilerin ilgi ve heyecanla uygulamalarını gerçekleştirmelerini sağladığı, uygulama sürecini severek, zevk alarak geçirdikleri, varlıklarını ve dersin içerisine dâhil edildiklerini fark ettikleri, dersin birebir her aşamasında yoğunlaşmış ve istekli oldukları görülmektedir. Uzman tarafından okul imkânları nedeniyle atölyede gerçekleşmeyen ders etkinliğinin öğrencileri fiziksel olarak zorladığı değerlendirilmiştir.

Frekanslara ait uzman değerlendirmeleri şunlardır:

“Akrilik boya ile farklı malzemelerle doğal ve yapay dokularla yüzey oluşturuldu” (U1).

“50x70 ölçüsünde üzerinde Türkiye haritası çizilmiş kağıtlar verildi. Guaj ve akrilik boyalar palette hazırlatıldı. Türkiye haritasının farklı dokularla, doğal-yapay malzemelerle sıcak-soğuk renklerle çalışmaları sağlandı. Çalışmaların iyi sonuç vermesi için tüm yöntem ve teknikler kullanıldı. Öğrenciler tarafından resimlerin yorumlanması yapıldı, resimler sergilendi. Öğrencilerin etkinliği uygularken çok ilgili bir şekilde ve

heyecanla gerçekleştirmeleri beni de heyecanlandırdı”. “Disiplinler arası gerçekleştirilir olması daha verimli bir öğrenmenin gerçekleşmesini sağlandı”. “Çıkan ürünlerin öğrencilerin seviyelerine bakılarak çok güzel ve üst düzeyde olduğu görüldü” (U4).

“Uygulama yönünden öğrencilerin sevecek ve keyif alarak çalışmaları olumluydu. Fakat çalışmanın atölye ortamında değil de sınıf ortamında yapılmasının öğrencileri kısıtladığını düşünüyorum” (U2).

“Her çocuğun eğitiminin bir parçası olduğu düşüncesini benimsediği görülmektedir. Tüm çocukların derse dâhil edildiği bir planlamadır. Etkin katılım öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırmaktadır” (U5).

“Ders planları disiplin temelli oluşu, kurallara uyma görevini aldığı ve yaptığı işi nizam, intizam içinde istenildiği gibi yapmak öğrenme sürecinde uygulama yönünden önemli olduğunu düşünüyorum. Sınıfta yapılan uygulamayı başarılı buldum. Anlatılan konu ve sunulan örneklerle yapılan uygulamanın pekiştiği görülmüştür” (U3).

“Öğretmenimiz tarafından yapılan çalışmalar değerlendiriliyor. Çalışmalardaki eksiklikler öğrencilere gösteriliyor. Çalışmamızın en iyi sonuç vermesi için tüm yöntem ve tekniklerden yararlanılıyor. Öğretmenler tarafından resimlerin yorumlanması yapıp, resimler sergileniyor. Uygulama sırasında öğrenciler, farklı ve ilginç gelen bu konuyu ilgili ve heyecanlı bir şekilde gerçekleştirdikleri görüldü. Disiplinler (tema) arası gerçekleştirilir olması dersin daha verimli geçmesini sağlamıştır” (U6).

Genel değerlendirme sonucunda disiplin temelli işlenen dersin her aşamasına öğrencinin dahil edilmesiyle süreçte etkin katılım ve motivasyon sağlandığı, bu nedenle uygulama alanında istekli olduğu ve zevk alındığı ancak, olanaklar doğrultusunda atölyede değil de sınıfta gerçekleşen dersin öğrencileri zorladığı belirlenmiştir. Uzman görüşüne göre uygulama süreci olumlu ve başarılı olmuştur. Bu başarıda, ders süresince tüm aşamalarda yer alan anlatım ve kullanılan örneklerin etkisi olduğu değerlendirilmiştir. Uygulama sürecinde ürünler üzerine açıklamaların yapılması, konu çerçevesinde kullanılan yöntem ve tekniklerin doğru kullanılması uygulamayı olumlu etkilemiştir. Uygulama süresince öğrencilerin derse ilgi ve heyecan duydukları, disiplin temelli işlenen konunun dersin verimini artırdığı tespit edilmiştir.

4.1.3 Uzman görüşme formu üçüncü sorusundan elde edilen bulgular

Uzman Görüşme Formunda “Hazırlanan Ders Planları Farklı Disiplinlerle Bağlantı Sağlıyor mu? Sağlıyorsa Nasıl Sağlıyor” Sorusu yöneltilmiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 7’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 7 Uygulama sürecine yönelik (disiplinler arası) uzman düşüncelerinin f dağılımları

Ders Planı Farklı Disiplinlerle Bağlantı Sağlıyor mu? Nasıl Sağlıyor?	f
Evet. Sosyal Bilgiler ve Müzik	2
Sosyal, Düşünme Gücü ve Psikolojik Yapı	1
Evet. Fen Bilimleri Alanında Doku-Yüzey	1
Evet. Konu ile Bağlantılı Müzik.	1
Aktif ve Akılda Kalıcı Öğrenme	2
Evet. Farklı Bakış Açıları	1
Evet. Edebiyat, Sanat Tarihi, Müzik ve Sosyal Bilgiler	2
Evet. Müzik ve Fen	1
Toplam	11

Ders planının farklı disiplinlerle bağlantı sağlaması üzerine Tablo 4. 7’de eşit frekanssa sahip en yüksek görüş, bağlantı sağladığı ve bu bağlantının “Sosyal Bilgiler ve Müzik” (f=2), “Aktif ve Kalıcı öğrenme” (f=2) ve “Edebiyat, Sanat Tarihi, Müzik ve Sosyal Bilgiler” (f=2) şeklindedir. Diğer kodlarda eşit frekanslara sahiptir ve “Sosyal, Düşünme Gücü ve Psikolojik Yapıyla” (f=1), “Fen Bilimleri Alanında Doku-Yüzey Çerçevesinde” (f=1), “Konu ile Bağlantılı Müzik” (f=1), “Farklı Bakış Açıları” (f=1) ve “Müzik ve Fen” (f=1) şeklinde bağlantı sağlandığı cevapları yer almaktadır.

Elde edilen verilere göre ders planının ve işlenişinin farklı disiplinlerle bağlantı sağladığı; disiplinler arası bağlantının en fazla sosyal bilgiler alanıyla gerçekleştiği, fen ve müzik dersleriyle kurulan bağlantılarla da ders konusunun desteklendiği görülmektedir. Uzman görüşüne göre, Gsd kazanımlarıyla bakma ve görme arasında ki farkın anlaşılmasının diğer derslerin algılanmasına olan katkısı önemli görülmektedir. Ayrıca diğer disiplinlerle olan bağlantıların sağlanmasında görsellerin ön plana

ıkarılması sonucunda bilgi birikiminin akılda kalıcı olduğuna dikkat çekilmiştir. Disiplinler arası bağlantıda sosyal, mzık, fen ve teknoloji derslerinden örnekler ve görseller sunulduğu ifade edilmiştir. Bu bağlantıların farklı bakış açılarıyla düşünme gücü kullanılarak, konuya uygun örnekler, görseller ve anlatımlar yapılarak sağlandığı değerlendirilmiştir. Soru zerine uzman görüşleri şoyledir:

“Konu itibariyle edebiyatla, sanat tarihi ile bağlantı sağlamaktadır. Mzık ve sosyal bilgiler ile bağlantısı da görülmektedir” (U5).

“Evet sağlandı. Öğrencilere Kurtuluş Savaşı ile ilgili müzikler dinletildi. Fen Bilimleri dersindeki doku-yüzey kavramlarıyla bağlantı kuruldu. TBMM’nin açılışı ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili Sosyal Bilgiler dersi ile bağlantı kurularak bilgiler verildi. Konuyla ilgili müziklerin dinlenmesiyle disiplinler arası güzel geçiş sağlandı” (U4).

“Evet sağlıyor. Beethoven ve Aşık Veysel ile ilgili bilgiler ve bu sanatçıların ve ozanımızın başarıları (anlatılmıştır) bizler için çok önemli örneklerdir. Aşık Veysel’in bir eseri sınıfta dinletilmiştir. Sosyal Bilgiler ve Halk kültürü dersleri ile bağlantı kuruluyor” (U6).

“Evet sağlıyor. Öğrencilerin farklı disiplinler arası bağlantı kurmaları, o konuya farklı bakış açısı kazandırarak, öğrenciyi aktif tutuyor ve düşünme gücünü artırıyor” (U2).

“Sosyal bilgisi dersi, Mzık dersi, tarihi yapıyı anlatarak dönemin sosyal ve psikolojik yapısını vurgulayarak motivasyon sağlar” (U1).

“Bakan ğrencinin görmeye başladığı anda diğer derslerde daha algısal farkındalığı olacaktır. Bu disiplinleri görsellikle zenginleştirerek öğrencinin aklında daha kolay ve kalıcı bir bilgi birikiminin oluşmasını sağlar. Öğretmenimiz mzık ve fen ve teknoloji dersinden yararlanarak örnekler verdi” (U3).

Genel değerlendirme sonucunda uzmanlar, uygulanan ders planlarının farklı disiplinlerle bağlantı sağladığını belirtmişlerdir. Disiplinler arası yaklaşımla sunulan örneklerin ve görsellerin uygulanan dersin akılda kalıcılığını artırdığı ve bilgi birikimi sağladığı tespit edilmiştir.

Uzmanlar öğrencilerin ders süreci ve sonucu itibariyle aktif katılım davranışı göstererek farklı bakış açılarıyla düşünme gücünü geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Dersin diğer disiplinlerle geçişler yapılarak, bağlantılı örnekler ve alanlara özgü görseller kullanılarak hedeflenen disiplinler arası yaklaşıma ulaştığı görülmektedir. Farklı disiplinlerle bağlantının öğrenciye farklı bakış açıları sunup düşünme gücünü artırarak ve ilgilerini aktif tutarak katkı yaptığı belirlenmiştir.

4.1.4 Uzman görüşme formu dördüncü sorusundan elde edilen bulgular

Uzman Görüşme Formunda, Öğrencilerin Derse Olan İlgisi ve Katılımı Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir? Sorusu yöneltilmiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Grup Çalışması Açısından” ve “Bireysel Çalışma Açısından” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 8 ve 4. 9’da gösterilmiştir.

Grup çalışması açısından

Tablo 4. 8 Uygulama sürecine yönelik (grup çalışması açısından) uzman düşüncelerinin f dağılımları

Öğrencilerin Derse Olan İlgisi ve Katılımı (Grup Çalışması Açısından) Hakkındaki Görüşleriniz	f
Kendini İfade	1
Sanat Elemanları	1
Biçimlendirme Öğelerinin Kullanımı	1
Derse Ön Hazırlık	1
Birlikte İş Yapma	1
Paylaşım	2
Toplam	7

Tablo incelendiğinde en yüksek frekans olan uygulamanın her aşamasında “Paylaşım” (f=2) grup çalışması çerçevesinde öğrencilerin derse olan ilgi ve katılımında etkili olmuştur. Uzmanlar, öğrencinin derse katılım ve ilgisinde diğer belirleyici unsurların; “Kendini İfade” (f=1), “Sanat Elemanları” (f=1), “Biçimlendirme Öğelerinin Kullanımı” (f=1), “Derse Ön Hazırlık” (f=1) ve “ Birlikte İş Yapma” (f=1) şeklinde olduğunu değerlendirmiştir.

Frekanslara göre uzmanlar, öğrencilerin fikirlerini açıkça ifade ederek ve uygulama sürecinde biçimlendirme yöntemlerini gerektiği gibi kullanarak, ürün üzerinde grupça iyi sonuçlara ulaşmışlardır. Öğrenciler grup arkadaşlarıyla her yönden paylaşım yaparak çalışmışlardır. Değerlendirme sorusuna ait uzman görüşleri şu şekildedir.

“Öğrenci fikrini net söylemiş. Dokuları oluşturmada renk bilgisini kullanarak iyi sonuçlar almıştır” (U1).

“Doku çalışmalarında öğrenciler materyal ve paylaşma açısından birbirlerine yardımcı oldular” (U4).

Değerlendirmelere göre öğrencilerin ders süreci ve grup çalışmasında ortaya konulan ürünler doğrultusunda derse katılımlarının ve ilgilerinin, kendilerini rahat ifade ederek, çalışmalarını biçimlendirmeyi yöntemin gerektirdiği gibi yaparak, grup çalışmasına uygun paylaşım ve sorumluluk katkısıyla gerçekleştirdikleri anlaşılmıştır.

Bireysel çalışma açısından

Tablo 4. 9 Uygulama sürecine yönelik (bireysel çalışma açısından) uzman düşüncelerinin f dağılımları

Öğrencilerin Derse Olan İlgisi Ve Katılımı (Bireysel Çalışma Açısından) Hakkındaki Görüşleriniz	f
Kendini İfade	1
Farklı Materyaller	1
Özgür Fikir	1
Başarılı	1
Bireysel Ders Hazırlığı	1
Toplam	5

Bireysel çalışma noktasında derse olan ilgi ve katılım uzmanlarca değerlendirilmiş, Kendini İfade (f=1), farklı materyaller (f=1), Özgür Fikir (f=1), Başarılı (f=1) ve Bireysel Ders Hazırlığı (f=1) eşit frekanslarıyla, derse katılımının sağlandığı anlaşılmıştır.

Uzman değerlendirmesine göre, bazı sanat dallarının bireysel çalışma ürünleri sunduğu, resim sanatının da bir bireysel çalışma alanı olduğunu belirtmiştir. Uygulanan ders planı çerçevesinde öğrencilerin bireysel uygulamalarda ve ortaya konulan çalışmalarda başarılı bulunduğu ifade edilmiştir. Bu başarıda derse konu gereği olan hazırlıklarla katılım yapılmasının katkısı belirlenmiştir.

Yapılan değerlendirmede dersin uygulama basamağında belirlenen ve kullanılan materyallerin sıradan değil farklı olmasının öğrencileri derste daha etkin ve ilgili kıldığı, dolayısıyla karşılaştıkları ilgi çekici ve yenilik içeren ders sürecinde fikirler üretilip, bu fikirleri rahatça açıkladıkları ifade edilmektedir. Uzman değerlendirmelerinde soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir:

“ğrenciler değişik materyallerle çalıştığında daha hevesli, derse daha etkili ve ilgili oldukları ve fikirlerini daha özgürce paylaştıklarını düşünüyorum” (U2).

“ğrencilerin bireysel olarak kendilerini ifade edebildikleri, fikirlerini ortaya koyabildikleri gözlenmiştir” (U5).

“Güzel sanatların dalları arasında olan Edebiyat, Heykel, Resim bireysel olarak yapılan sanatlar olarak düşünüyorum, Müzik, Tiyatro, Dans, sinema daha grup çalışmalarına yatkın görüyorum. Öğrencilerin bireysel çalışmalarında başarılı olduklarını gördüm” (U3).

“ğrenciler derse hazır olarak gelmişlerdir. alışmaları için gerekli hazırlıkları yapmışlardır” (U6).

Uzmanların “ğrencilerin Derse Olan İlgisi ve Katılımı Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?” sorusu üzerine genel olarak öğrencilerin; bireysel olarak kendilerini özgürce ifade ettikleri, farklı araç gereerle gerçekleşen süreçte derse ilgili, istekli oldukları, zevk aldıkları belirlenmiştir.

4.1.5 Uzman görüşme formu beşinci sorusundan elde edilen bulgular

Uzman görüşme formunda “ğrencilerin Ortaya Koyduğu rnler Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Grup alışması ürünü” ve “Bireysel alışma ürünü” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 10 ve 4. 11’de gösterilmiştir.

Grup çalışması ürünü

Tablo 4. 10 Uygulama sürecine yönelik (grup çalışması ürünü) uzman düşüncelerinin f dağılımları

Öğrencilerin Ortaya Koyduğu Ürünler (Grup Çalışması Ürünü) Hakkındaki Görüşleriniz	f
Konuya Uygun ve Başarılı	1
İstek Heyecan ve Emekle Ortaya Konulan Ürün	1
İşbirliği ve Çaba Sonucu Ürün	1
Değerler Eğitime Katkı	1
Toplam	4

Tablo incelendiğinde, uzman öğretmenler öğrenci ürünlerini eşit frekanslarla; “Konuya Uygun ve Başarılı” (f=1), “İstek Heyecan ve Emekle Ortaya Konulan Ürün” (f=1), “İşbirliği ve Çaba Sonucu Ürün” (f=2) ve uygulama süreci ve uygulama bitiminde meydana gelen çalışmanın “Değerler Eğitime Katkısı” (f=1) şeklinde değerlendirmişlerdir.

Frekanslara göre öğrencilerin yapmış oldukları grup çalışması ürünü; başarılı, farklı, güzel olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca grup çalışması ürününün, grup üyeleri tarafından istekle ve bireysel çabayla, emekle sunulan bir çalışma olduğu, birey olarak farklılıkların dokusal olarak grup çalışmasında bir araya gelip bir bütün oluşturması neticesinde değerler eğitime olan katkısıyla ifade edildiği görülmektedir. Uzmanların soru üzerine görüşleri şunlardır:

“Türkiye haritasında Atatürk portrelerini ve kurtuluş savaşı görüntülerini çok iyi gerçekleştirildi. Türkiye’nin kültür dokusunu yansıtacak renkleri kullanıldı. Dokuya uygun bir uygulama oldu” (U1).

“Gerekli bilgileri alan ve derse motive olan öğrenciler farklı ve güzel ürünler ortaya koymuşlardır. Birlikte çalışmaları, yaptıkları işe istekli olmaları ve çabaları görmeye değerdi. Grup çalışmasında farklı dokuların bir arada kullanılarak bir bütüne ulaşılması ve bu bütünün güzelliğinin farklı dokulardan kaynaklı olması değerler eğitiminin oturmasına katkı sağladı” (U4).

Uzmanlar grup çalışması olarak gerçekleşen dersin ortaya konulan ürünlerini genel olarak farklı, konuya uygun ve güzel bulmuşlardır. Ayrı kişiliklerin birlikte iş yapma ve başarma, süreçte ve uygulama sonucunda bir bütün oluşturma yönleriyle ürün, manevi değerler açısından katkı sağlayıcı olarak tespit edilmiştir.

Bireysel çalışma ürünü

Tablo 4. 11 Uygulama sürecine yönelik (bireysel çalışma ürünü) uzman düşüncelerinin f dağılımları

Öğrencilerin Ortaya Koyduğu Ürünler (Bireysel Çalışma Ürünü) Hakkındaki Görüşleriniz	f
Konuya Uygun ve Başarılı	3
Heyecanlı ve Tedirgin	1
Özgüvenli	1
Özgüvensiz	1
Kendini İfade	1
İşbirliği	1
Etkin	1
Motive	1
Farklı ve Güzel	1
Disiplinler arası Uygulama	1
Toplam	12

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler hakkındaki görüşleri alınan uzmanlar, çalışmaların en yüksek frekansla “Başarılı” (f=3) olduğunu belirtmişlerdir. Eşit frekanslara sahip olan kodlamalar sırasıyla; “Heyecanlı ve Tedirgin” (f=1), “Özgüvenli” (f=1), “Özgüvensiz” (f=1), “Kendini İfade” (f=1), “İşbirliği” (f=1), “Etkin” (f=1), “Motive” (f=1), “Farklı ve Güzel” (f=1) ve “Disiplinler arası Uygulama” (f=1) şeklindedir.

Uzman değerlendirmesinde, anlatım ve görsellerle gerçekleşen dersin, öğrenci motivasyonunu sağladığı ve bunun ürüne yansıdığı, süreç boyunca etkin katılım yaparak öğrencilerin fikirlerini ve yorumlarını yansıtabildikleri ifade edilmiştir. Ortaya konulan ürünlerin disiplinler arası yaklaşımla hazırlanan ve işlenen derse, sanat kültürünü yansıtan başarılı ürünler ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Uygulama aşamasında gerçekleşen gözleri kapalı olarak yapılan çalışmada öğrencilerin heyecanlı oldukları, tedirginlik hissettikleri bu nedenle de özgüven eksikliği yaşadıkları ve çizimlerinde

başarısız oldukları gözlenmiştir. Öğrencilerin aynı çalışmayı gözleri açık şekilde gerçekleştirmeleri esnasında kendilerinden emin davranışlar sergiledikleri ve sonrasında meydana getirdikleri ürünlerde başarılı oldukları değerlendirilmiştir. Uzmanların soruya vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir:

“Güzel sanatlar derslerinin içeriği sanat kültürü ile desteklenmiş uygulamaya dayanır. Öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler tarafımda başarılı bulunmuştur. Özellikle öğrencilerin gözleri kapatılıp çizim yaptıklarında heyecanlı oldukları ve tedirginlik hissettikleri gözlemlendi. Gözleri açıldığında daha öz güvenli olduklarını gördüm. Gözleri kapalı olduğunda başarısız çizimler yaptıklarını gördüler” (U3).

“Gerekli bilgileri alan ve derse motive olan öğrenciler farklı ve güzel ürünler ortaya koymuşlardır. Gözleri kapalı ve açık olarak yaptıkları çalışmalar üzerindeki yorumları ve düşünceleri kayda değerdi. Dersin sonunda çıkan ürünler, disiplinler arası uygulamanın anlaşılmasını tamamen sağlamıştır” (U6).

Ders işlenişinde farklı malzeme kullanımına zemin hazırlanan ders planlarının öğrencilerin ilgili, etkin katılım ve özellikle kendilerini rahat ifade edebilmelerini sağladığı anlaşılmaktadır. Frekanslarla ilgili uzman görüşleri şu şekildedir:

“Öğrenciler kendi özgün fikirleriyle ürünlerini ortaya çıkararak, yaptıkları eserlerle ilgili düşüncelerini çok rahat paylaşarak, arkadaşlarının görüşlerine saygılı bir şekilde kendilerini ifade etmişlerdir” (U2).

“Her öğrencinin etkin olduğu, öğrencilerin bilgi ve birikimlerini ortaya koyabildikleri, işbirliği halinde çalışarak ürünler ortaya çıkmaktadır. Kazandırılması gereken hedeflere uygun, düzenli ürünler elde edilmiştir. Beklenen düzeyden daha iyi durumda ürünler elde edilmiştir” (U5).

Uzmanlardan elde edilen değerlendirme sonucunda öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler hakkındaki görüşlerin olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ilgisinin ve derste katılımının sağladığı, kendilerini rahat ifade edebildikleri ve edinilen bilginin, beklentinin üstünde ürüne yansıtıldığı belirlenmiştir.

4.1.6 Uzman görüşme formu altıncı sorusundan elde edilen bulgular

Uzman Görüşme Formunda “Öğrencilerin Süreç ve Ortaya Konulan Ürünler Dikkate Alındığında Düşünme Becerileri Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?” sorusu

yöneltiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 12’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 12 Uygulama sürecine yönelik uzman düşüncelerinin (düşünme becerileri: yaratıcılık ve problem çözme vb.) f dağılımları

Öğrencilerin Süreç ve Ortaya Konulan Ürünler Dikkate Alınarak (Yaratıcılık ve Problem Çözme) Düşünme Becerileri	f
Başarı	2
Sanatsal Biçimlendirme Becerisi	3
Farklı Doku ve Yaratıcılık	2
Kişisel Gelişim ve Öğrenme Becerisi	3
Örnekler	1
Eğitsel Katkı	2
Sorgulama Becerisi	1
Toplam	15

Tablo incelendiğinde öğrencilerin ürünleri üzerine düşünme, yaratıcılık ve problem çözme becerileri uzmanlar tarafından en yüksek ve eşit frekanslara sahip “Sanatsal Biçimlendirme Becerisi” (f=3), “Kişisel Gelişim ve Öğrenme Becerisi” (f=3) yönleriyle değerlendirilmiştir. Sırasıyla diğer frekansların; “Başarı” (f=2), “Farklı Doku ve Yaratıcılık” (f=2), “Eğitsel Katkı” (f=2), “Disiplin Temelli” (f=1), “Örnekler” (f=1) ve “Sorgulama Becerisi” (f=1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Uzman otaya çıkan ürünlerin düşünme, yaratıcılık ve problem çözme açılarından öğrenciye olumlu düşünme becerisi kattığını belirtmiştir. Derste gerçekleşen disiplin temelli yaklaşımlarla, yani sanat tarihi bilgisi ve eser incelemesi ile tartışma ortamının sağlanması uygulamaya yansıtılmıştır. Meydana gelen uygulama ürününün sanat kültürüyle bağlantılı olması olumlu değerlendirilmiştir. Ürünlerin ortaya konulmasında biçimlendirme yöntemlerinin farklı dokularla ve yaratıcılıkla gerçekleştiği ve dersin kişisel gelişime ve öğrenmeye katkı yaptığı ifade edilmiştir. Frekanslara ait uzman değerlendirmeleri şu şekildedir:

“3 haftalık konuyu çok iyi işlendi. Dokunun yapay ve doğal görünümünü üründe çok iyi yansıtılarak renk armonisi ile çok iyi yansıtıldı” (U1).

“Bu çalışma ile öğrenciler farklı dokuları yaratıcılıkla kullanmayı, kendilerine güvenmeyi, paylaşmayı ve sonuçta bir ürün ortaya koymayı öğrenmişlerdir” (U4).

“Öğrenciler süreç ve ortaya konulan ürünler dikkate alındığında düşünme becerileri iyi yönde olduğu, eser incelemesi ve tartışma ile başlayan sürecin uygulama ile sanat kültürü arasında bağ kurularak sonuçlandırıldığı görüldü” (U3).

“Bu çalışma ile öğrencilerimiz her durumla nasıl başa çıkabileceklerini, zorlukları nasıl aşabileceklerini öğrenmişlerdir” (U6).

Görüşme sorusuna yapılan değerlendirmeye göre, işlenen konu ve sonrasında elde edilen ürünlerin öğrencilere olumsuzluklarla baş etme, engelleri aşabilme gibi yönlerle eğitsel katkı yaptığı ifade edilmiştir. Uzman değerlendirmeleri, sanatsal biçimlendirme öğelerinin farklı doku ve yaratıcılık katkısıyla süreç içinde başarılı olarak gerçekleştirildiği şeklindedir.

Uzman değerlendirmelerinde, ders işleniş ve uygulama sürecinde farklı malzemelerin sunulması ve kullanılmasının özgün, yaratıcı ürünler ortaya konulmasını sağladığı, ayrıca öğrenciler ders işleniş basamaklarında aktarılan bilgileri değerlendirdikleri, dersin gereği olan dili kullanarak sorguladıkları, bu yönde kendileri geliştirme imkânı buldukları anlaşılmaktadır. Bilgiyi anlayabilmiş, sonrasında somutlaştırarak uygulayan öğrenciler bu yönde kendilerini geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Dersin öğrencide amaç oluşturma, gerçekleşen süreci gözlemleyerek bilgiyi düzene koyma, sunulan olanakları kullanarak karar verme, karşına çıkan problemi çözebilme ve sonrasında sonuca varma kazanımları üzerine katkı yaptığı gözlenmiştir. Değerlendirilen soruya uzmanların vermiş oldukları cevaplar şöyledir:

“Ortaya çıkan eserlerde öğrencilerin değişik materyallerle özgün, yaratıcı tasarımlar yaptığını, tema, konu ve sembolleri değerlendirirken ve eserlerine aktarırken sorgulama becerisi kazandıklarını ve görsel sanat dilini geliştirdiklerini düşünüyorum” (U2).

“Öğrencilerde bilinçli olarak bilgi somutlaştırıp, içselleştirilerek uygulamaktadır. Çocukların bilgiyi kullanma yeteneklerinin geliştirildiği görülmektedir. Bilgiyi elde etme, sonuç çıkarma, bilgiyi düzenleme, beyin fırtınası, problem çözme, olanakları değerlendirme, amaç oluşturma, planlama yapma, süreç gözleme, karar verme becerileri üzerinde çalışılmaktadır” (U5).

Değerlendirilen, “Öğrencilerin Süreç ve Ortaya Konulan Ürünler Dikkate Alındığında Düşünme Becerileri (Yaratıcılık ve Problem Çözme vb.) Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?” sorusu neticesinde genel olarak, ders sürecinde farklı malzemelerle çalışmanın öğrencilerin daha özgün, yaratıcı ürünler ortaya koymasını sağladığı, ders anlatımlarında verilen bilgilerin görsel sanat dili kullanılarak sorgulandığı, bilginin ürün üzerinde somutlaştırıldığı ve sonuçta öğrencilerin kendilerini geliştirdikleri belirlenmiştir.

4.1.7 Uzman görüşme formu yedinci sorusundan elde edilen bulgular

Uzman görüşme formunda “Varsa Belirtmek İsteddiğiniz Diğer Görüşleriniz” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanların değerlendirme sorusuna verdikleri cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 13’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 13 Uygulama sürecine yönelik varsa belirtmek istenen düşüncelerin f dağılımları

Belirtmek İsteddiğiniz Diğer Görüşleriniz	f
Başarı	1
Öğrenci ve Öğretmen İşbirliği	1
Kendini İfade ve Kişilik Gelişimi	2
Görsel Sanatlar Dersi	3
Alanda uzmanlık	1
Ders Saati	2
Estetik Anlayış	1
Toplam	11

Görüşme yapılan uzmanlara değerlendirme sorularına ek olarak eklemek istedikleri görüşler sorulmuştur. Frekans yüksekliğine göre sırasıyla; “Görsel Sanatlar Dersi” (f=3), “Kendini İfade ve Kişilik Gelişimi” (f=2), “Ders Saati” (f=2), “Başarı” (f=1), “Öğrenci ve Öğretmen İşbirliği” (f=1), “Alanda Uzmanlık” (f=1) ve “Estetik Anlayış” (f=1) kodları belirlenmiştir.

Uzmanlar, yapılan değerlendirmelere paralel olarak, Gsd haftalık ders saatinin yetersiz olduğunu ve okullarda ders için uygun ortamların olamadığını belirtmektedir. Uzmanlar, bu durumla eğitim- öğretim düzeyi açısından mevcut durum arasında bağlantı kurmuştur. Gsd’nin en az iki ders saatinden oluşması gerektiğini ve dersin gereği olan uygun ortamların sağlanması gerektiğini değerlendirmiştir.

Uzman görüşüne göre, dünya insanı yetiştirilmesinde Gsd kapsamında verilen estetik anlayış önemlidir. Kişilik gelişimi sağlanabilmesi, yani özgüvenli, duyarlı, üretken, özgürce seçimini yapabilen bireylerin gelecek hedefi olarak planlanmasının yolunun estetik eğitiminden geçtiği ifade edilmektedir. Güzel sanatların önemi vurgulanmaktadır. Diğer uzman görüşüne göre, disiplin temelli ve disiplinler arası gerçekleştirilen ders etkinlikleri tüm derslerde yaygınlaştırılmalıdır. Bu uygulamaların öğrencilerin kendilerini tanıma, imkânlarının farkına varma gibi kişilik gelişimlerine katkı yapacağı ifade edilmektedir. Uzman, bu uygulamalarla hayata farklı bakış açıları getirileceğini düşünmektedir. Bu çerçevede ilkokullarda görsel sanatlar derslerinin 2013 yılından önce olduğu gibi branş öğretmenleri tarafından verilmesinin daha yararlı olacağını değerlendirmiştir. Görüşme sorusuna verilen uzman değerlendirmeleri şu şekildedir:

“Sanat ve estetik anlayışı gelişmiş bireylerin dünya insanı standartlarına ve kapasitesine ulaşacağına inanıyorum. Geleceğe dönük, özgüven sahibi, duyarlı, üreten, estetik donanımı gelişmiş beğenisi olan, seçimlerini yapabilen bireyler yetişmesinde güzel sanatların önemi olduğu kanaatindeyim. Bu önem doğrultusunda okullarımızda görsel sanatlar dersimize haftalık ders saati olarak ayrılan 40 dakikanın çok çok az olduğu ve öğrencilerin sanat ikliminden yoksun sınıflarda öğretim-eğitim aldığını düşünürsek bulunduğumuz düzeyi yadırgamamak gerektiğini düşünüyorum. Görsel sanatlar dersinin en az 40` + 40` olmak üzere ders saatinin yükseltip, layık olduğu sanat ortamlarında işlenmesi dileği ile öğretmen arkadaşım Rukiye ERTOSUN’a çalışmalarında başarılar diliyorum” (U3).

“Bu tür çalışmaların diğer derslere de yansması öğrencilerin ellerindeki imkânların farkına varması kendilerine güvenerek ürün oluşturmaları, hayallerini gerçeğe dönüştürmeye istekli oluşları konusunda katkı sunacaktır. Hayata bakış açıları değişecek ve gelişecektir” (U4).

“Bu tür çalışmaların diğer derslerde de yayılması öğrencilerin ellerindeki imkânların farkına varıp, daha gayretli ve azimli olmasına katkı sunacaktır. Bu çalışma ile öğrenciler hayata farklı “bakacaklardır.” Görsel sanatlar derslerinin ilkokul 1.2.3.4. sınıflarda tekrar Görsel sanatlar öğretmenleri tarafından işlenmesinin çok daha yararlı olacağını düşünüyorum. Çünkü bu konularda Görsel sanatlar dersi öğretmenlerimizin dersleri daha faydalı işleyeceklerini düşünüyorum” (U6).

Mevcut ders süresi şartlarına göre ders planı ve uygulanma süreci motivasyon açısından başarılı bulunmuş, bu başarıyı öğretmen ve öğrenci işbirliğinin sağladığı ifade edilmiştir. Bu tür ders uygulamalarının disiplinler arası yaklaşımla diğer derslerde de yaygınlaşmasının öğrenciye, kendine güvenme, hayal etme gibi yönlerle kendini ifade etme ve bunda istekli olma imkânı vereceği tespit edilmiştir. Disiplinler arası işlenen dersin uzmanlık gerektirdiği belirtilerek, Gsd ve uzman bakış açısı gerektiren diğer derslerin ilkokullarda eskiden olduğu gibi branş öğretmenleri tarafından verilmesi gereği ifade edilmiştir. Frekanslara ait öğretmen görüşleri şunlardır:

“Öğrencinin 40 dakika motive olup yaratıcılıklarını kullanıp ürün oluşturması ve iyi sonuçlar alması öğrencinin ve öğretmenin büyük çabası ile olmuştur. Öğretmenimizi tebrik ederim” (U1).

“Gözlemlenen dersin sonucunda sınıf öğretmeni olarak bizler ders işlenirken disiplinler arası geçişlerin olabileceğini fark ettim. Ancak bu geçişlerin yapılması için profesyonel bakış açısının daha etkili olacağı ve göreve ilk başladığımdaki gibi resim derslerine branş öğretmenlerinin girerek öğrencilerimizin bu heyecanı ve bu etkileşimi yaşamaları gerektiği kanaatine bir kez daha kavuştum” (U4).

Uzmanların, “Varsa Belirtmek İstedığınız Diğer Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna genel olarak ders saatine göre uygulanma süreci, öğretmen ve öğrenci işbirliğinin sağladığı katkı, altı çizilerek başarılı bulunmuştur. Belirtilen görüşlere ek olarak ayrıca; uygulanan ders planının başarısı, öğrenciye katkısı ve diğer derslerle de yaygınlaştırılması gerektiği, dünya insanı yetiştirme hedefi doğrultusunda Gsd’nin önemi ve gerekliliği, ilkokullarda Gsd’nin olması gerektiği gibi işlenebilmesi için branş öğretmenleri tarafından verilmesi gereği ve Gsd’ne haftalık olarak ayrılan sürenin yetersizliği tespit edilmiştir.

4.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

“Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulanma Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” şeklindeki ikinci alt probleme veri olarak öğrenci yansıtma formundan faydalanılmıştır. Veriler öğrenci yansıtma formunda bulunan sorulara göre organize edilmiştir. Açık uçlu beş sorudan oluşan formun 1, 2 ve 4. soru başlıkları altında önceden kodlar belirlenmiş ve öğrenci görüşleri

bu kodlar altında verilmiştir. Öğrenci yansıtma formundaki sorular ve ilgili görüşler aşağıda sunulmuştur.

4.2.1 Öğrenci yansıtma formu birinci sorusundan elde edilen bulgular

Öğrenci Yansıtma Formunda “İşlenen Görsel Sanatlar Dersinde Sevdiğiniz Yönler ve Sevmediğiniz Yönler Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Sevdiğiniz Yönler” ve “Sevmediğiniz Yönler” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 14 ve 4. 15’de gösterilmiştir.

Sevdiğiniz yönler

Tablo 4. 14 Derste öğrencilerin sevdikleri yönlerle ilişkin cevapların f dağılımları

İşlenen Gsd’nde Sevdiğiniz Yönler	f
Grup Çalışması	3
Yaratıcılık ve Hayal Gücü	13
Ders İşlenişi	7
Hepsini ve Dersi	3
Uygulama Çalışmaları	11
Resim Tekniklerini Geliştirme	2
Eğitici ve Eğlenceli	5
Aktif ve Özgür Olma	3
Öğretmen Rehberliği	5
Toplam	52

Tablo 4. 14 incelendiğinde öğrencilerin, “Yaratıcılık ve Hayal Gücü” (f=14) katkısını en yüksek frekansla işlenen derste sevdikleri yön olarak belirledikleri görülmektedir. İkinci en yüksek frekans, “Uygulama Çalışmaları” (f=11) olarak belirlenmiştir. “Dersin İşlenişi” (f=7), “Öğretmenin Rehberliği” (f=5), “Eğitici ve Eğlenceli Ders” (f=5) belirlenen diğer frekanslardır. “Grup Çalışması”, “Hepsi” ve “Dersin Kendisi” (f=3) öğrencilerin sevdikleri yönler olarak eşit frekanslara sahiptir. Kodlanan diğer frekanslar sırasıyla; Öğrencinin Kendisini Aktif ve Özgür Hissetmesi (f=3), süreçte kullanılan “Resim Teknikleri” (f=2) şeklinde belirlenmiştir.

Öğrencilerin cevaplarında farklı ifadelerle ama dersi sevdikleri ortak paydasında düşüncelerini aktardıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin cevapları doğrultusunda hayal gücünü kullanabilmek için çeşitli uygulamalarla var olan potansiyeli ortaya

çıkartabilmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Hayal ürünü ortaya konulabilecek derslerin planlanmasıyla, öğrencilere sevecekleri ders süreci sunulabilmektedir.

Dersin işlenişinde öğrenciler tarafından en sevilen yönün, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanabilmek olduğu görülmektedir. Konuya ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Hayal gücü ve yaratıcılığımızı kullanmayı seviyorum” Yirmi beşinci Öğrenci (Ö25).

“Yaratıcılığımı konuşurmayı çok severim” Yirminci Öğrenci (Ö20).

“Sevdiğim tamamen hayalimizi çizmek” Birinci Öğrenci (Ö1).

“Sevdiğim yönler kendi hayal gücümüzü kullanmamız oldu” On dokuzuncu Öğrenci (Ö19).

“Canlıların çiziminde hayal gücü kullanmamızı sevdim” Dördüncü Öğrenci (Ö4).

“Hayal gücümü kullanmayı seviyorum” Yirmi dördüncü Öğrenci (Ö24).

“Hayal gücümüzü kullanmayı seviyorum” İkinci Öğrenci (Ö2).

“Hayal gücümüzü kullanmak güzel. Kâğıda içimizden geleni çizip rahatlamakta güzel” Beşinci Öğrenci (Ö5).

“Hayal gücünü kullanmayı seviyorum sevmediğim yön yok” Üçüncü Öğrenci (Ö3).

“Hayal gücümü kağıda dökünce çok mutlu oluyorum. Sevmediğim yön yok” On dördüncü Öğrenci (Ö14).

“Hayal gücümüzü kullanmayı seviyoruz” On ikinci Öğrenci (Ö12).

“Hayal gücümüzü kullandık, hoşuma gitti” Onuncu Öğrenci (Ö10).

“Hayal gücü sayesinde düşünebilmek ve bunu görmeden kağıda dökülebilmeyi çok sevdim” Altıncı Öğrenci (Ö6).

Öğrencilerin farklı malzemelerle çalışmalarına rehberlik edilmesi dersin beğenilen diğer bir yönü olmuştur. Uygulama aşamalarında kullanılan malzeme, teknik ve yöntemlerin öğrencileri aktif hale getirme, zevk alma ve sevilme noktasında ders için belirleyici olduğu, öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Farklı malzemelerin derslerde kullanılması ve uygulama kolaylığının, öğrencileri derse motive etmede önemli olduğu görülmektedir. Değerlendirmeye ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Kolay ve herkesin yapabileceği gibiydi” (Ö4).

“Sevdiğim yönler süngerle baskı yapmak” (Ö10).

“Sevdiğim çizim yapmak...Sevdiğim yönler mukavvanın üzerine daha rahat yapılıyor” On sekizinci Öğrenci (Ö18).

“Sevdiğim yönler: boyama yapmayı sünger ile doku yapmayı...Sevdiğim yön; boyamak resmi” (Ö5).

“Bireysel çalışmayı sevdiğim için bu çalışma güzel oldu ve hayal gücümüzü kullandık” On beşinci Öğrenci (Ö15).

“Değişik bir şekilde ders işledik. Değişiklikten kastım kulak çöpleri, mukavva gibi” On yedinci Öğrenci (Ö17).

“Dersin normal derslerden farklı çalışmalar yapılması” Yirmi altıncı Öğrenci (Ö26).

“İlk kez doğru düzgün bir resim yaptım ve yaptığımız ürünlerin çok güzeldi” Yirmi birinci Öğrenci (Ö21).

“Mitolojik karakter resmetmek ve farklı dokular kullanmayı severim. Dersin eğlenceli geçmesini severim” Yedinci Öğrenci (Ö7).

Öğrenci değerlendirmeleri doğrultusunda işlenen dersin sevilen yönlerinden bir diğerinin dersin işleniş biçimi olduğu anlaşılmaktadır. Değerlendirmeye ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Hayal gücümü kağıda dökmek ve hocanın öbür derslere değinmesini seviyorum...Sevdiğim yönler diğer derslerle bağlantı sağlamamız ve hocanın pekiştirerek anlatması, örnek vermesi” (Ö25).

“Sevdiğim yönler Aşık Veysel, Eşref Armağan gibi görme engellilerin nasıl sanatlar yaptıkları” (Ö7).

“Görme engelli insanların yaşadıklarını anlamak iyi oldu” (Ö14).

“En sonda sanat eleştirisi yapmamız ise sevdiğim” Dokuzuncu Öğrenci (Ö9).

“Dersin normal işlenmesinden daha iyi olduğunu düşünüyorum. Çünkü sadece tek bir derste takılı kalmıyoruz” Yirmi ikinci Öğrenci (Ö22).

“Sevdiğim yönler bilgi sahibi oluyorum” (Ö20).

Öğrenciler işlenen dersin eğitici ve eğlenceli oluşunun farkını ifade etmişlerdir. Belirtilen değerlendirmelere yönelik bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir: “Sevdiğim yönler eğlenceli oluyor” Sekizinci Öğrenci (Ö8), “Sevdiğim yönler ders eğlenceli ve zevkli oluyor” (Ö21), “Sevdiğim yönler zevkli ve eğlenceli oldu” (Ö2), “Sevdiğim yönler eğlenceli ve farklı geçmesi” (Ö9), “Ders monoton değil farklı ve eğlenceli” On birinci Öğrenci (Ö11).

Dersin planlanması ve uygulanmasında öğretmen rehberliğinin sürece olan katkısı olumlu değerlendirilmiştir. Uygulama sürecine verilen sürenin yeterli olması, öğretmenin öğrencilere genel yaklaşımı ve değerlendirme yöntemi, öğretmen rehberliğinde öne çıkan noktalar olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin, süreç boyunca birbirleriyle ve öğretmenle iletişim halinde olmaları, ders içerisinde aktif olmalarını sağlamıştır. Belirtilen konulara ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Hocanın anlatışı, bağlantı kuruşu, tanıdığı süre ve yeteneğimize göre puan ve davranış göstermesi sevdiğim özelliklerdendir” (Ö3).

“Rukiye hocamız bize en iyi şekilde ders verdi her zaman yardım etti” (Ö20).

“Öğretmenimize rahatça danışabilme, fikir alış-verişi, birlikte konuşarak eğlenceli ders işleme ve disiplinli” On altıncı Öğrenci (Ö16).

“Sevdiğim yönler: Hocanın biz resim yaparken bize fikir vermesi renkler vb. konusunda” (Ö18).

“Sevdiğim yönler yaptığımız resimlerin aşamalı bir şekilde acele etmeden yapmamız ve öğretmenimizin yapamadığımız yerlerde bize yardımcı olması” (Ö18).

Öğrenciler değerlendirmelerinde uygulama etkinliğinde yardımlaşma katkısıyla grup çalışması yapmayı ve dersin tüm yönlerini sevdiklerini belirtmişlerdir. Konuya ait öğrenci değerlendirmeleri şu şekildedir:

“Dokularla Türkiye adlı konuda grup çalışmasını sevdim” (Ö15).

“En sevdiğim yanı grup çalışması olması, herkesin emek vermesi, canla başla çalışması” On üçüncü Öğrenci (Ö13).

“Sevdiğim yönler herkes grup halinde yardımlaşarak yapılması” (Ö6).

“Yaratıcılığımızı konuşturduk. Grup çalışması yaptık” (Ö9).

“Her şeyini seviyorum” (Ö1).

“Sevdiğim yönleri hepsi” (Ö10).

“Ben genel olarak görsel dersini çok seviyorum...” (Ö12).

Ders sürecinde öğrencinin kendisini aktif ve özgür hissetmesi ve resim tekniklerini geliştirme, sevilen diğer yönler olmuştur. Konuya ait öğrenci görüşleri şunlardır:

“Sevdiğim yönleri istediğimiz gibi hareket etmemiz, özgür olmamız, kendimize göre hareket etmemiz...” (Ö12).

“Sevdiğim yanı biraz daha özgür ve rahat olması” (Ö11).

“İstediğim gibi renklendirmem çizmem ve hayal gücüme dayanmam benim sevdiğim yönler...” Yirmi üçüncü Öğrenci (Ö23).

“Sevdiğim yön resmim iyileşiyor ve ben sanatçıları tanıyabiliyorum” (Ö20).

“Sevdiğim yönler: resmim gelişiyor” (Ö20).

Dersin işlenişinden memnun oldukları anlaşılan öğrenciler farklı sebeplerle sevdikleri yönleri belirterek kodların çeşitli olmasını sağlamışlardır. Gsd'nin yaratıcılık ve hayal gücü kullanımı katkısıyla uygulanma ve işleniş biçiminin eğitici oluşu, dersin her zaman karşılaştıkları derslerden farklı şekilde işlenmesi, zevkli ve eğlenceli işlenen dersin özgür çalışma yapmaya imkân vermesi, grup çalışması yönüyle yardımlaşmanın gerçekleşmesi, öğretmenin öğrencilere olan rehberliği, yaratıcı olmayı sağlayan ders süreci ve dersin seviyeye uygun olarak gerçekleşmesi öne çıkan sevilen yönler olarak belirlenmiştir.

Sevmediğiniz yönler

Tablo 4. 15 Derste öğrencilerin sevmedikleri yönlerle ilişkin cevapların f dağılımları

İşlenen Gsd'nde Sevmediğiniz Yönler	f
Sevmediğim Yön Yok	22
Uygulama Sonucu Kirlenme	7
Örneksiz Çizim Yapmak	1
Boyama	1
Ders Süresi	4
Zor	1
Anlatıma Ayrılan Süre	1
Toplam	37

Tablo incelendiğinde en yüksek frekansın “Sevmediğim Yön Yok” ($f=22$), ikinci yüksek frekansın ise “Uygulama Sonucu Kirlenme” ($f=7$) olduğu görülmektedir. Ayrıca sonraki en yüksek frekans olarak “Derse Ayrılan Süre” yi ($f=4$) yeterli bulunmadığı belirlenmiştir. Ders uygulama etkinliği içerisinde “Örneksiz Çizim Yapma” yı ($f=1$), “Boyama Yapma” yı ($f=1$), “Zor” olması ($f=1$) ve “Anlatıma Ayrılan Süre” yi ($f=1$) sevmedikleri yönler olarak belirten az sayıda öğrenci olduğu değerlendirilmiştir.

Cevaplarında özellikle sevmediğim yön yok şeklinde değerlendirme yapan öğrencilerle, bu soruyu cevaplamayan, sadece sevdikleri yönleri belirten öğrenciler birlikte değerlendirildiğinde anlamlı bir frekans elde edilmektedir. Görüş belirten öğrencilerin çoğunun sevmediği yön olmadığı belirlenmiştir. Konu dâhilinde öğrencilerin değerlendirmelerinden bazıları şu şekildedir:

“Dokularla Türkiye adlı konuda grup çalışmasını sevdim. Konuda sevmediğim yön yok” (Ö15).

“Bireysel olarak çalışmalarımızı tamamladık ve sevmediğim bir yönü yok” (Ö17).

- “...Sevmediğim yön yok” (Ö2).
- “...Sevmediğim yönler yok” (Ö7).
- “...Sevdiğim yönler eğlenceli oldu. Sevmediğim yönler yok” (Ö8).
- “...Sevmediğim yön yok” (Ö19).
- “...Sevmediğim yön yok” (Ö6).
- “...Sevmediğim yön yok” (Ö15).
- “...Sevmediğim yönse gerçekten yok” (Ö22).
- “...Sevmediğim yönü yok” (Ö17).
- “...Sevmediğim bir yön yok” (Ö9).
- “Sevdiğim yönler süngerle baskı yapmak, sevmediğim yok” (Ö10).

İkinci sırada yer alan en yüksek frekansa göre, öğrencilerin ders sürecinde kirlenmekten hoşlanmadıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler tarafından belirtilen düşüncenin, ders için uygun sınıf ortamının olmayışı, sınıf yerleşme düzeninde karşılaşılan zorluklardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Süreç değerlendirildiğinde öğrencilerin dersin özelliği çerçevesinde iş önlüğü ve benzeri eşyaları kullanabilecekleri hususlarında uyarılsalar bile önlem almadıkları derse bu anlamda hazırlıklı gelmedikleri gözlem sonucu olarak anlaşılmaktadır. Konuya ait öğrenci düşünceleri şu şekildedir:

“Yardımlaşmayı ve hayal gücüm kullanmayı seviyorum ama üstümün kirlenmesini sevmiyorum” (Ö16), “Resmi yaparken çaba harcamayı seviyorum, vazgeçmeden başarmak eğlenceli. Boyalardan dolayı üstümün boyanmasını sevmem” (Ö14), “Sevdiğim yön resim çizmek ve boyamak. Sevmediğim yön üstümün kirlenmesi” (Ö10), “Üstümüz kirleniyor ama eğlenceli” (Ö11), “Üstümün kirlenmesini sevmem ama yaratıcılığımı konuşturmayı severim” (Ö16), “Sevmediğim yön: boyaların üzerime dökülmesi...” (Ö5).

Dersin işlenişi açısından sevilmeyen yönlerinin, ders saatinin yetersizliği olarak ifade edildiği görülmektedir. Konuya ait öğrenci görüşleri şu şekildedir: “...Sevmediğim yanı sadece bir ders olması” (Ö11), “Çok kısa olması sevmediğim...Sevmediğim ise kısa, bir ders saati olması” (Ö9), “Sevmediğim yönler çok az sadece dersin kısıtlı bir süreye sahip olması ve her yaptığımız eser için süremizin de az olması” (Ö12).

Bir öğrenci ders uygulama çalışmasında örneksiz çizim yapmayı sevmediğini belirtmiştir. Öğrenci için örnek görerek ve örnekten yola çıkarak çalışmanın onu başarılı kıldığı anlaşılmaktadır. Sevilmeyen yönler sorusuna verilen cevaplardan diğerleri, resim

çalışmalarında boyama yapma, konu anlatımına ayrılan süre ve zor olması şeklinde yapılan değerlendirmeler olmuştur. Konuya ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir.

“Sevdiğim yönler: boyama yapmayı sünger ile doku yapmayı. Sevmediğim yönleri çizim yapmak (örnek olmadan)” (Ö5), “Sevdiğim çizim yapmak sevmediğim boyamak” (Ö18), “...Konu anlatımları biraz uzun sürüyor hemen çalışmaya geçmek istiyorum genellikle” (Ö23), “...Sevmediğim yönleri yapmak zor oluyor” (Ö20).

Değerlendirme sonucuna göre öğrencilerin genel olarak işlenen derste sevmedikleri yönlerin olmadığı belirlenmiştir. Az sayıda olumsuz görüşe göre ders sürecinde kirlenmek, kullanılan bazı farklı malzemelerin ders öncesi hazırlığı ve kullanım zorluğunu, ders saatinin az oluşu ve konu anlatımına ayrılan süre işlenen dersin seilmeyen yönleri olarak belirtilmiştir.

4.2.2 Öğrenci yansıtma formu ikinci sorusundan elde edilen bulgular

Öğrenci Yansıtma Formunda “Sizin ve Arkadaşlarınızın Derse Katılımı Nasıldı?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Grup Çalışması” ve “Bireysel Çalışma” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 16 ve Tablo 4. 17 gösterilmiştir.

Grup çalışması

Tablo 4. 16 Derse öğrencilerin katılımına (grup çalışması) ilişkin cevapların f dağılımları

Sizin ve Arkadaşlarınızın (Grup Çalışması) Derse katılımı	f
Herkes Derse Katıldı	5
Güzel	2
İyi	2
Eşit Görev Verilerek	2
Olabildiği Kadar İyi	3
Öğretmen Rehberliği	1
Uyum İçinde ve Yavaş	1
Katılım Yapmayan Öğrenciler	3
Kolay ve Eğlenceli	2
Yardımlaşma	1
Birlikte ve Ortak Fikirle Çalışma	1
Toplam	23

Tablo incelendiğinde kendilerinin ve arkadaşlarının derse katılımlarını değerlendiren öğrencilerden elde edilen cevaplara göre en yüksek frekansın, “Herkes Derse Katıldı” (f=5) şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Sırasıyla en yüksek diğer frekansların eşit dağılımla, Olabildiği Kadar İyi (f=3) ve “Katılım Yapmayan Öğrenciler” (f=3) olduğu görülmektedir. Diğer eşit elde edilen frekansların, “Güzel” (f=2), “İyi” (f=2), “Kolay ve Eğlenceli” (f=2) ve “Eşit Görev Verilerek” (f=2) şeklinde belirlendiği görülmektedir. Sırasıyla elde edilen frekanslar; “Öğretmen Rehberliği” (f=1), “Uyum İçinde ve Yavaş” (f=1), “Yardımlaşma” (f=1) ve “Birlikte ve Ortak Fikirle Çalışma” (f=1) şeklindedir.

Ders sürecine katılımlarda genel olarak herkesin katkı yaptığı sonucuyla, diğer değerlendirme olan olabildiğince derse katılımın sağlandığı cevabı ders sürecinde çoğul olarak öğrencilerin etkin olduklarını göstermektedir. Konuya ait öğrenci görüşlerinden bazıları şunlardır.

“Herkes memnundu herkes katıldı” (Ö11).

“Katılım sağladık” (Ö10).

“Herkes iyi çalıştı” (Ö8).

“Grubumuzda hepimizin derse katılımı çok iyiydi” (Ö15).

“Grup arkadaşlarım elinden gelen en iyisini yaptılar” (Ö6).

“İyiydi bence herkes elinden geldiği kadar katıldı” (Ö5).

Derse katılımın olabildiğince iyi olarak değerlendirilmesi eşit frekansına sahip olan, derse katılım yapmayan öğrencilerin, arkadaşları tarafından grup çalışması gereği paylaşılan sorumluluğu, yerine getirmedikleri şeklinde değerlendirildikleri anlaşılmaktadır. Konuya ait öğrenci görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Genel olarak herkesin bir emeği var ama malzeme getirmeyenler veya çalışmanın içine dâhil olmayanlar vardı” (Ö22).

“Eşya getirmeyen arkadaşlarım vardı. Ben eve götürüp tamamladım. Eşya getirip yardım etmeyenlerde vardı” (Ö12).

“Birden fazla kişi olduğundan bazı öğrenciler boş boş oturabiliyor. Ama ben yeterince arkadaşlarıma yardım etmeye çalışıyorum” (Ö23).

Değerlendirmede görev noktasında grup üyesi olan bazı öğrencilerin süreci birlikte yürütmedikleri veya geri planda kaldıkları, ön planda olan öğrencilerin çalışmayı kontrol etme durumu görülmektedir. Grup çalışmasında, az sayıda öğrenci kendilerini ve arkadaşlarının derse katılımlarını; güzel, iyi, kolay ve eğlenceli ve eşit görev dağılımı yaparak sorumluluğu paylaştıkları şeklinde değerlendirmişlerdir. Frekanslar doğrultusunda bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Herkes elinden geleni yaptı ve bana göre çalışmamız güzel oldu” (Ö21).

“Grubumuzla güzel bir şekilde çalıştık” (Ö16).

“İyi idi” (Ö2).

“İyi idi. Ama bazen teneffüste yapılması gerekenleri derste yapıyorlar” (Ö2).

“Fazla kişi olduğumuz için kolay oluyor” (Ö15).

“Herkes çalıştığı zaman kolay ve eğlenceli olabiliyor” (Ö13).

“Herkes eşit görev verildi” (Ö18).

”Her birimiz farklı bir görev üstlendi boş duran arkadaşımız olmadı” (Ö24).

Öğrencilerin, öğretmen rehberliğiyle aşama halinde çalıştıkları, çalışmalarını yardımlaşarak, birlikte ve ortak fikirle hareket ederek, yavaş ve uyum içinde gerçekleştirdikleri az da olsa değerlendirme sonrası tespit edilmiştir. Değerlendirmeye ait bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

“Öğretmenin dediği aşamaları uygun şekilde yaptık” (Ö14), “Gayet iyi idi herkes yardımlaştı. Beraber güzel bir çalışma yaptık” (Ö17), “Tüm sınıf arkadaşlarım ile beraber yaptık, hepimizin fikirlerinden ortaya bir çalışma sunduk” (Ö19), “Grup uyum içinde çalıştı. Fakat biraz yavaşlık. Arkadaşlarımın katılımı iyi idi” (Ö26).

Değerlendirme sonucuna göre öğrenciler, “Sizin ve Arkadaşlarınızın Ders Katılımı Nasıldı?” sorusuna genel olarak olumlu görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin güzel bir şekilde, ellerinden geleni yaparak, görev paylaşımıyla iyi bir şekilde derse

katılım yaptıkları belirlenmiştir. Az sayıda olumsuz görüşe göre, grup çalışmasıyla gerçekleşen derse, katılım yapmayan öğrenciler olduğu tespit edilmiştir.

Bireysel çalışma

Tablo 4. 17 Derse öğrencilerin katılımına (bireysel çalışma) ilişkin cevapların f dağılımları

Sizin ve Arkadaşlarınızın (Bireysel Çalışma) Derse katılımı	f
Herkes Derse Katıldı	5
Güzel	9
İyi	6
Olabildiği Kadar	11
Özgürce	5
Konunun Etkisi	1
Bireysel Olduğunda Tam Katılım	4
Sorumluluk ve Hayal Gücüyle	1
Görev Doğrultusunda	6
Özenli	1
Eksik Katılım	2
Toplam	49

Tablo 4. 17 incelendiğinde bireysel çalışma yönüyle derse katılım en yüksek frekansla “Olabildiği Kadar” (f=11) şeklinde değerlendirilmiştir. İkinci en yüksek frekansla katılımın “Güzel” (f=9) olarak nitelendirildiği görülmektedir. “İyi” (f=6) ve “Görev Doğrultusunda” (f=6) kodlanan frekanslar eşit düzeyde tespit edilmiştir. Eşit yüksekliğe sahip olan diğer frekanslar, “Herkes Derse Katıldı” (f=5) ve “Özgürce” (f=5) şeklinde ifade edilmiştir. Diğer frekanslar sırasıyla “Bireysel Olduğunda Tam Katılım” (f=4), “Eksik Katılım” (f=2), “Konunun Etkisi” (f=1), “Sorumluluk ve Hayal Gücüyle” (f=1), “Özenli” (f=1) şeklindedir.

Öğrenci değerlendirmelerine göre derse katılım hem öğrencinin kendisi hem de arkadaşları açısından sağlanmıştır. Herkesin ders uygulama sürecine olabildiği kadar çalışmalarını yaparak katılmış olması ve ayrıca katılımın güzel olarak nitelendirilmesi büyük bir oranla öğrencilerin derste aktif olduğu göstermiştir. Konuya ilişkin bazı öğrenci görüşleri şunlardır:

“Elimden geldiği kadar yapmaya çalıştım” (Ö15).

“Elimden geleni yaptım” (Ö14).

“İyiymi genel olarak güzeldi. Elimden geldikçe derse katıldım” (Ö11).

“Elimden geleni kağıda öğretmenim dediği şekilde yansıtmaya çalıştım” (Ö9).

“Olabildiğince katılmaya çalıştım” (Ö24).

“Elimden geldiğince katıldım, çabaladım” (Ö18).

“Elimden gelenin en iyisini yapmayı çalıştım” (Ö26).

“Yapabileceğim kadar özen gösterdim” (Ö10).

“Herkes elinden gelen her şeyi yaptılar” (Ö7).

“İyi güzel bir şekilde yapmayı çalışıyorum” (Ö9).

“İyiymi ve güzel çalışmalar yaptığımı düşünüyorum” (Ö21).

“Normalden daha güzeldi” (Ö14).

“Güzel, herkes pastellerle falan resmetti” (Ö4).

“Çok güzeldi” (Ö1).

“İyi güzel ve rahattı” (Ö5).

Öğrencilerin değerlendirmeleri sonucunda derse katılımın iyi olduğu ve görev doğrultusunda derse katkı yapıldığı elde edilmiştir. Konu doğrultusunda ifade edilen bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Ders katılımı iyiymi” (Ö20).

“Verimli, iyi geçti. Arkadaşlarım da öğretmeni dinleyerek güzel çalışmalar ortaya çıkardılar” (Ö9).

“Bence iyi” (Ö3).

“Herkesin derse katılımı iyiymi. Herkes kendi ürününü yaptı” (Ö2).

“Ben iyiymi herkes gibi dersi dinledim” (Ö19).

“Gerekli konu doğrultusunda” (Ö3).

“Herkes görevini yaptı” (Ö26).

“Herkes görevini yerine getirmiştir. Arkadaşlarım önceki derslere göre daha özenle çalıştı” (Ö4).

“Herkes görevini yapıyor” (Ö12).

Değerlendirmeye göre bazı öğrencilerin, derse herkesin katıldığını ve bu katılımın özgürce gerçekleştiğini belirttikleri tespit edilmiştir. Konu doğrultusunda bazı görüşler şu şekildedir:

“Herkes iyi çalıştı, derse katıldılar” (Ö8).

“Hepimiz katıldık. Hatta malzemesi olmayanlara malzeme verdik. Paylaşmış olduk” (Ö25).

“Herkes daha çok uğraştı. Daha çok emek verip çalıştı” (Ö1).

“Genellikle herkes katılıyor ve çalışmasını tamamlıyor” (Ö23).

“Fikrimi istediğim gibi yapabiliyorum” (Ö18).

“Herkes derse katılıyor ama çoğu kişinin çıkardığı sonuç benden daha iyiydi. Hiçbir şeye bağlı kalmadan özgürce çalışmaya herkes kolayca alıştı” (Ö22).

“Bence bu çalışmada herkes istediği gibi renklerde ayarlayabildiği için özgür olduğumuz için gayet iyi” (Ö21).

“Derse katılım gayet güzeldi. Çünkü bağımsız çalışmak herkesin beğendiği bir şeydi. Kendi düşüncelerimizde böylece ön plana çıkardık” (Ö22).

Bireysel çalışma olduğundan katılımın tam olduğu, bu katılımın sorumluluk ve hayal gücüyle gerçekleştiği, öğrencilerin derse katılımında konunun etkisi ve özenli çalışma değerlendirmeden elde edilen diğer tespitlerdir. Konuya ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Bireysel olduğu için herkes uğraştı en güzel olsun diye, gruba göre daha çok emek verdik”. “Bireysel olduğu için herkes daha çok uğraş gösterdi. Daha çok emek verip çalıştı. Yaptığımız çalışma çok güzel oldu. Herkes heyecanla emek verdi” (Ö13).

“Bireysel olduğu için herkes çok uğraştı” (Ö6).

“Bireysel çalışmayı sevdiğim için malzemeleri getirdim ve kendim yaptım” (Ö15).

“Bence bireysel çalışmalar daha iyi. Çünkü daha özgür hareket ediyoruz. Herkes kendi fikrini ortaya koyuyor” (Ö16).

“Sorumluluk duygusunu yaşadık ve hayal gücümüzle hareket ettik” (Ö19).

“Normalde yapmazlardı ama herkesi etkileyen bir çalışma olduğundan dolayı herkes tamamladı” (Ö17).

“Herkes görevini yerine getirmiştir. Arkadaşlarım önceki derslere göre daha özenle çalıştı” (Ö4).

Derse gereği gibi katılım yapmayan bazı öğrencilerin olduğu az da olsa değerlendirilmiştir. Konuya ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Derslere katıldım ve çalışmamı güzel yapıp yetiştirdim. Arkadaşlarımın bazıları hariç hepsi katıldı” (Ö16).

“İyi idi. Ama bazen çok konuşuyorlar” (Ö2).

Değerlendirme sonucunda öğrencilerin kendilerini ve arkadaşlarını derse katılım yönünden güzel buldukları belirlenmiştir. Genel olarak herkesin derse katılım gösterdiği, ayrıca bireysel bir çalışma olması, ders işleniş biçimi ve uygulama konusunun katılımı güzelleştirdiği tespit edilmiştir. Olumsuz az sayıda görüşe göre ders ortamına göre hareket etmeyen ve katılım yapmayan öğrenciler görülmüştür.

4.2.3 Öğrenci yansıtma formu üçüncü sorusundan elde edilen bulgular

Öğrenci Yansıtma Formunda “İşlediğiniz Görsel Sanatlar Dersinde Diğer Derslerle Bağlantı Sağlandı mı? Nasıl?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 18’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 18 Diğer derslerle bağlantı sağlanmasına ilişkin cevapların f dağılımları

Ders İşlenişinde Diğer Derslerle Bağlantı Kuruldu mu? Nasıl?	f
Evet. Sosyal, Fen ve Müzik Dersleriyle	4
Evet. Sosyal Dersiyile	15
Evet. Sosyal ve Müzik Dersleriyle.	3
Evet. Müzik ve Fen Dersleriyle.	3
Evet. Fen Dersiyile.	2
Birlik ve Beraberlik Katkısıyla	1
Evet. Sosyal, Türkçe, Müzik ve Teknoloji Tasarım Dersleriyle	1
Uygulama Katkısıyla.	1
Evet. Sosyal ve Türkçe Dersiyile	9
Evet. Türkçe Dersiyile	9
Evet. Sosyal, Türkçe ve Müzik Dersleriyle	6
Evet. Müzik Dersiyile	1
Evet. Türkçe, Fen ve Müzik Dersleriyle	5
Evet. Fen ve Sosyal Dersleriyle	3
Evet. Türkçe, Müzik ve Teknoloji Tasarım Dersleriyle	1
Evet. Fen, Sosyal ve Türkçe Dersleriyle	1
Evet. Fen ve Türkçe Dersleriyle	1
Evet. Türkçe ve Müzik Dersleriyle	3
Evet Sağladı	1
Evet. Yorumlama Katkısı	2
Hayır. Çünkü Dersler Farklıdır	1
Toplam	73

Tabloya bakıldığında ders işlenişinde diğer derslerle bağlantı sağlandığı görülmektedir. Öğrencilerin cevaplarından elde edilen en yüksek frekansta bağlantının “Sosyal Dersiyile” (f=15), ikinci en yüksek ve ortak frekansla ise “Türkçe ve Sosyal” (f=9) ve “Türkçe” (f=9) dersleriyle sağlandığı ifade edilmektedir. Diğer frekanslarda sırasıyla; “Sosyal, Türkçe ve Müzik” (f=6), “Türkçe, Fen ve Müzik” (f=5), “Sosyal, Fen ve Müzik” (f=4) dersleriyle bağlantı kurulduğu yer almaktadır. Diğer görüşlerde ise eşit frekanslara sahip olan; “Sosyal ve Müzik”, “Fen ve Müzik”, “Fen ve Sosyal”, “Türkçe ve Müzik” (f=3) dersleriyle bağlantı kurulduğu ifade edilmiştir. Tabloda yer alan eşit frekanslara sahip diğer frekanslar sırasıyla, “Fen Dersiyile”, “Yorumlama Katkısıyla” (f=2), “Birlik ve Beraberlik Katkısıyla”, “Sosyal, Türkçe, Müzik ve Teknoloji Tasarım Dersleriyle”, “Uygulama Katkısıyla”, “Müzik Dersiyile”, “Türkçe, Müzik ve Teknoloji Tasarım Dersleriyle”, “Fen, Sosyal, Türkçe Dersleriyle”, “Fen ve Türkçe Dersleriyle”,

“Evet Sağladı” ve “Hayır, Çünkü Dersler Farklıdır” (f=1) şeklindedir. Değerlendirme yapan bir öğrencinin cevabı kodlanamamıştır. Bu nedenle frekanslara dâhil edilmemiştir.

Öğrenciler, dersin işlenişinde diğer derslerle bağlantı kurulduğunu frekansların büyük bir çoğunluğunda belirtmişlerdir. Disiplinler arası yaklaşımın değerlendirildiği soruya en çok sosyal bilgiler dersiyle bağlantı kurulduğu görüşü ifade edilmiştir. Konu dâhilinde bazı öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Evet. Sosyal bilgiler dersinden tarih ile ilgili bilgiler verildi” (Ö14), “Evet sağladı, özellikle resimler üzerinde yaptığı yorumlar ve görsel çalışmalar sayesinde derslerde sorulan soruları daha rahat anlayıp çözebiliyorum ve özellikle sosyal ve fende bağlantı kurduk” (Ö23), “Evet Sosyal dersinde yeni gelecek konu için araştırma yaparken bilgi edindim” (Ö12), “Sağlandı. Tarihi resimlerde Sosyal dersinde bağlantı sağlandı” (Ö18), “Evet sağladı. Atatürk’ün tarihe yön vermesi Sosyal dersinde yardımcı oldu (bağladı)” (Ö17), “Sağlandı. Bence Atatürk görselleri tarih, sosyal gibi dersler” (Ö13), “Evet. Sosyal dersi ile efsaneler ile bağlantı sağlandı” (Ö7), “Sağlandı. Sosyal dersinde de efsaneleri araştırdık” (Ö3), “Evet. Sosyalde sağlandı biraz geçmişe giderek sanatçılarımızı tanımış olduk” (Ö17).

Öğrenciler ayrıca Sosyal Bilgiler dersinin yanında, Türkçe dersinden bağlantılar kurulduğunu, bu alanlarda da derse katkı yapıldığını değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin düşüncelerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Değerlendirmeler sonucunda ayrıca işlenen derste disiplinler arası bağlantının; Fen ve Müzik disiplinleriyle de sağlandığı ifade edilmiştir. Konu üzerine ve frekanslara ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Sağladı. Türkçede sağladı” (Ö8).

“Evet. Biyografi yazmak Türkçede sağladı”. “Türkçe dersinden. Gönül gözü ile bağlantı sağladık” (Ö14).

“Evet, edebiyattan yararlanıldı” (Ö26).

“Evet Türkçe ile bazı yer yer sağlandı” (Ö16).

“Bazı yerlerde Türkçe ile sağlandı” (Ö10).

“Sosyal dersindeki destanlardan bağlantı yaptık. Türkçe dersinde de bağlantılı oldu. Yaptığımız efsanenin hikâyesini yazdık” (Ö26).

“Sosyal, tarih ile ilgili. Hikâyesini yazma Türkçe” (Ö1).

“Evet. Türkçe ve Sosyal dersleriyle” (Ö4).

“Evet Türkçe dersi ve Sosyal dersi ile bağlantı sağlandı” (Ö17).

“Türkçe ve Sosyal” (Ö10).

“Evet sağladı. Sosyal, Türkçe ve Müzik ile bağlantı sağladık. Efsanelerden bahsettik” (Ö25).

“Türkçe ile biyografi konusunda oldu. Sosyal ile ise mitoloji kavramında oldu. Müzik dersi ile bağlantı sağlandı” (Ö16).

“Mitolojik karakterlerin yaşadığı tarihi söylerken örnek olarak Sosyal dersini kullandık. Resmi yorumlarken Türkçe dersinden faydalandık. Müzik eşliğinde yaparken müzik dersinden yararlandık” (Ö13).

“Yorumlamamı geliştirdi. Evet bağlantı sağladı. Türkçe, sosyal, müzik dersinde” (Ö12).

“Evet Türkçe de anlatım biçimleriyle bağlantı sağlandı. Müzik dinledik” (Ö4).

“Evet sağladık. Türkçe, Müzik gibi dersler ile derste müzik dinleyerek slaytlar ile geçmişe giderek” (Ö9).

“Biraz sağladı. Mitoloji alanında Türkçe ve müzik gibi derslerdeki kültürümüzü artırdı” (Ö11).

“Vardı. Türkçe, Fen ve Müzik ile bağlantı sağlandı. Müzik dinlemek bize yardımcı oldu” (Ö15).

“Fen ve Türkçe ile bağlantı sağlandı. Müzik ile de sağlandı. Türkü ve müzik dinledik” (Ö24).

“Fen, Türkçe ve Müzik ile bağlantı sağlandı. Müzik dinledik” (Ö18).

“Evet sağladı. Türkçe ve Fen dersi ile, müzik dersine de değindik”. “Evet. Mesela Sosyal dersiyile, Fen dersiyile ve Müzik dersiyile bağlantı sağladık. Hocamızın kapsamlı araştırmalarını bize anlatmasıyla” (Ö25).

“Evet. Mesela tarih açısından sosyal, müziklerin bize hissettirdiği dokular, aynı zamanda Fen ile de az da olsa bağlantı kurduk. Mesela doku çeşitleri” (Ö22).

“Evet. Fen, Sosyal ve Türkçe ile bağlantı kurdu”. “Sosyal dersine ve Fen dersine bağlantı sağladık. Dokular kullandık ve Atatürk portresi inceledik” (Ö11).

“Sağladık; Fen, Sosyal gibi derslerden yararlandık” (Ö13).

“Sosyal, Eşref Armağan’ı tanıdık. Fen bilimleri, görüş şeması” (Ö1).

“Evet sağladı genellikle fen ve sosyal” (Ö2).

“Evet sağladı. Fen ve Türkçe ile bağlantı sağladığımı düşünüyorum” (Ö19).

“Fen dersiyile bağlantı vardı. Doku konuları o derste de vardı” (Ö15).

“Sağladı, Fen dersinde sağladı” (Ö8).

“Evet Müzik ile” (Ö4).

“Müzik ve hissetmek düşünmek birazda Türkçe ve Teknoloji tasarım” (Ö17).

Az sayıda öğrenci, gerçekleştirilen dersin yöntemi ve dersin alanları olan sanat tarihi ve sanat eleştirisi katkılarını değerlendirmişlerdir. Grup çalışmasının konuya uygun olduğu ve değerler eğitimi yönüyle birlikte iş yapma ve beraberlik duygularını ön plana çıkardığı anlaşılmıştır. Ders sürecinde sanat tarihsel bilgi edinmenin ve sanat eleştirisi yapmanın diğer derslerin daha rahat anlaşılmasına olan yararı değerlendirilmiştir. Tespit edilen az sayıda olumsuz görüşe göre derslerin birbirlerinden farklı olması sebebiyle işlenen derste diğer derslerle bağlantı kurulmadığı belirtilmiştir. Konu üzerine öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Grupça yaptığımız bir etkinlik için yararı oldu. Birlik halinde çalıştık” (Ö9),
“Evet sağladı, özellikle resimler üzerinde yaptığı yorumlar ve görsel çalışmalar sayesinde derslerde sorulan soruları daha rahat anlayıp çözebiliyorum ve özellikle

sosyal ve fende bağlantı kurduk” (Ö23), “Hayır. Çünkü Görsel Sanatlar dersi diğer derslerden farklıdır” (Ö20).

“Ders işlenişinde diğer derslerle bağlantı kuruldu mu? Nasıl?” sorusuna öğrencilerin tamamı olumlu görüş bildirmiştir. Sunulan Gsd’nin genel olarak Türkçe, sosyal ve müzik dersleriyle ilgili konularla bağlantılı gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.2.4 Öğrenci yansıtma formu dördüncü sorusundan elde edilen bulgular

Öğrenci Yansıtma Formunda “Derste Yaptığınız (Bireysel ve Grup) Ürünler Hakkındaki Düşünceleriniz Nelerdir?” sorusu yöneltmiştir. Öğrencilerin değerlendirme sorusuna verdikleri yanıtlar “Bireysel Çalışma Ürünü” ve “Grup Çalışması Ürünü” gibi önceden belirlenmiş kodlara göre organize edilmiştir. Kodlara verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 19 ve Tablo 4. 20’de gösterilmiştir.

Bireysel çalışma ürünü

Tablo 4. 19 Öğrencilerin yaptığı ürünlere (bireysel çalışma ürünü) ilişkin cevapların f dağılımları

Ortaya Çıkan Bireysel Çalışma Ürünü Hakkındaki Düşünceleriniz	f
Değişik Ürünler	2
Güzel	20
Bazı Hatalar	1
Elden Geldiğince İyi	3
Malzeme Seçimi ve Kullanımı	3
Bireysel	5
Hayal Ürünü	2
Saçma	2
Konuya Uygun	2
İyiydi, Ama	2
Teknoloji Kullanımı	1
İstedğim Sonuç	6
İyi	4
Empati	4
Gözü Kapalı, Gözü Açık	4
Eğlenceli	3
Güzel Ama Daha İyi Olabilir	2
Bilgi	2
Toplam	68

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin derste yaptıkları bireysel çalışma ürünleri hakkındaki görüşleri en büyük frekansla “Güzel” (f=20) olarak ifade edilmiştir. İkinci büyük frekans olarak “İstediğim Sonuç” (f=6) değerlendirmesi yer almaktadır. Diğer frekanslar sırasıyla, “Bireysel”(f=5), “Empati” (f=4), “Gözü Kapalı, Gözü Açık” (f=4), “İyi” (f=4), “İden Geldiğince İyi” (f=3), “Malzeme Seçimi Ve Kullanım” (f=3), “Eğlenceli” (f=3), “Değişik Ürünler” (f=2), “Hayal Ürünü” (f=2), “Saçma” (f=2), “Konuya Uygun” (f=2), “İyiydi Ama” (f=2), “Güzel Ama Daha İyi Olabilir” (f=2), “Bilgi” (f=2), “Bazı Hatalar” (f=1) ve “Teknoloji Kullanımı” (f=1) şeklindedir.

Çoğunluk olarak belirtilen öğrenci görüşüne göre ders sonunda ortaya çıkan bireysel çalışma ürünü güzel olarak değerlendirilmiştir. Frekansa ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Herkes çok güzel yaptı” (Ö26).

“Yeni çalışmada ben de güzel bir çalışma yaptım” (Ö21).

“Güzel olduğunu düşünüyorum” (Ö15).

“Bence güzel oldu” (Ö23).

“Ben beğendim güzeldi” (Ö5).

“Bence güzel oldu. Sonuçta bir emek var” (Ö24).

“Bence güzel yaptım çünkü el emeğim var” (Ö25).

“Güzel olduğunu düşünüyorum. Çünkü hayal ürünü karakterler hoşuma gidiyor” (Ö12).

“...Arkadaşlarımın ürünleri çok güzel ve çeşitli oldu” (Ö16).

“Güzeldi...” (Ö7).

Değerlendirmede birçok öğrencinin, istediği sonuca tüm gayretini göstererek ulaştığı, ortaya çıkardığı ürünü bireysel çalışma ürünü olarak beğendiği belirtilmiştir. Ders etkinliği aşamasında bireysel çalışma şeklinde yapılmasının iyi ürünler ortaya çıkmasının sebebi olarak görüldüğü anlaşılmıştır. Ayrıca ürünlerin, bireysel çalışma olduğundan sorumlulukla ve özenle tamamlandığı öğrenci görüşü olarak tespit

edilmiştir. Bireysel çalışma, öğrenciler tarafından ürünlerinin başarılı olmasının sebebi olarak görülmüştür. Konuya ait bazı öğrenci görüşleri şöyledir:

“Yaptığım üründen gayet memnunum çünkü tüm çabamı gösterdim” (Ö18).

“İstediğim sonuca yakın bir sonuç aldım” (Ö14).

“Ben beğeniyorum” (Ö11).

“Çıkardığım sonuçtan memnunum. Görmenin basit bir eylem olmadığını bize kanıtlaması çok güzeldi”. “Çıkardığım eserde kullandığım renklerden ve özgün bir tasarım olmasından memnunum. Herkes de kendi çıkardığı sonuçtan memnundu ve açıkçası ben de çok beğendim” (Ö22).

“Herkes çalışmasını tamamlıyor. Ben de çalışmama özen gösteriyorum. Grup çalışmalarına göre daha iyi sonuç çıkıyor bence” (Ö12).

“Herkes elinden gelenin en iyisini yaptı. Bireysel yapılırken kendi düşüncesini yaptı” (Ö6).

“Güzeldi, bireysel olduğu için herkes önem gösterdi” (Ö17).

“Kendi başımıza yaptığımız için tüm sorumluluk bizdeydi. Bu yüzden elimizden gelenin en iyisini yaptık. Yaratıcı ve güzel oldu” (Ö19).

“İyi ve modern oldu” (Ö16).

“İyiydi”. “Bence bayağı iyi” (Ö3).

Öğrenciler derste gerçekleşen uygulama içerisinde gözü kapalı ve gözü açık olmak üzere iki resim tecrübe etmişlerdir. Az sayıda öğrenci değerlendirmesinde, çalışma ürününü gözü kapalı olarak yaptığında beğenmemiş, gözü açık çizip boyadığında ise beğenmiştir. Öğrenci gözü kapalı olarak çalışmanın zorluğuna da değinmiştir. Çoğunluğa yakın bir oranda öğrencide, ders konusunun ortaya koyduğu empati yapma durumu çalışma ürününü olumlu yönde etkilemiştir. Konuya ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Gözüm kapalı olduğu için iyi olmadı. Ama gözü açık ve göre göre daha iyi yaptım” (Ö7).

“...Görerek ve gözümüzün kapalı olduğunda yaptığım ürünler arasında gerçekten çok fark vardı. Belirli sanatçıların bu görme olayı ve duyma olayından mahrum kalarak nasıl yaptıklarına inanamıyorum” (Ö22).

“Gözüm açık olarak yaptığım çalışmayı ve arka olanı gözüm kapalı çizdiğimden daha başarılıydı bana göre. Farklı duygular ile çalışmak güzeldi” (Ö9).

“Gözüm kapalı olduğu için kötü oldu. Ama ikinci çalışmada gözüm açık daha iyi çizdim. Onlara olan saygım arttı” (Ö13).

“Güzel çalışmalar yaptık. Göremeyen kişiler anlamamız için bize yardım etti” (Ö17).

“Empati kurarak güzel oldu. Ve leke çok zevkliydi” (Ö1).

“Güzel. Eşref Armağan’ın ne duygular yaşadığını öğrendik” (Ö25).

Yaptığı ürününü; elinden geldiğince, malzeme seçimi ve kullanımıyla, aynı zamanda eğlenceli olarak nitelendiren nispeten az sayıda öğrenci tespit edilmiştir. Çalışmasını hayal ürünü, konuya uygun, bilgi katkısı sunan, değişik ürünler ve teknoloji kullanımıyla gerçekleşen ürünler şeklinde nitelendiren birkaç öğrenci belirlenmiştir. Öğrenci tarafından, süreç ve ürün üzerinden bilgi sahibi olmanın değerli bulunduğu anlaşılmıştır. Bazı öğrenciler çalışma sürecinde hayal güçlerini kullandıklarını ve bundan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmalarında kendilerini özgünlük açısından başarılı olarak görmüşlerdir. Çeşitlilik imkânı sunan ders konusunun, hayal dünyalarını yansıtmaya ve sonuçta farklı sıradan olmayan ürünlerin ortaya konulmasını sağladığı anlaşılmıştır. Konulara ait öğrenci görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Herkes elinden gelenin en iyisini yaptı. Bireysel yapılıncaya kendi düşüncesini yaptı” (Ö6).

“Elimden gelenin en iyisini yapmaya çalıştım. Yaptığım çalışmayı beğendim” (Ö9).

“Yapması bir hayli eğlenceli. Umarım güzel olmuştur” (Ö24).

“...Leke çok zevkliydi”. “Hayal gücümüz olduğu için çok güzel oldular” (Ö1).

“Herkesin hayal gücünü yansıtan ürünler, hayal ürünü oldu. Herkes canla başla yaparken müzik dersinden yararlandık” (Ö13).

“...Eğlenerek yaptığım eserler yorumumu değiştiriyor” (Ö12).

“Ben konuya uygun bir çalışma yaptığımı düşünüyorum” (Ö26).

“Güzel düşünüyorum çünkü ürünler hakkında bilgi sahibi oluyorum” (Ö20).

“Kendimiz yaptığımız için gelişim sağladık”. “Akıllı tahtanın yardımı oldu” (Ö15).

“...Arkadaşlarımın ürünleri çok güzel ve değişik oldu” (Ö16).

Derste ortaya koyduğu ürününü, güzel ve iyi olarak değerlendiren öğrenci, aslında daha iyisini de yapabileceğini belirterek beğenisini sınırlamıştır. Bireysel çalışma ürünlerini beğenmekle birlikte bazı hatalar yaptığını ve saçma bulduklarını belirten az da olsa öğrenci tespit edilmiştir. Frekanslara ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Güzel oldu fakat daha iyisini yapabilirdim” (Ö10).

“Çalışmamı boyarken ufak bir sorun yaşadım. Onun haricinde güzeldi” (Ö4).

“İyi oldu ama kafasını pekiyi yapamadım” (Ö16).

“İyiydi. Ama arkadaşlarım bazen oturuyor” (Ö2).

“Biraz saçma oldu ama çok güzel” (Ö10).

“Bazılarının çalışmaları biraz tuhaf” (Ö26).

“Birkaç hatalar yapabiliyorum” (Ö23).

Öğrencilerin çoğunluk olarak derste ortaya çıkan ürünleri beğendikleri anlaşılmıştır. Beğenilerini en çok, güzel ve elden geldiğince iyi olarak ifade ettikleri görülmüştür. Arkadaşlarının ve kendilerinin yapmış oldukları çalışma üzerinden genel bir başarının, memnuniyetin varlığı tespit edilmiştir. Az da olsa belirtilen olumsuz görüşe göre yaptığı üründe hatalar olduğu, ürünlerin biçimsel olarak saçma ve tuhaf bulunduğu tespit edilmiştir.

Grup çalışması ürünü

Tablo 4. 20 Öğrencilerin yaptığı ürünlere (grup çalışması ürünü) ilişkin cevapların f dağılımları

Ortaya Çıkan Grup Çalışması Ürünü Hakkındaki Düşünceleriniz	f
Sorumlulukla Tamamlanan Ürün	1
Bireysel Çalışmaya Göre İyi	1
İyi Ama Eksik.	4
Bireysel Farklılıkların Katkısı	1
Çok Beğendim	2
Güzel	5
Memnunum	2
Teknik Kullanımıyla İyi	2
Olabildiği Kadar İyi	3
Toplam	21

Öğrencilerin derste yaptıkları ürünler hakkındaki görüşleri en büyük frekansla “Güzel” (f=5) olarak ifade edilmiştir. İkinci büyük frekans olarak “Ürünler İyi Ama Eksik” (f=4) yer almaktadır. Diğer frekanslar sırasıyla, “Olabildiği Kadar İyi” (f=3), “Çok Beğendim” (f=2), “Memnunum” (f=2), “Teknik Kullanımıyla İyi” (f=2), “Sorumlulukla Tamamlanan Ürün” (f=1), “Bireysel Çalışmaya Göre İyi” (f=1) ve “Bireysel Farklılıkların Katkısı” (f=1) şeklindedir. Değerlendirme sorusuna iki öğrencinin vermiş oldukları cevaplar kodlanamamıştır. Bu nedenle frekanslara dâhil edilmemiştir.

İşlenen Gsd’nde ortaya çıkarılan grup çalışması ürünü üzerine öğrenciler olumlu görüşler sunmuşlardır. Çalışmalarını çoğunlukla beğendikleri anlaşılan öğrenciler ürünlerini güzel, olabildiği kadar ve teknik kullanımıyla iyi ve çok iyi olarak değerlendirerek sonuçtan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Ancak kimi öğrenciler çalışmalarını iyi bulmakla birlikte bazı yönlerden de eksik bulmuşlardır. Konuya ait öğrenci görüşleri şunlardır:

“Ben ortaya güzel bir sonuç çıkardığımızı düşünüyorum” (Ö19).

“Türkiye haritası yaptık. Grup olarak güzel bir sonuç elde ettiğimizi düşünüyoruz” (Ö24).

“Bence yaptığımız ürün güzel olmuş ve ben beğendim” (Ö6).

“Ortaya çıkan çalışmamızı çok beğendim” (Ö10).

“Çok güzel bir çalışma yaptık. Yardımlaştık resim becerilerimizi üst düzeye taşıdık” (Ö17).

“Ürünümüzün renk uyumu düzgündü. Sadece resimler biraz solgundu” (Ö26).

“İyiydi ama cephelerin komutanlarını koysaydık daha şık olacağını düşünüyorum” (Ö2).

“Ben tatmin oldum ortaya çıkan işten memnunum” (Ö11).

“Herkes sorumluluklarını tamamladı ve elinden geleni yaptılar” (Ö14).

“İyi bir sonuç çıkardık bolca renk uyumu sağladık” (Ö16).

“Elimizden gelenin en iyisini yaptığımızı düşünüyorum” (Ö9).

Grup çalışması yöntemi üzerinden beğenilerinde yer aldığı bazı cevaplarda bireysel farklılıklarını belli bir amaç için bir araya getirme, derste kullanılan örneklerin ve sunumların katkısıyla çalışma önemsenmiştir. Öğrenci birlikte çalışma ürününü sorumlulukla ortaya koymuş, bireysel çalışmalara göre daha iyi bulmuştur. Ürün elde etmede gerekli çabanın gösterildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin konuya ait görüşleri şu şekildedir:

“Herkes bir şeyler kattığı için, birlik ve beraberlik içinde olduğumuz için güzel resimler ortaya çıkıyor. Diğer gruplara oranla iş bölümü yaptığımız için daha güzel bir resim ortaya çıktı” (Ö23).

“Herkes değişik şeyler yaptı” (Ö15).

“Çok beğendim. Çünkü kimse aynı şekilde olmadığı için farklı renklerle değişik bazen uyumsuz oldu” (Ö12).

“Her birimiz farklı bir görev üstlendi boş duran arkadaşımız olmadı” (Ö22).

“Bireysele göre daha iyi olabilir. Herkesin fikrini alıp en iyisini bulabiliriz” (Ö13).

“Grup çalışmasında müzikler ve resimler bize yardımcı oldu” (Ö15).

Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuca göre, derste yapılan grup çalışması ürünleri başarılı, güzel, aynı zamanda bireysel farklılıkların katkısıyla da güzel çalışmalar olarak belirlenmiştir. Olumsuz görüş olarak az sayıda öğrenci yapılan grup çalışması ürününde teknik ve kullanılan görseller açısından bazı eksiklikleri belirtmişlerdir.

4.2.5 Öğrenci yansıtma formu beşinci sorusundan elde edilen bulgular

Öğrenci Yansıtma Formunda “Diğer Derslerinizin Görsel Sanatlar Dersi Gibi İşlenmesini İster misiniz?” sorusu yöneltmiştir. Öğrencilerin değerlendirme sorusuna verdikleri cevapların frekans dağılımları Tablo 4. 21’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 21 Diğer derslerin sunulan Gsd gibi işlenmesini ister misiniz? sorusuna ilişkin cevapların f dağılımları

Diğer Derslerinde Gsd Gibi İşlenmesi	f
İsterim. Eğlenceli ve Keyifli Olması	19
İsterim. Uygulamayla Akılda Kalıcı	3
Evet. Grup Çalışmasıyla	3
Evet. Disiplinler arası olması.	9
İsterim. Daha güzel olması	4
Evet. Uygulama yapılması	1
İsterim. Yaratıcılık ve Hayal Gücü	8
İsterim. Farklı ve eğlenceli olması	3
İsterim. Özgür ve Rahat işlenmesi	6
İsterim. Verimli olması	2
İstemem. Dersin Kendine Özel Olması	3
İsterim. İstemem.	1
Müzik	1
İsterim. Yorumlama ve Tartışma Olması	1
İsterim. Sevdiğim Bir Ders	4
İsterim. Ders Hızı	3
İsterim. Sorumluluk Katkısı	2
İsterim. Yeteneğin Ortaya Konması	1
İsterim. Özgüven ve Sanat Tarihsel Bilgi.	1
Ders Saati	2
İsterim	2
İsterim. Empati	2
Toplam	80

Öğrenciler, diğer derslerin görsel sanatlar dersi gibi işlenmesini ister misiniz? Sorusunu en yüksek frekansla, “İsterim Eğlenceli ve Keyifli Olması” (f=19) şeklinde değerlendirmişlerdir. İkinci en yüksek frekansın “İsterim Disiplinler Arası Olması” (f=9), üçüncü olarak ise, “İsterim Yaratıcılık “ve Hayal Gücü” (f=8) şeklinde kodlandığı görülmektedir. Diğer kodların, frekans yüksekliğine göre sırasıyla; “İsterim, Özgür ve Rahat İşlenmesi (f=6), “İsterim Daha Güzel Olması” (f=4), “İsterim Sevdiğim Bir Ders Olması” (f=4), “Uygulamayla Akılda Kalıcı Olması” (f=3), “Grup Çalışması” (f=3) yapılması, “Farklı ve Eğlenceli Olması” (f=3), “İstemem, Dersin Kendine Özel Olması” (f=3), “İsterim Ders Hızı” (f=3), “İsterim Verimli Olması” (f=2), “İsterim Sorumluluk Katkısı” (f=2), “Ders saati” (f=2), “İsterim” (f=2), “İsterim, Empati” (f=2), “İsterim Uygulama Yapılması” (f=1), “İsterim-İstemem” (f=1), “Müzik” (f=1), “İsterim, Yorumlama ve Tartışma Olması” (f=1), “İsterim Yeteneğin Ortaya Konması” (f=1), “Özgüven ve Sanat Tarihsel Bilgi” (f=1) şeklinde olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenci değerlendirmeleri ışığında diğer derslerin Gsd gibi gerçekleşmesi çoğunlukla istenmiştir. Öğrenciler sebeplerini farklı şekillerde ifade etseler bile benzer ders işlenişini diğer dersler içinde uygun bulmuşlardır. En yüksek frekansla öğrenciler sunulan görsel sanatlar derslerinin eğlenceli ve keyifli geçtiği kanaatine vararak, diğer derslerin de benzer şekilde işlenmesini istemişlerdir. Konuya ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“İsterim, çünkü eğlenceli” (Ö18).

“Evet isterim. Eğlenerek geçiyor” (Ö10).

“Evet. Bu şekilde daha keyifli oluyor” (Ö9).

“Evet. Çünkü ders eğlenceli ve keyifli geçiyor” (Ö2).

“Evet olmasını isterim. Çok zevkli oluyor” (Ö21).

“Evet eğlenceli oluyor” (Ö17).

“Evet. Çünkü daha eğlenceli ve sıkılmadan ders işlemiş oluruz”. “Evet çünkü daha eğlenceli oluyor” (Ö24).

“Evet, konudan uzaklaşılıyor ve eğlenceli geçiyor” (Ö7).

“Evet. Eğlenceli ve zevkli geçmesi” (Ö6).

“Evet isterim. Zevkli geçiyor” (Ö18).

“Evet. Olmasını isterim çünkü çok zevkli oluyo” (Ö8).

“Evet eğlenceli olurdu” (Ö14).

“Evet böyle daha eğlenceli oluyo” (Ö15).

“Evet isterim daha eğlenceli geçeceğini düşünürüm” (Ö9).

Sunulan Gsd'nin farklı disiplinlerle bağlantılı olarak işlenmesi öğrencilerin dikkatini çekmiş ve ikinci en yüksek frekansla diğer derslerinin Gsd gibi gerçekleşmesini istemelerinin sebebi olarak belirtilmiştir. Dersin işlenişinde yer alan disiplinler arası bağlantının öğrencide eğitsel ve öğretimsel farklılık oluşturması önemli bulunmuştur. Konuya ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Evet. Çünkü diğer derslerle bağlantı sağladığımız için öbür dersleri de tekrar etmiş oluyoruz” (Ö25).

“Evet isterim. Çünkü kendi emek ve alın terimizin işin içine girmesi güzel ve bizi eğiten öğretmenlerin sadece kendi derslerinde tıkanıp kalmadığını, bize her şeyden azar azar bilgi kattıklarını bilmek isterdim” (Ö22).

“Evet isterdim. Çünkü bir dersin içinde çoğu dersi işliyoruz ve eğlenceli işleniyor” (Ö18).

“Evet. Bir derste diğer derslerden de yardım alıyorum” (Ö26).

“Evet olabilir. Çünkü diğer derslerle bağlantı olunca farklı konularda farklı şekillerde aklımda kalıyor” (Ö12).

“Evet isterim çünkü diğer derslerle bağlantı kuruldu” (Ö4).

Öğrencilerin bir bölümünün, anlatım ve uygulama etkinliğinde sağlanan yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma katkısıyla işlenen ders yönünün, diğer derslerde de gerçekleşmesini istedikleri anlaşılmaktadır. Konuya ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Evet çünkü hem yaratıcılığımı konuşurmayı seviyorum ve Rukiye hocayı seviyorum” (Ö16).

“Evet yaratıcılığımızı konuşturdum” (Ö16).

“Evet, çünkü görsel sanatlar dersinde hayal gücümü kağıda döküyorum” (Ö25).

Elde edilen frekanstan, bazı öğrencilerin özgür düşünme ve hareket etmenin disiplin dâhilinde sağlanmasıyla ders işlenebildiğini değerlendirdikleri belirlenmiştir. Özgür ders ortamı öğrencileri motive etmiş, özgür düşünce ile yaratıcı ve hayal gücü gerektiren ders süreci, konuya uygun ürünlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Konuya ait öğrencilerin belirttikleri bazı görüşler şu şekildedir:

“İsterim hem eğlenceli, hem özgürce. Hayal gücümüzün ağır bastığı bir çalışma. Hem de bazı derslerden yararlanılıyor” (Ö13).

“Evet, düşünce özgürlüğünün tüm derslerde olmasını isterim. Aynı zamanda dersler arası bağlantı olmasını da isterim” (Ö12).

“Evet Görsel dersi kadar özgün ve rahat olsun isterim” (Ö26).

“Olabilir. Çünkü özgürce ders işleyebiliriz. Fikir özgürlüğü gibi konularda” (Ö12).

“Evet, herkes özgür bir düşünce ortaya koyabilir, aynı bu derste olduğu gibi” (Ö23).

Bazı öğrenciler eşit frekansla, diğer derslerin benzer şekilde uygulanması sonucunda daha güzel olacağını ve Gsd’ni sevdiklerini belirterek konuyu değerlendirmişlerdir. Frekanslara ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Evet. Çünkü bütün derslerle daha güzel oluyor” (Ö21)

“Evet. Güzel olurdu” (Ö8).

“Evet isterdim. Çünkü daha güzel olacağını düşünürdüm” (Ö19).

“İsterdim. Çünkü resim yapmayı severim ve hocanın bağlantı kurabilmesi açısından isterdim” (Ö25).

“İsterim çünkü resim dersini seviyorum” (Ö3).

“Evet isterim, Görsel Sanatlar dersini çok seviyorum. Haftada 4,5 hatta 6 ders olmasını istediğim derslerden biri” (Ö19).

Sunulan Gsd gibi diğer derslerin işlenmesini isteyen ve farklı açıklamalarla destekleyen öğrencilerin, sonraki frekanslara ilişkin görüşlerinde; uygulamayla akılda kalıcı olacağı, grup çalışması ile birlikte iş yapma ve başarıma katkısı, farklı ve eğlenceli olacağı, bu şekilde dersin daha hızlı geçeceği görüşü olarak yer almaktadır. Az da olsa bazı değerlendirmelere göre ise dersin kendine özel olması nedeniyle diğer derslerin sunulan Gsd gibi işlenmesi istenmemiştir. Açıklamalara ait öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Evet bütün dersleri etkinlik yaparak daha iyi anlayabiliriz” (Ö26).

“İsterim bazı dersleri etkinlik olarak yapılması daha akılda kalıcı” (Ö13).

“Evet böyle işlenirse daha kalıcı olur. Daha akılda kalıcı oluyor” (Ö23).

“Evet isteriz yardımlaşmayı öğreniriz. Hem grup şeklinde güzel bir dayanışmadan yola çıkarak güzel bir çalışma yaptık. Tabi müzikten de yardım aldık” (Ö17).

“Evet, konudan uzaklaşılıyor ve eğlenceli geçiyor” (Ö7).

“İşlensin, en azından sıkıcı olmaz ama her ders böyle işlense görsel dersi bu kadar farklı olmaz”. “Evet çünkü eğlenceli. Diğer derslere göre daha hızlı geçiyor” (Ö11).

“Evet isterdim çünkü bir dersin içinde çoğu dersi işliyoruz ve eğlenceli işleniyo” (Ö18).

“Pek istemem. Çünkü her dersin farklı bir özelliği vardır”. “Hayır. Görsel Sanatlar dersi diğer derslerden farklıdır” (Ö20).

“Evet. 40 dakika çok fazla ve böyle işlenince daha hızlı geçiyor”. “Hayır. Çünkü her ders kendine özeldir” (Ö14).

“Evet, kolay ve hızlı” (Ö4)

Bazı öğrenci görüşlerine göre, Gsd gibi gerçekleşen dersin, daha verimli olacağı ve sorumluluk bilinci katkısı yapılarak, eğitim öğretim ortamının sağlanabileceğini değerlendirilmiştir. Benzer frekansla az sayıda öğrenci açıklamalarında, görsel sanatlar ders saati sebebiyle isteme ve istememe durumunu ifade etmiş, diğer bir görüş olarak uygulama çalışmalarında konu içeriğine uygun olarak empati duygusunun kullanılmasının iyi olacağı belirtilmiştir. Değerlendirmelere ek olarak yansıtma sorusuna açıklama yapılmadan diğer derslerin Gsd gibi işlenmesi istenmiştir. Belirtilen frekanslara ait bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Evet. Çünkü daha verimli oluyor” (Ö2).

“Evet isterim daha verimli ve eğlenceli geçeceğini düşünürdüm çünkü” (Ö9).

“Evet, isterim. Yaratıcılığımı konuşturmayı ve sorumluluk almayı seviyorum” (Ö19).

“Tabii ki isterim yaratıcılık ve sorumluluğu sevdiğim için isterdim” (Ö15).

“İsterim. 40 dakika çok az” (Ö1).

“Hayır. Resim dersi tek” (Ö1).

“Evet” (Ö8).

“Evet isterim” (Ö10).

“İsterim. Hayal gücümüzü kullanıp empati kurmamızı sağlıyor” (Ö13).

“Evet. İsterim. Görmenin düz bir şey olmadığını daha net farkına varmak için ve her derste empati kurabilmek güzel olurdu” (Ö22).

Derste, yorumlama ve tartışma yapılmasının yararı, yeteneğin ortaya konmasına uygulama etkinliği ile imkân verilmesi, sanat tarihsel bilgi sunması ve yapılan ders çalışmalarının kendilerine özgüven duygusu katması öğrencilerin diğer derslerin görsel Gsd gibi sunulmasını istemelerinin diğer nedenleri arasında yer almıştır. Ayrıca, kararsızlık yaşayarak, işleniş biçiminin bir şans olduğunu düşünüp, bu şansın farkında olunamayacağı endişesi ve müzik dersinin işlenen Gsd gibi uygulanması isteği az sayıda

öğrenci tarafından ifade edilmiştir. Frekanslara ilişkin öğrenci görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Evet isterdim çünkü: Resim dersinde sınav yerine her hafta uygulamalı yapıyoruz. Ama diğer derslerde sınav var stres var” (Ö5).

“Evet isterim. Her derste yorumlama ve tartışma olması iyi bir şey” (Ö23).

“Açıkçası hem isteyip hem de istemem. Kendin derse bir şeyler katabildiğin için çok şanslısın fakat bazıları bu şansın farkında değil. Bu da eşitliği bozuyor” (Ö22).

“Müzik” (Ö20).

“Evet çünkü görsel Sanatlar dersi bir yeteneğini ortaya koyuyorsun” (Ö5).

“Evet isterim çünkü bireysel olarak hem kendi özgüvenimizi kazanıp eskilere dayalı çalışmalar yaparız ve gayet güzel olabilir” (Ö17).

Genel değerlendirme sonucunda öğrenciler diğer derslerin işlenen Gsd gibi gerçekleşmesini istedikleri belirlenmiştir. İsteme sebeplerini farklı açıklamalarla ifade eden öğrenciler genel olarak eğlenceli olması yönünü ön plana çıkarmışlardır. Disiplinler arası, zevkli işlenen, hayal gücü, yaratıcılık ve özgür düşünce kullanılan, akılda kalıcı olması nedeniyle verimli gerçekleşen ve değerler eğitimiyle bağlantılar sağlayan ders özellikleri öğrencilerin belirledikleri diğer yönler olmuştur. Ders saati ve diğer derslerden yapısı gereği işleniş biçiminin kendine özel olduğu açıklamalarıyla az sayıda olumsuz görüş belirlenmiştir.

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Tartışma

5.1.1 Birinci alt problem cümlesine yönelik tartışma

Araştırmaya yönelik hazırlanan ders planları; uygulama sürecindeki öğrenci sorumluluğunu yönünden, ders öncesi araç gereç temini, doğru yerde ve zamanında kullanımı olmak üzere başarılı bulunduğu belirlenmiştir. Literatürde Kırıçoğlu (2002, s. 9) tarafından da belirtildiği gibi görsel sanatlar eğitimi araç ve gerece dayalı bir eğitimidir. Günümüzde her türlü araç gerecin kullanıldığı sanat derslerinde ayrıca görsel ve işitsel kaynaklarda yer almalıdır. Öğretmen ve öğrencilerin görevlerini eşzamanlı olarak ortaya koymalarının dersin başından sonuna kadar olumlu katkı yaptığı anlaşılmıştır. Öğrenci seviyesine uygun ders planı hazırlanıp sunulmuş, bu durum öğrencilerden beklenen sorumluluk bilincine katkı yapmıştır. Yarımca (2010), yaptığı araştırmada işbirlikçi öğrenmenin hem zamanın doğru kullanımını, hem de öğrencilerin çalışmalarından zevk almasını sağlayarak ders başarısını artırıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Yarımca, araştırmasında disiplinler arası yaklaşımla işlenen derslerin eğlenceli ve istekte çalışılan zaman dilimi olduğunu, öğrenci ve aynı zamanda gözlemcilerin değerlendirmelerinden elde ederek öğrenci motivasyonunu artırdığı sonucunu elde etmiştir. Bu araştırmada da, öğrencilerin derse katılımları motivasyon açısından yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin motivasyonlarını sağlayan unsurlardan biri, öğretmenin konu doğrultusunda hazırlanmış olduğu ders planı ve materyallerdir. Diğer motivasyon sağlayan unsurlar, öğretmenin ders sürecinde öğrencilere olan yaklaşımı ve konuyu aktarma şeklidir. Öğrenci motivasyonunun sağlanması ve sonucunda öğrenmenin gerçekleşmesinde, öğretmenin önemine değinen Etike, öğretmenin öğreteceği konuya hâkim olması gerektiğini belirtmiştir. Eğitimde öğrenci öğrenmeye hazır hale getirilmeli ve konuya karşı ilgi ve merak uyandırılmalıdır (1995, s. 75).

Gsd, kısıtlı ders saati nedeniyle verimli işlenebilmesi için, öğrenci yönüyle iç kontrol gerektirmektedir. Literatürde Özsoy, öğrencilerin sınıfta kendilerini özgürce ifade etmelerinin güvenli ve amaca uygun öğrenme ortamı sağladığını, öğretmenin sağlanan bu ortam için kesintiye ve engellemelere karşı, yeterli önlemi alması gerektiğini, derse karşı ilgiyi sürekli kılmanın önemini, öğretme-öğrenme sürecine ait

yeterliliklerden bazıları olarak görmektedir (2007, s. 223). Araştırmada, uygulanan ders planı doğrultusunda öğrencilerin ders katılım durumlarını iç denetim yönüyle uygun düzeyde olduğunu belirlenmiştir. Dersin konu aktarımı, örnekler ve görsellerin disiplin temelli ve disiplinler arası bağlantılar kurgusuyla öğretmen tarafından hazırlığının yapılması ve sunulması, uygulamayla pekiştirilen konuya yapılan öğretmen rehberliği, öğrencinin dersteki davranış ve katılımına iç denetim olumlu katkı yapmıştır.

Gsd sanat tarihi alanından beslenen bir disiplindir. Sanat tarihi bilgisinden eksik olarak hazırlanan ve uygulanan bir sanat dersi yetersizdir. Disiplin temelli olarak işlenen konu doğrultusunda kurulan sanat tarihsel bağlantıların, anlatımlar yapıp, görseller kullanılarak gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuç, derse sanat tarihi alanı katkısı, sanatsal görüş ve anlayış açısından öğrencilerin kişilik gelişimi, bilginin kalıcı olması yönündedir. Kırıçoğlu'na göre eğitimciler sanat eserlerini yer ve zaman belirterek sanatın öğretilmesinin bir aşaması olarak öğretirler. Sanat tarihi öğretmekte amaç dinamik bir sanat tarihsel bilinç kazandırmaktır. Sanat tarihi öğretimi, sanatı tanımak, öğrenmek ve sanat eseri seçmek adına bir donanım sağlayacak aynı zamanda yeni biçim uygulamaları için birikim katacaktır (2002, s. 136).

Gsd sadece uygulama odaklı olmamalıdır. Öğrencilere, sanat eleştirisi ve estetik yönüyle dengeli bir sanat dersi sunumu, sanat tarihi bilgisiyle anlamlı hale gelecek, sonuçta eleştirel bakış açısıyla bakma, yorumlama ve estetik yargı gerçekleşecektir. Gülbeyaz (2009), çalışmasında uyguladığı başarı testi sonuçlarına göre, öğrencilerin sanat tarihi, sanat eleştirisi, bu alandaki kavramlara yönelik gelişimlerini ve derse ilgi sonucunda uygulama çalışmalarında başarıyı, belirgin farklarla tespit etmiştir. Görsel sanatlar eğitimi iyi yani “etik”, güzeli yani “estetik” değerleri öğrencilere kazandırmayı amaçlamaktadır (Özsoy, 2007, s. 47). Amacı anlamak olan eleştiri ise, eserde yer alan obje bilgileri ve bu bilgilerin anlam ve değerlerini anlayacak bir bakışa gereksinim duyar (Boydaş, 2007, s. 29). Eğitim öğretim içerisinde yer alan sanat uygulamaları disiplin alanlarıyla bütünlük içerisinde yer almalıdır. Uygulamayla birlikte verilen diğer alanlara yönelik kuramsal bilgiler öğrencinin uygulayarak üretmesini, hem de bu süreç içinde bilgi sahibi olmasını sağlayacaktır (Balcı, 1996, s. 18-19). Bu araştırmada da, işlenen Gsd'nin sanat eleştirisi ve estetik yönüyle başarılı olduğu belirlenmiştir. Sanatın çok yönlü olan yapısı sonucu sanat eleştirisi ve estetik yönü öğrencilere; eleştirel düşünme, yorumlama, yargıya varma becerisi sunmuş ve sonuçta kişilik gelişimlerine

katkı yapmıştır. Kayalıoğlu (2012), ÇASEY'e yönelik çalışmasında, öğrencilerin sanat eleştirisi yapabilme becerilerinin gelişmesiyle, demokratik, özgür, fikirlerini ifade edebilen, kültürel bilgi sahibi olan, araştıran, sorgulayan, bununla birlikte estetik beğenileri gelişmiş bireylerin yetişmesi sağlanabileceği sonucuna varmıştır. Araştırmacı, öğrencilerin edindikleri bu tecrübeyle artık yaptıkları ürünlere ve sanat eserlerine farklı bakış açıları sunacaklardır. Farklı disiplinlerinde katkısıyla işlenen dersin sanat eleştirisi yönüyle verimli bir ders haline geldiğini, uygulama sonucunda ortaya konulan ürünlerin estetik olarak başarılı bulunduğunu belirlenmiştir.

İşlenen Gsd'nin disiplin temelli olarak uygulama alanıyla gerçekleşmesi sonucunda, öğrencilerin başarılı olduklarını belirlenmiştir. Kullanılan görseller, örnekler, yöntem ve teknikler, sanat eleştirisi, estetik ve sanat tarihi bilgisi, disiplinler arası bağlantılı anlatım, farklı konu ve malzeme seçimi ders uygulama aşamasını verimli, öğrenmeye katkı yapan ve zevk alınan süreç haline getirmiştir. Literatüre göre öğrencilerin sanatsal yaratma süresi başarısında ders ortamı olanakları ve araç, gereç, teknik, teknolojik kaynakları önemli yer tutar. Böyle bir ortamda gerçekleşen ders, çocuğun meydana getirdiği ürün aracılığıyla uygun şekilde kendini ifade etmesini sağlayacaktır (Etike, 1995, s. 26). Disiplin temelli işlenen ders, öğrenci dikkatinin sürekli olmasını ve istekle derse katılımını sağlamıştır. Ders sürecinin uygun atölye ortamında değil de imkânlar dâhilinde sınıfta gerçekleşmiş olması öğrencileri uygulama çalışmalarında kısıtlamıştır. Gsd'nin uygun ortamlarda işlenmesi derse olan ilgiyi ve konuya olan motivasyonu artıran unsurlardandır.

Araştırmada, işlenen dersin disiplinler arası yaklaşımla hazırlanıp uygulandığı sonucuna varılmıştır. Sunulan derslerin genellikle, Sosyal Bilgiler, Müzik, Türkçe ve Fen Bilimleriyle bağlantılar içerdiği, bu bağlantılarla öğrencilerin bilgiyi daha kalıcı hale getirdikleri, ilgilerini sürekli kıldıkları, düşünmeyi geliştirdikleri belirlenmiştir. Disiplinler arası yöntemle işlenen ders, farklı disiplinler için anlamlı bilgiyi bir konu etrafında sunarak öğrenmeyi ilginç hale getirmekte hem de bağlantı kurulan dersleri birbirleri karşısında öğrenci gözünde değerli kılmaktadır. Elde edilen sonuç, Pehlivan'ın (2015) çalışmasında yer verdiği sonuçla benzerlik göstermektedir. Pehlivan, araştırmasında geleneksel yöntemlere göre, farklı disiplinlerle işbirliği yöntemiyle hazırlanıp uygulanan ders sonucunda, öğrencilerin elde ettikleri kazanımları kavrama düzeylerinin daha kalıcı olduğuna yer vermiştir. Araştırmacının elde ettiği bulgular

literatür tarafından da desteklenmektedir. Disiplinler arası eğitim, öğretilen konuların öğrenciler tarafından anlaşılmasını sağlamaktadır (Gökay, 2010, s. 52). İşler, farklı alanlara ait eğitim öğretim konu ve etkinlikler arasında doğru bağlantılar kurularak, aynı zamanda öğrencilerin derse istekli olmaları sağlanarak daha iyi bir öğrenmenin gerçekleştirilebileceğini belirtmektedir (2004, s. 43-53).

Öğrencilerin derse katılım ve ilgileri, hem grup hem de bireysel çalışma olarak başarılı olarak belirlenmiştir. Öğrenciler grup çalışması etkinliğiyle paylaşmayı, birlikte hareket etmeyi, birbirlerini tanımayı, sorumlulukla bir işe başlayıp bitirmeyi, bireysel farklı beğenilerini ortak bir noktada diğer beğenilerle bir araya getirebilmeyi sağlamıştır. Bu yönleriyle grup çalışmaları değerler eğitimine katkı yapmaktadır. Bireysel çalışma, öğrencilerin daha özgür ifade, rahat hareket, kendine güven ve karar verme noktalarında sorumluluğu tek bir kişide toplayan süreç olarak derse katılımı ve ilgiyi olumlu etkilemiştir. Konu ve kullanılacak malzeme, araç gereçlerin farklılığı, ilginçliği derse katılımı artıran, dikkat çekerek ilgiyi yükselten ve zevk alınan ders haline getirmektedir. Literatüre göre, bir sanatsal ürünü meydana getirmek, öğrenciler için çoğunlukla değerlidir ve iyi hazırlanmış program sonucunda uygulanan derse katılım ve ilgileri devamlı olacaktır (Özsoy, 2007, s. 223).

Gsd sonunda ortaya çıkan grup ve bireysel çalışma ürünleri, işlenen konuya uygun olarak farklı, güzel ve başarılı olarak belirtilmiştir. Öğrenci ürünleri farklı kişiliklerin bir araya gelip birlikte iş yapması, birlikte bir bütün oluşturma ve başarıma, kendini ifade edebilme, özgürce karar verme ve öz güvenle uygulama yönleriyle manevi değerler açısından katkı sağlayıcı olmaktadır. MEB için öğrenci grup çalışmaları; sevgi, saygı, anlayış, dayanışma ve yardımlaşma; aynı zamanda bireysel ve toplumsal olarak bilinç katkısı yapmaktadır (1992). Literatürde yer alan açıklamaya göre öğretmen; yaş, öğrenme ve yetenek seviyelerine göre belirlediği yöntem ve tekniklerle öğrencilerin derse katılım ve ilgilerini sağlayacak bireysel ve grup çalışması, gezi vb. etkinlikleri planlamalıdır. Öğrenciler için sanat derslerinde oluşan deneyimler haz vericidir. Bir sanat etkinliği ürünü meydana getirmek öğrenciler için çoğunlukla değerlidir ve iyi hazırlanmış program sonucunda uygulanan derse katılım ve ilgileri devamlı olacaktır (Özsoy, 2007, s. 128-129). Ders planında belirlenen konu seçimi doğrultusunda farklı teknik ve materyal kullanımı öğrencilerin derse katılımını ve ilgisini artırmış, alınan bilgiyle kendini rahat ifade etme imkânı bulan öğrencilerin beklentinin üzerinde ürünler

ortaya koyması sağlanmıştır. Derste bazı duygu ve bilginin kazandırılması öğrencinin fiilen o duygu ve bilgiyi kullanmasıyla uygulama ürünü üzerinden gerçekleşmektedir.

Ders süreci ve öğrenci ürünleri; düşünme, yaratıcılık ve problem çözme becerileri açısından yeterli bulunduğu belirlenmiştir. Sanatsal biçimlendirme öğeleri, farklı malzeme kullanımı ve uygulama yönleriyle özgün, yaratıcı ürünler ortaya konulmuştur. Alınan bilginin görsel sanat dili kullanılarak sorgulandığı, bilginin ürün üzerinde somut hale geldiği, disiplin temelli ve disiplinler arası ders kazanımlarının eğitsel-öğretimsel çalışmalara yansıdığı ve sonuçta kişisel gelişimin sağlandığı belirlenmiştir. Kırıçoğlu, sanatsal yaratma sürecinin düşünme ve sorun çözme süreci olduğunu, istenen ürünü sağlamak adına sorun çözme yolunun ise; renk, çizgi, doku vb. değerler arasında bağlantılardan oluştuğunu belirtmektedir. Sonuçta elde edilen nitelikli ürünle problem çözülmekte ve sanatsal yaratma gerçekleşmektedir (2002, s. 175). Elde edilen sonuç Üstüner'in (2007) çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Üstüner, içerik ve becerinin, bütünleştirilmiş bir sanat eğitimi ile gerçekleşen öğrenme düzeyleri olduğunu belirtir. Sanatın içinde disiplinler arası bağlantılar deneyimleyen öğrenciler, daha donanımlı ve daha etkin bir dil geliştirir. Çeşitli kaynaklarla beslenme durumu, kişinin dünyayı algılama biçimini de zenginleştirir. Disiplinler arası yaklaşımdan beslenen yaratıcılık, öğrencinin problem çözme, eleştirel düşünme ve kendini ifade etme becerilerini ortaya çıkarır.

Ders saatiyle orantılandığında uygulanma sürecine, öğretmen ve öğrenci işbirliğinin sağladığı katkı araştırmada öne çıkmaktadır. İşlenen derslerin disiplinler arası ve disiplin temelli olması öğrencinin, kendini tanımasına ve ifade etmesine imkân vermektedir. Araştırmada uygulanan ders planları başarılı bulunmuş, dersin öğrenciye katkısı önemsenmiş ve diğer derslerde de benzer uygulamaların gerçekleştirilebileceği tespit edilmiştir. Bu sonuç literatürle desteklenmektedir. Disiplinler arası yaklaşımla verilen eğitim-öğretim öğrencinin farklı düşünme becerileri geliştirmesini sağlayarak zihinsel gelişiminde etkili olmaktadır. Devamında ise öğrencide, soyut düşünme, analiz yapma ve değerlendirme, karşılaşılan problemlere çözüm becerisi davranışı göstermelerini sağlayacaktır (Gökay, 2010, s. 52-59). Temel eğitimde Gsd'ne ayrılan haftalık süre, dersin hedeflenen kazanımları ve beklenti dikkate alındığında yetersiz kalmaktadır. Elde edilen sonuçlar, Canikoğlu'nun (2016) çalışmasında sunduğu sonuçlarla örtüşmektedir. Araştırmada yer alan öğretmenlerin değerlendirmelerinden

bazıları, görsel sanatlar ders saatinin artırılması, sınıf mevcutlarının azaltılması, okullara sanat atölyesi kurulması, araç-gereç materyal eksiklikleri ve dersin işlenişinde karşılaşılan sorunlardır. Avşar (2010), çalışmasında sınıf öğretmenlerini, öğrencilerin derse etkin katılımlarını sağlama, örnek uygulama ürünleri sunma, programın üç öğrenme alanına ait çalışmaları düzenleme, öğretimde farklı tekniklere yer verme, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine uygun biçimde kullanma açılarından zayıf bulmuştur. Konu ile ilgili araştırmadan elde edilen sonuçlar benzerdir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri görsel sanatlar alanı itibariyle kendilerini yeterli ve yetkin görmediklerini, ifade edilerek, dersin uygun şekilde gerçekleşmesi için branş öğretmenine ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Gsd, evrensel dünya görüşünde insan için hedefe ulaşmanın eğitim öğretim içinde bir penceresidir. Gsd'nin bu doğrultuda önem verilerek ve ciddiyetle işlenmesi gerekmektedir. İlkokullarda Gsd'nin gerektiği şekilde uygulanması için branş öğretmenleri tarafından verilmesi gerekmektedir. Etike'ye göre, ilkokullarda sanat derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesi, genel olarak ortaokul ve lise düzeyinde atölye ortamının olmaması, malzeme, ders saati yetersizliği, öğretim araçlarının kullanılmaması temel sorunlardır. Türkiye'de üniversite mezunu olanlar arasında dahi doğru bir sanat eğitimi ve kültürü almamış sanat tüketicileri yer almaktadır. Bir ülkenin gelecek ışığı olan bireyler bile sanattan kopuk, sanatı önemsemeyen topluluk oluşturmaktadır (1995, s. 20-21).

5.2.2 İkinci alt problem cümlesine yönelik tartışma

Araştırmada; dersin işleniş biçimi, eğitici, eğlenceli, zevkli, aktif ve özgür süreçte edinilen bilgiyle, hayal gücü ile ortaya konulan bireysel ve grup çalışması ürünleri sevilen yönler olarak belirlenmiştir. Süreçte gerçekleşen öğretmen rehberliği ve farklı malzemelerle çalışıp özgün ürünler meydana getirmek dersin diğer sevilen yönleri olmuştur.

Gsd okulun imkânları doğrultusunda genellikle sınıf ortamında işlenmektedir. Kalabalık öğrenci mevcudu sınıflarda ders adına uygulama aşamalarında bazı zorlukları beraberinde getirir. Dersin işlenişinde uygulama esnasında kirlenmek, ders saatinin az olması, anlatıma ayrılan sürenin fazla olması, örnek olmaksızın hayal ürünü çalışmak ve biçimlendirme çalışmasında zorluk yaşamak öğrenciler tarafından sevilmeyen yönler olarak belirtilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin hareket alanlarının kısıtlandığı ders için

uygun olmayan ortam, araç ve gereçleri rahat yerleştirip kullanmalarını engellemektedir.

Uygulamaların gerçekleştiği zamanlarda sınıfta bazı alanların ve öğrencilerin istenmeyen şekilde kirlenmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Ancak kimi durumlarda bu öğrencilerin iş önlüğü kullanmak gibi bazı tedbirleri almamalarından kaynaklanmaktadır. Ders süresinin yetersizliği öğrencileri acele etmeye yönlendirmekte bu da ortamın rahat kullanılmasını engellemektedir.

Gsd'nin gerçekleşmesinde dersin verimli ve kalıcı olabilmesi için öğrenci katılımı gerekmektedir. Öğretmenden çok öğrencinin tüm ders sürecinde aktif olması ve derse dâhil edilmesi önemli olmaktadır. Araştırmada genel olarak derse katılım yapılmış ve bu katılım iyi ve güzel bulunmuştur. Katılımın yüksek olmasında dersin işleniş yöntemi, uygulama konusu ve bireysel çalışma olarak gerçekleşmesinin önemi tespit edilmiştir. Grup çalışmasında sorumlulukların diğer öğrencilere yüklenebildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle araştırmada az sayıda da olsa grup çalışması etkinliğine katılım yapmayan bazı öğrencilerin olduğu belirtilmiştir.

Yarımcı (2010), çalışmasında öğrencilerden alınan yansıtma yazılarından elde edilen bilgiye göre, disiplinler arası yaklaşımla işlenen derslerde öğrencilerin çok eğlendikleri, istekle çalıştıkları sonucuna yer vermiştir. Aslantaş'ın (2012), araştırmasında kullandığı eleştirel düşünme ölçeği analiz puanları deney öncesinden disiplinler arası yaklaşım sonrasına anlamlı farklılık göstermektedir. Bu sonuç MEB programı ile öğretmen tasarımı öğretim uygulamasının analiz, çıkarım ve yorumlama becerilerini değiştirmede farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmada, çalışma sürecini sevdikleri sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada da, sunulan görsel sanatlar derslerinin diğer derslerle bağlantılı olarak işlendiği, bu bağlantıların genel olarak, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen Bilimleri ve Müzik dersleriyle gerçekleştiği belirlenmiştir. Disiplinler arası işlenen ders belli bir konu üzerinden farklı derslerle bağlantılı olarak anlamlı ilişkiler kurulmasını ve bilginin daha kalıcı olmasını sağlamıştır.

Disiplin temelli işlenen dersin uygulama aşaması sonucunda öğrenci ürünleri ortaya çıkar. Uygulama aşaması genellikle tüm öğrencilerin sevdikleri bir süreçtir. Kayalıoğlu'nun (2012) çalışması sonucunda öğrencilerin CASEY'e dayalı eğitimle

farklı bir deneyim yaşadıkları, bir dersin kendilerine verebileceklerinden fazlasını elde ettikleri, dersi istekli ve dikkatli dinleyerek fikirlerini rahat, özgürce ifade ettikleri, elde ettikleri ürünlerinde kompozisyon ve biçim elemanlarını kullanma becerilerini geliştirdikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmada da benzer şekilde, ders sonunda ortaya çıkan hem grup hem de bireysel çalışma ürünleri hakkındaki yargılar, başarılı ve güzel olduğu yönündedir. Yaratıcılıkla meydana getirilen hayal ürünü çalışmada, istedikleri sonucu alabilmek için elden gelen çaba gösterilmiştir. Uygulamaların konu dâhilinde değerler eğitimiyle şekillenmesi, ürünleri daha anlamlı ve değerli hale getirmektedir.

Araştırmada uygulanan disiplin temelli ve disiplinler arası planla gerçekleşen ders, değerler eğitimi katkısıyla hem grup çalışması olarak hem de bireysel çalışma yönüyle beğeni kazanmıştır. Grup çalışmaları öğrencilere, süreçte birbirlerini ve kendilerini daha iyi tanımalarını, kişiliklerini ve beğenilerini ortaya koyarak ama birlikte hareket edip yardımlaşarak, sorumlulukları birleştirme imkânı verir. Bireysel çalışmalar, özgür düşünce ile hareket edip, hayal gücünü, yaratıcılıkla özgüven sağlayacak şekilde yansıttığı, kendini ifade etme sürecidir. Bu doğrultuda, uygulanan ders planında olduğu gibi diğer derslerde de disiplinler arası ve değerler eğitimi konuları içeren, bireysel ve grup çalışmaları, öğrenciler için, daha verimli ve zevkle işlenen ders anlamına gelecektir.

Araştırmayla, gerçekleşen görsel sanatlar derslerinin beğenildiği ve diğer derslerinde benzer şekilde işlenmesinin istendiği belirlenmiştir. Bu şekilde gerçekleşen dersin daha zevki, eğlenceli ve güzel olduğu nitelendirilmiştir. Disiplin temelli yani sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama alanlarıyla bir bütün haline gelen ders, aynı zamanda disiplinler arası yaklaşımlarla daha anlamlı olmuştur.

5.2 Sonuç

Bu bölümde “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Değerlendirilmesi” problem cümlesine yönelik elde edilen sonuçlar yer almaktadır. Alt problem cümleleri doğrultusunda hazırlanan, uzman görüşme ve öğrenci yansıtma sorularına verilen cevaplarla ulaşılan sonuçlar, aşağıda sunulmuştur:

5.1.1 Birinci alt probleme yönelik sonuçlar

1. Araştırmada kullanılan ders planlarının; öğrenci sorumluluğu, ders öncesi araç gereç hazırlığı ve malzemelerin doğru yerde ve zamanında kullanımı yönleriyle başarılı bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sorumluluk açısından öğretmen ve öğrencilerin görevlerini birlik halinde gerçekleştirmeleri dersin tüm aşamalarına olumlu olarak yansımıştır. Öğretmenin ders planı ve uygulaması sunumunu öğrenci düzeyine göre yaptığı ve bunun öğrencilerin ders için gerekli olan sorumluluk bilincine pozitif etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

2. Öğrencilerin derse katılımlarının, motivasyon açısından yüksek bulunduğu sonucuna varılmıştır. Dersin öğrenciler yönüyle motivasyonlarını sağlayan unsurlar; hazırlanan ve materyallerle sunulan ders planı, öğretmenin öğrencilere olan yaklaşımı ve ders konusunun aktarılma biçimidir.

3. Araştırma ile uygulanan ders planını sonucunda öğrencilerin ders katılımları iç denetim yönüyle uygun düzeyde olmuştur. Öğretmenin örnekler ve görsellerle disiplin temelli ve disiplinler arası bağlantılar kurgusuyla, hazırlıklı konu aktarımı, sonrasında gerçekleşen uygulama etkinliğinde yapılan rehberliğin niteliği, öğrencilerin ders içi davranış ve ders katılımına iç denetim olarak olumlu yansıdığı sonucuna varılmıştır.

4. Uygulanan ders planlarının disiplin temelli olma özelliği açısından sanat tarihi bilgisiyle bağlantılı gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Derse anlamlı katkı yapan sanat tarihi konularının görseller kullanılarak sunulması öğrencilere sanatsal bakış açısı ve görgü, aynı zamanda sanat eseri aracılığıyla kişilik gelişimine ve bilginin kalıcı olmasına katkı yapmıştır.

5. İşlenen Gsd'nin sanat eleştirisi ve estetik yönüyle başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Derste kullanılan sanat eleştirisi ve estetik alanı; yorumlayabilme, eleştirel düşünebilme, yargıya varabilme tecrübelerini sunmuştur. Sonuçta kişilik gelişimlerine katkı yapılan süreçte sanat eleştirisi ve estetik uygulamaları öğrencilerin daha sonra ortaya koydukları ürünleri ve sanat eserlerini farklı gözle görmelerini sağlamıştır. Uzman değerlendirmelerine genel olarak bakıldığında, disiplin temelli olan ders planının sanat eleştirisi ve estetik yönüyle öğrenciye eleştirel bakış açısı kattığı ve ortaya konulan çalışma ürünlerinin estetik yönüyle de başarılı bulunduğu belirlenmiştir.

Sanat eleştirisi ve estetik alanı yönüyle dersin verimli olduğu ve estetik yönüyle de öğrenci çalışmalarının beğenildiği sonucuna varılmıştır.

6. Sunulan Gsd, disiplin temelli olarak uygulama yönüyle başarılı olmuştur. Uygulama alanı yönüyle sürecin başarılı bulunmasında derste kullanılan görseller, örnekler, kullanılan yöntem ve teknikler, disiplin temelli dersin diğer alanları olan sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik, disiplinler arası kurulan bağlantılar etkili olmuştur. Farklı konu ve malzeme seçimi dersin uygulama aşamasının verimli ve zevkle işlenmesini, öğrencinin ilgi ve istekle derse katılmasını sağlamıştır. Dersin okul fiziki imkânları nedeniyle atölyede değil de sınırlı bir ortam olan sınıfta gerçekleşmesinin öğrenciyi olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır.

7. Araştırmada, işlenen görsel sanatlar derslerinin disiplinler arası bağlantılar içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bağlantılar genellikle Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri ve Müzik derslerinden kurulmuştur. Bu bağlantılar sonucunda öğrenci için bilgi kalıcı ve öğrenme ilgi çekici hale gelerek düşünme gücü gelişmiştir. Disiplinler arası işlenen dersin, öğrenci gözünde bütün dersleri birbirleri karşısında değerli hale getirdiği sonucuna varılmıştır.

8. Öğrencilerin derse katılım ve ilgilerinin hem grup hem de bireysel çalışma yönüyle olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Değerler eğitimine katkısı olduğu düşünülen grup çalışmasıyla öğrenciler, birlikte başlayıp bitirdikleri ürünle, birbirlerini ve kendilerini tanımış, sorumluluk bilinciyle grup halinde hareket etmeyi tecrübe etmişlerdir. Grup çalışması öğrencilerin bireysel farklılıkları sonucu meydana gelen beğenilerini, ortak ürün üzerinde arkadaşlarının beğenileriyle bir araya getirebilmelerini sağlamıştır. Uygulanan ders planlarının bireysel çalışma yöntemleri ile öğrencilerin düşüncelerini daha özgür ifade ettikleri, daha hızlı ve rahat karar verip uyguladıkları, kendilerine güven duygusunun ön plana çıktığı, belirtilen bu hususların derse ilgiyi ve katılımı olumlu etkilediği sonucu elde edilmiştir. Uygulanan dersin konu ve malzeme yönüyle farklı aynı zamanda dikkat çekici olması bireysel ve grup çalışmalarında öğrenci ilgisini yükselten ve zevk alınan bir süreci meydana getirmiştir.

9. Ders planlarının uygulanması sonucunda ortaya çıkan ürünlerin grup ve bireysel çalışma olarak konuya uygun, güzel, farklı ve başarılı oldukları sonucuna varılmıştır. Öğrenci ürünlerinin başarılı olmasında, hem bireysel hem de grup çalışması

olarak uygulama yönteminin, birlikte iş yapma ve bir bütün oluşturma, başarma, kendine güvenme, özgür olma ve karar verme, öz güvenle hareket etme duygularının katkısı olmuştur.

10. Uygulanan ders planlarının sonucunda ortaya çıkan öğrenci ürünlerinin; düşünme, yaratıcılık ve problem çözme becerileri yönüyle başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu başarının elde edilmesinde sanatsal biçimlendirme öğeleri, farklı malzeme seçimi ve kullanımı etkili olmuş, sonuçta özgün ve yaratıcı ürünler meydana getirilmiştir. Düşünme yönüyle bilgi, görsel sanat dili kullanılarak sorgulanmış, yaratıcılık yönüyle; ürün aracılığıyla somutlaştırılmış, problem çözme yönüyle de, disiplinler arası ve disiplin temelli işlenen konu, öğrenciye eğitsel ve öğretimsel katkı yaparak kişisel gelişime katkı yapmıştır. Derslerin disiplinler arası ve disiplin temelli yöntemlerle işlenmesi öğrencinin kendini tanımasına ve ifade etmesine olanak vermiştir. Disiplinler arası işlenen dersin öğrenciye kendini tanıma ve ifade etmesinde sağladığı yarar araştırmada sonuç olarak elde edilmiştir.

11. Belirtilen diğer görüşler sonucunda, ders saatinin yetersiz olmasına rağmen gerçekleşen derslerde görülen öğretmen ve öğrenci işbirliği ile bu olumsuzluğun aşıldığı sonucuna varılmıştır. Dersin hazırlığında ve sunumunda uzman yaklaşımının önemli olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle özellikle sınıf öğretmenliği düzeyinde, ilkokullarda Gsd'nin branş öğretmenleri tarafından işlenmesinin gereği ve önemi belirlenmiştir. Dersin öğrenciye olan katkısı ve yarar, genel olarak evrensel değerlerin verilebilmesi ve dünya insanı yetiştirebilmek için Gsd, eğitim politikaları içerisinde önemli olmalı ve hak ettiği değeri almalıdır. Bu doğrultuda Gsd'ne ayrılan ders saati yetersizdir ve anlamlı olacak şekilde artırılmalıdır.

5.1.2 İkinci alt probleme yönelik sonuçlar

1. Araştırmada ulaşılan sonuca göre, öğrenciler dersin işleniş biçimini; eğitici, eğlenceli, zevkli, aktif olma ve hayal gücünün kullanılma yönleriyle, dersin özgürce edinilen bilgi süreci olması yanında bireysel ve grup çalışması sonucunda elde edilen ürünlerin öğretmen rehberliği ve farklı malzeme kullanımıyla gerçekleşmesini sevmişlerdir. Dersin disiplin temelli ve disiplinler arası olarak işlenmesinin öğrenciler tarafından beğenildiği sonucuna varılmıştır.

2. Sunulan Gsd'nin sevilmeyen yönlerinin; öğrencilerin iş önlüğü kullanma alışkanlığının olmaması ve kalabalık sınıf mevcudu ile uygun atölye veya sınıf ortamında işlenmeyen ders sonucunda giysilerin boyayla, kalemlerle kirlenmesi, ders saatinin yetersizliği, örnek olmadan hayal ürünü çalışmak, resimde biçimlendirme uygulamasında zorlanma ve anlatıma ayrılan süre olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. Derse katılımın herkes tarafından gerçekleştirildiği ve bu katılımın iyi ve güzel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler tarafından derse katılımın yüksek olmasında dersin işleniş biçimi, bireysel çalışma yöntemi ve uygulama konusu etkili olmuştur. Grup çalışmasına göre bireysel çalışma ile gerçekleşen uygulamaya öğrenci katılımının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Grup çalışmasında kimi öğrenci katılımının yetersiz kalması sorumluluğun ve çalışmanın tamamlanması görevi, ön plana çıkan diğer grup üyelerine bırakılmasından kaynaklanmıştır.

4. İşlenen görsel sanatlar derslerinin diğer disiplinlerle bağlantılı olarak işlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu şekilde gerçekleşen ders, öğrencilerin farklı alan bilgileri arasındaki anlamlı ilişkilendirmeyi sağlayarak öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmesini sağlamıştır.

5. Ders sürecinde uygulama alanı öğrenciler tarafından beğenilmiştir. Araştırmada hem grup, hem de bireysel çalışmalardan başarılı ve güzel ürünler elde edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler yaratıcılıklarını kullanarak hayal ürünü çalışmalar yapmışlar, hedefledikleri sonuca ulaşabilmek için ellerinden gelen çabayı göstermişlerdir. Öğrenciler için, değerler eğitimi yönüyle, işlenen konuların sonunda ortaya çıkarılan uygulama ürünleri, anlamlı ve önemli olmuştur.

6. Öğrenciler tarafından, işlenen görsel sanatlar derslerinin beğenildiği ve diğer derslerin de bu şekilde gerçekleşmesinin istendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu şekilde işlenecek ders öğrenciler için daha zevkli, güzel ve eğlenceli olacaktır. Sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarının bireysel ve grup uygulamalarıyla sonuçlanması, değerler eğitimi ve disiplinler arası yaklaşım özelliği içermesi öğrencilere daha anlamlı gelmiştir.

5.3 Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre belirlenen öneriler, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik olmak üzere iki bölüme ayrılarak sunulmuştur.

5.3.1 Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler

Gsd öğretim programında yer alan öğrenme alanları ders planlarına dengeli olarak yerleştirilmeli, işlenen her konu içerisinde sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulama yer almalıdır.

Gsd disiplin temelli ve disiplinler arası tasarlanmalı ve ders öncesi mutlaka hazırlık yapılmalıdır.

Uygulama çalışmaları için öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekecek farklı konu ve malzeme seçiminin dersin verimini aynı zamanda öğrenci katılımını artırdığı dikkate alınmalıdır.

Uygulama çalışmalarının, okulun fiziki koşulları da dikkate alınarak, öğrencilere farklı tecrübeler kattığı düşünülen bireysel ve grup çalışmaları olarak düzenlenmesine dikkat edilmelidir.

Hazırlanan ve sunulan Gsd planlarının gerçekleştirilmesinde araştırmacı her aşamada rehberlik adına yer almıştır. Ders araştırmacı ve öğrencilerin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Dersin tüm sürecinde uygulayıcı var olmalı, öğrenciler tamamen kendi haline bırakılmamalıdır. Uygulayıcı öğrencilere ihtiyaç duyulduğunda seçenekler sunarak önerilerde bulunmalıdır.

Her konu için belirlenen süre dikkatli planlanmalı öğrencilerin uygulama sürecini olumsuz etkileyecek şekilde sınırlayıcı olmamalıdır. Gsd için amaçlanan, kısa sürede çok ürün değil, estetik haz ve anlamlı öğrenme olmalıdır.

Disiplin temelli işlenen derse, disiplinler arası bağlantılar ve değerler eğitimi konuları katkı sunmaktadır. Ancak haftada bir ders saati olan Gsd için hem yöntem ve kazanımlar hem de ürün yönleriyle beklentinin yüksek olması tezatlık oluşturmaktadır. Gsd'nin tam anlamıyla ve hakkıyla işlenebilmesi için ders saati artırılmalıdır.

Temel eğitim içerisinde ilkokul düzeyinde görsel sanat dersleri sınıf öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Gsd'nin disiplin temelli yaklaşımla işlenebilmesi için, sınıf öğretmenleri donanımlı hale getirilmeli, dersin; anlam, önem ve gerekliliği konusunda yeterli olmaları sağlanmalıdır.

5.3.2 Araştırmacılara yönelik neriler

Disiplinler arası işlenen dersin öğrenmeyi kalıcı ve öğrenciyi aktif kıldığı sonucundan hareketle, Gsd'yle bağlantılı işlenen diğer derslerin öğrenilme düzeyleri üzerine araştırma yapılması önerilmektedir.

Temel eğitim ğretim programları ders konularının, disiplinler arası bağlantılı ve mümkün olan tüm branşlarda eş zamanlı olarak uygulanmasına yönelik araştırma yapılabilir.

Yapılan bu araştırmada görsel sanatlar ğretim programının uygulama yönünden değerlendirilmesi sınırlı sayıda uzmanın katılımıyla gerçekleşmiştir. Aynı araştırma daha fazla uzmanın değerlendirmeye katılmasıyla yeniden gerçekleştirilebilir.

Görsel sanatlar ve sınıf öğretmenleriyle gerçekleşen bu çalışma, disiplinler arası olma yönüyle diğer alan öğretmenleriyle birlikte gerçekleştirilebilir.

Lise düzeyi görsel sanatlar ğretim programının disiplin temelli yönüyle değerlendirilmesi araştırmaya konu yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ackerman D. and Perkins D. N. (1989). Integrating thinking and learning skills across the curriculum. H. H. Jacobs (Ed.), *Interdisciplinary Curriculum Design and Implementation* içinde (s. 80-84). USA: ASCD.
- Açıkgöz, K. (2016). Değişen işler, değişen roller. L. I. Ünal ve Y. Koçak (Ed.), *Eğitim bilimleri yazıları* içinde (s. 200). Ankara: Gazi Kitapevi.
- Akyüz, Y. (2011). Osmanlı döneminden cumhuriyete geçilirken eğitim- öğretim alanında yaşanan dönüşümler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 14-15
- Alakuş, A. O. (2003). Dünden bugüne görsel sanatlar eğitimimizin genel görünümü. *Milli Eğitim Dergisi*, (160), 85-89.
- Alakuş, A. O. (2011). Eğitsel eleştiri. A. O. Alakuş ve L. Mercin (Ed.), *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* içinde (s. 57-82). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 15.
- Aslantaş, S. (2012). *Disiplinler arası yaklaşımın görsel sanatlar dersinde uygulanmasının etkinliği* (Doktora tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 311037).
- Atan, A. (1996). Yetenek, sanat eğitiminin temel altyapısı özelliğindedir. *Milli Eğitim Dergisi*, (131), 14.
- Atilla, U. (2017). *Görsel sanatlar dersi müze eğitimi konusunun 8. sınıf öğrencilerinin sanatsal değerlendirme yapabilmelerine olan etkilerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi) YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 473098).
- Avşar, P. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin yürüttüğü görsel sanatlar dersi: Öğretme ve öğrenme sürecine yönelik nitel bir araştırma* (Doktora tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 258125).
- Ayaydın, A. (2009). Eğitimde çoklu zekâ yansımaları ve görsel sanatlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 53
- Aydın, R. (2015). *Yatılı bölge ortaokulunda görsel sanatlar dersinde çoklu zekâ kuramı uygulaması (Erzurum ili Pasinler Atatürk YBO örneği)* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 397391).
- Aykaç, N. (2005). *İlköğretimde aktif öğretim yöntemlerini kullanma ve eğitim ortamını düzenleme durumunun, öğrencilerin derse karşı tutumlarına, sınıf içi iletişim becerilerine, erişim düzeylerine ve kalıcılığa etkisi* (Yayınlanmış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, Y. B. (1996). Sanat eğitiminde yeni bir yöntemsel yaklaşım: resim-iş eğitimi: sananat eğitimi: estetik + sanat eleştirisi + sanat tarihi + uygulama. *Milli Eğitim Dergisi*, (131), 18-19.

- Boydaş, N. (2007). *Sanat eleştirisine giriş* (2. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Buyurgan, S. (1996). Estetik çevre oluşumunda sanat eğitiminin önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, (131), 20.
- Canikoğlu, Gamze (2016). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'ndaki Görsel İletişim-Biçimlendirme Öğrenme Alanı'nın uygulanmasında ortaokul görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşleri* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 450208).
- Cüceloğlu, D. ve Erdoğan, İ. (2018). *Öğretmen olmak bir can'a dokunmak*. İstanbul: Final Yayıncılık.
- Duman, B. ve Aybek, B. (2003). Süreç temelli ve disiplinlerarası öğretim yaklaşımlarının karşılaştırılması. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, Güz (11), 2-8
- Düzgün, A. (1996). Plastik sanatlar ve tasarım dersleri uygulamalı olduğu kadar teorik konularıyla da pekiştirilip, desteklenmelidir. *Milli Eğitim Dergisi*, (131), 22.
- Edeer, Ş. (2005). Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşım. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 79-85.
- Erbay, M. (2013). *Sanat eğitimi üzerine*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Eroğlu, Ö. (2013). *Bir resme nasıl bakmalıyız?* İstanbul: Tekne Yayınları.
- Etike, S. (1992). Eğitim ve sanat ilişkileri. *Sanat Çevresi*, (160), 52-53.
- Etike, S. (1995). *Sanat eğitimi yazıları* (1. Baskı). Ankara: İlke Kitap ve Yayınevi.
- Etike, S. (1996). Sanat eğitiminde çocuğa ve gence sanattan anlayan bir kişilik kazandırmak hedeflenir. *Milli Eğitim*, (131), 24.
- Gel, Y. H. (1996). Eğitimde temel anlayış, anlaşılabilirlik, uygulanabilirlik, geliştirilebilirlik. *Milli Eğitim Dergisi*, (131), 26.
- Genç, M. A. (2013). *Üstün yetenekli öğrencilerin görsel sanatlar eğitiminde disiplinler arası öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesi (Konya BİLSEM örneği)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gögebakan, Y. (2012). İlköğretim görsel sanatlar dersi için bir değerlendirme modeli. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 60.
- Gökay, M. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde disiplinler arası yaklaşım ve uygulama örnekleri. *Türk İslam Araştırmaları Dergisi*, (57), 50-59.
- Gökay, M. (2011). Sanat eğitiminde tarihsel süreç. A. O. Alakuş ve L. Mercin (Ed.), *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* içinde (s. 21-33). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Gökaydın, N. (1990). *Eğitimde tasarım ve görsel algı*. Ankara: Sedir Yayınevi.
- Gülbeyaz, E. (2009). *Plastik sanatlar eğitiminde sanat tarihi ve eleştirisinin yeri ve uygulanışı* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 230936).
- Gür, Turgut (2003). Araştırma ve eğitimde disiplinler arasılık. O. N. Babüroğlu (Ed.), *Eğitimin geleceği, üniversitelerin ve eğitimin değişen paradigması* içinde (s. 186). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- İlhan, A. Ç. (t.y.). T.C. ilköğretim okullarında plastik sanatlar eğitimi, 3. Erişim adresi: 80.251.40.59 > education.ankara.edu.tr > ilhan > makaleler.
- İşler A. Şinasi (2004). Sanat eğitiminde disiplinlerarası-tematik yaklaşım. *Milli Eğitim Dergisi*, (163), 43-53.
- Jacobs H. H. (1989). Integrating thinking and learning skills across the curriculum. H. Hayes Jacobs (Ed.), *Design options for an integrated curriculum* içinde (s. 1-6). USA: ASCD.
- Kanat, S. (2008). *Görsel sanatlar dersinde çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin 7. sınıf öğrencilerinin başarısına ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığına etkisi (Malatya İli Fatih İlköğretim Okulu)* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 226975).
- Kasım, K. (2019). *Kültürel miras eğitiminin görsel sanatlar dersinde verilmesine yönelik öğretmen görüşleri* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 551814).
- Kayalıoğlu, S. (2012). *Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin öğrencilerin kompozisyon kurmalarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 328868).
- Kılcan, T. (2015). *Ortaokul 7. sınıf matematik dersi dönüşüm geometrisi ve örüntü-süslemeler alt öğrenme alanlarının görsel sanatlar dersi ile desteklenmesinin öğrenci başarıları ve tutumlarına etkisi* (Doktora tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 378296).
- Kırıoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim görmek öğrenmek yaratmak*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Mercin, L. ve Alakuş, A. O. (2011). Önsöz. *Sanat eğitim ve görsel sanatlar öğretimi* içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Merriam, S. B. (2015). Nitel araştırma nedir? (S. Turan, çev.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* içinde (s. 14-18). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi yok).
- Merriam, S. B. (2015). Nitel veri analizi (S. İşçi ve Ö. Öztekin, çev.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* içinde (s. 200). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi yok).

- Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (Ocak 2018). *İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) görsel sanatlar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Erişim adresi: <http://mufredat.MEB.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=358>
- Milli Eğitim Bakanlığı, Tebliğler Dergisi. (2007, 2013, 2017) *İlköğretim kurumları (ilkokul ve ortaokul) görsel sanatlar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Erişim adresi: <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar>
- Özcan, M. (2017). *Görsel sanatlar (1-8. sınıflar) dersi programına yönelik g. sanatlar öğretmenlerinin görüşleri ve çözüm önerileri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özök, A. (2005). Disiplinlerarası yaklaşıma dayalı öğretim programının yaratıcı problem çözme becerisine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 161.
- Özsoy, V. (1996). Resim-iş eğitimi (sanat eğitimi): amacı ve yapılanması. *Milli Eğitim Dergisi*, (131), 38.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Pehlivan, İ. (2015). *Ortaokullarda farklı disiplinlerle işbirliğinin görsel sanatlar dersindeki başarıya etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 407705).
- S. Erdoğan ve M. Gökay (2018). İlhan, A. Ç. ve Yolcu, E. (Ed.) *II. Uluslararası Sanat Eğitimi Araştırmaları Sempozyumu Tam Metin Kitabı. Sanat ve bilim ilişkisinin eğitime yansımaları* (s. 206) içinde. Ankara Üniversitesi. Erişim adresi: http://useas.eab.org.tr/media/USEAS2018_Bildiriler_Kitabi.pdf.
- San. İ. (1982). Sanat eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 216-223.
- Soylu, B. (2011). *Çoklu zekâ kuramı destekli çok alanlı sanat eğitimi yönteminin öğrencilerin tutum ve performanslarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 290571).
- Tanilli, S. (1994). *Nasıl bir eğitim istiyoruz?* İstanbul: Cem Yayınevi.
- Tansuğ, S. (2005). *Çağdaş Türk sanatı*. İstanbul: Remzi Kitapevi A.Ş.
- Turani, A. (1995). *Sanat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitapevi A.Ş.
- Türkdoğan, T. (2014). *Sanat kültür politika modernizm sonrası tartışmalar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi. *İdil Dergisi*, 5(23), 872.
- Üstüner, Ö. (2007). *Disiplinler arası sanat ve sanat eğitimine etkileri* (Yüksek lisans tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim No. 207022).

- Yakar, Ali (2016). Geleceğin eğitimi üzerine program ve tasarım modeli önerileri: “yaşamsal eğitim programları” ve “yaşamsal öğretim tasarımları”. *MSKV Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 4.
- Yarımca, Ö. (2010). *İlköğretim II. kademe görsel sanatlar dersinde disiplinler arası yaklaşıma dayalı uygulamalar* (Doktora tezi). YÖK veri tabanından erişilmiştir (Erişim No. 264342).
- Yetkin, S, K. (1968). Güzel sanatların eğitimdeki yeri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1(1), s. 128-129. Doi: http://www.dx.doi.org/10.1501/Egifak_0000000227
- Yıldırım, A. (1996). Disiplinlerarası öğretim kavramı ve programlar açısından doğurduğu sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 89-90.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, E. (t.y). *Türkiye’de Sanat Eğitiminin Kısa Tarihi*, 09.06.2018 tarihinde <http://www.enveryolcu.com/turkiyede-sanat-egitimi/33/52/1> adresinden alındı.
- Yüksek Öğrenim Kurumu / Dünya Bankası (t.y). *Ortaöğretim sanat öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, 1.6- 2.6.
- Ziss, A. (2016). *Estetik gerçeği sanatsal özümsemenin bilimi*. (Y. Şahan, çev.), (Orijinal çalışma basım tarihi 1977). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Elektronik Kaynaklar

- Arkeofili. (2015). Tarih öncesi dönemden 11 mağara sanatı. Erişim adresi: <https://arkeofili.com/tarih-onesi-donemden-11-magara-sanati/>
- Aşık Veysel Şatıroğlu Hayatı. (t.y.). Erişim adresi: <https://www.antoloji.com/asik-veysel-satiroglu/hayati/> Erişim Tarihi: 01.12. 2018.
- Biyografi. (t.y.). Tarihte yolculuk: 1935. Erişim adresi: <https://www.biyografi.info/tarih/1935>
- Haftalık ders çizelgeleri. (2013, 2016, 2018). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim adresi: <http://ttkb.MEB.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>,
- İlköğretim kurumları Resim-iş Dersi öğretim programlarının kabulü. (1992). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. Erişim adresi: <http://tebligler.MEB.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/56-1992>
- İş Dünyasının Profesyonelleri ve İnsan Kaynakları Bloğu. (Eylül 2013). Efsanevi “simurg” un hikayesini bir de benden dinleyin. Erişim adresi: <http://sgmyazilim.com.tr/sayigunenc/efsanevi-simurg-zumrudu-anka-kusunun-hikayesini-bir-de-benden-dinleyin/>

İşte Atatürk. (t.y.). İbrahim Çallı, Atatürk Portresi, 1935. Erişim adresi:
<https://isteataturk.com/g/icerik/Ibrahim-Calli-Ataturk-Portresi-1935/1564>,

Neobilgi. (2014). Parmakları ile gören ressam, Eşref Armağan. Erişim adresi:
<https://neobilgidotcom2.wordpress.com/2014/12/02/parmaklari-ile-goren-ressam-esref-armagan/>

Tamsanat. (2012). Plastik sanat elemanları. Erişim adresi:
<http://www.tamsanat.net/atolye/tasarim-atolyesi/ilkeler-elemanlar.php?post=173>

Tarihte Bugün. (t.y.). Bugün olan olaylar (3 Haziran). Erişim adresi:
<http://www.tarihtebugun.gen.tr/t%C3%BCrkiye.html>

Türk Dil Kurumu (t.y.). Güncel Türkçe sözlük. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>

Vitamin. (t.y.). Görme olayı. Erişim adresi:
<http://www.vitaminegitim.com/ortaokul/aramasonuclari.jsp?q=G%C3%B6rme%20Olay%C4%B1&o=search&n=0&s=20&c=5,6,7,8> Erişim Tarihi: 01.11.2018.

EKLER

EK-1 Araştırma İzni

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99191664-605.01-E.2165489
Konu : Araştırma İzni

31.01.2019

VALİLİK MAKAMINA
BALIKESİR

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 20217/25 sayılı genelgesi.
b) Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğünün 21/01/2019 tarih ve 1089 sayılı yazısı.

Başvuru Sahibinin Adı Soyadı	Rukiye ERTOSUN		
Danışmanı			
Kurumu/Üniversite/Görev Yeri	Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü		
Alan/Bölüm	Resim İş Eğitimi		
Tez,Araştırma veya Anketin Konusu	Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Değerlendirilmesi		
Başvuru Tarihi	25/01/2019	Başvuru Sayısı	1786648
Çalışma Başlama Tarihi	11/02/2019		
Çalışma Bitiş Tarihi	05/04/2019		
Veri Toplama Araçları	Uzman Görüşme Formu, Öğrenci Yansıtma Formu		
Araştırma Türü	Tez Çalışması	Araştırma Önerisi	
ÇALIŞMA YAPILACAK EĞİTİM KURUMLARININ LİSTESİ			
S. No	Okulun Adı	S. No	Okulun Adı
1	Bandırma/ Şehit Süleyman Bey Ortaokulu	4	

25/01/2019 Tarihli Araştırma İzni Başvurusu 22.08.2017 tarih ve 2017/25 sayılı Araştırma, yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine ilişkin Genelge kapsamında değerlendirilmiştir. Buna göre, Araştırma önerisinin ve veri toplama araçlarının içerik ve kapsam yönünden Türk Millî Eğitimimizin amaçlarına uygun olduğu, millî ve manevî değerlere aykırı ve kişilik haklarını zedeleyecek herhangi bir unsur taşımadığı görülmüştür.

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik izinleri ilgi (a) genelge gereğince yukarıdaki bilgileri belirtilen çalışmanın, eğitim kurumlarında, okul/kurum müdürlüklerinin denetiminde, öğrenci ve velilerin kişisel bilgilerinin alınmaması/verilmemesi kaydı ile yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hüseyin AŞIK
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ek : Anket Formu (1 Sayfa)

OLUR
31.01.2019
Ahmet CENGİZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

EK-2 Ders Planları

DOKULARLA TÜRKİYE

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıf: 7

Süre: 3 ders saati. 1. Ders saati konunun aktarımı ve kompozisyon gerçekleştirilir. 2. Ders saati boyama yapılır. 3. Ders saati sanat eleştirisi yöntemi uygulanır.

Öğrenme Alanı: Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetik.

Kazanımlar: G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır. G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar. G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.

Disiplinler arası Bağlantı: Sosyal Bilgiler, Müzik, Fen bilgisi.

Değerler Eğitimi Yaklaşımı: Vatansızlık.

Teknikler: Baskı teknikleri, guaj/akrilik boya.

Yöntemler: Araştırma, anlatım, soru-cevap, grup çalışması.

Öğretmen Hazırlığı: Doku ve çeşitleri hakkında araştırma yapılır ve sunu hazırlanır. (Fen Bilgisi öğretmenleri ile işbirliği yapılır). Kurtuluş savaşı, Atatürk ilkeleri TBMM'nin açılışı hakkında Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile zümre işbirliği yapılır. Farklı müzik türlerinin dokusal özellikleri dikkate alınarak işleniş içerisinde dinlenilmek üzere müzik dosyası oluşturulur (Müzik öğretmeniyle işbirliği yapılır). Kurtuluş Savaşı'nı konu alan bazı resamlara ait eserlerin yer aldığı görseller bir araya getirilir. Atatürk portresi çalışmış bir ressamımıza ait röprodüksiyon sunu olarak sanat eleştirisi yöntemi için hazır hale getirilir. Öğrenci grupları belirlenir.

Öğrenci Hazırlığı: Öğrenciler Kurtuluş savaşı, Atatürk devrimleri ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı teması konusunda araştırma yapmaları, görseller temin etmeleri için bir hafta öncesinde ödevlendirilir. Öğrenciler uygulama için oluşturulan grup üyeleri ile aralarında görev dağılımı yapacaktır.

Araç ve Gereç: 50x70 cm resim kağıdı, görsel kaynaklar, farklı dokulara sahip malzemeler, Guaj boya/Akrilik boya, resim kalemi, palet, ince ve kalın fırçalar, makas, yapıştırıcı, su kabı, keçeli kalemler. Sıraların üzerine serilmek üzere gazete, koruyucu önlük ve peçete.

Güvenlik: Öğrenciler, grup çalışması yapılacağından, birbirleriyle iletişimlerinde ve kullandıkları malzemeler konusunda dikkatli olmaları yönünde uyarılırlar. Grup çalışması için sınıf düzeninin sağlanması ders öncesinde gerçekleştirilir.

Uyaranlar

Kurtuluş Savaşı'nı konu alan resamlara ait eserlerin yer aldığı sunu öğrencilerle paylaşılır.

Öğrencilerin verilen araştırma ödevlerini öğretmen tarafından sorulan sorulara verdikleri cevaplarla sunmaları sağlanır.

- Ulusal Egemenlik nedir?
- Atatürk için ulusal egemenlik neden önemlidir? Bu nedenle yaptığı çalışmalar nelerdir?
- TBMM'nin ülkemizin bağımsızlığı ve ulusal egemenliği için önemi nedir?
- Atatürk çocuklara ve onların eğitimlerine sizce neden önem vermiştir?

Bilgiyi Paylaşımı

1. Kurtuluş savaşı Ulusumuzun kurtuluşunun başlangıcı olmuş, sonrasında 23 Nisan 1920' de TBMM' nin açılması ve 1923'de cumhuriyet yönetim şeklinin ilanı ile devam etmiştir. Kurtuluş savaşımız Ulusumuzun tüm katmanlarıyla gerçekleştirilen her bölge ve yöreden dokulara sahip farklılıkların birlik olması, bir araya gelmesi ile başarıya ulaşmıştır.

2. Akıllı tahtada Türkiye haritası üzerine yerleştirilen Türk vatandaşlarına ait görüntülerden oluşturulmuş doku incelenir.

3. "Doku" nun tanımı yapılır. Akıllı tahta üzerinde çeşitleri görsel olarak sunulur. Öğrencilerin de örnekler vermeleri istenir.

4. Öğrencilere, Görsel Sanatlarda dokunun ayrı bir eleman olmayıp, resimsel elemanlarla malzeme ve araçlarla oluşan, duyuları tatmin eden, görüntünün duyarlılığını arttıran bir varlık olduğu belirtilir. Doku; bir yüzeyin gerçek ya da dokunsal değeridir. Her nesnenin kendine özgü bir yapısı vardır. Objeler, pürüzlü düz, girintili, çıkıntılı, yumuşak veya kaygan özelliklere sahip olabilir. Bunlar nesnenin dış dokusunu teşkil

ederler ve onların doku özellikleridir. Şeklinde açıklanır. Sıcak ve soğuk renklerinde dokular meydana getirdikleri belirtilir. “Ton” terimi açıklanır. Rengin kendi içindeki ton çeşitliliğinin de yüzeyde doku oluşturabildiği belirtilir.

5. Dokunun birçok alanda terim olarak kullanıldığı müzik çeşitlerinin de birer dokuya sahip oldukları söylenir. Örnekler verilir (Akıllı tahta üzerinde farklı türde müzikler dinletilir, öğrencilerin görüşleri alınır). Örnek müzikler doku çeşitleri olarak sınıflandırılır.

Yumuşak Doku: Klasik müzik, folk müzik

Sert Doku: Rock, Metal, Elektronik müzik

Parlak Doku: Blues, Caz

Optik Doku: Rap

Pürüzlü Doku: Rock

6. Öğrencilere akıllı tahta üzerinden ilk mağara resimlerini içeren görseller gösterilir. Mağara duvarlarının pürüzlü ve sert doku özelliğinde olduğu ve bu nedenle yüzeye yapılan natürel resimlerin üzerinde kendiliğinden renk tonları meydana geldiği belirtilir. Görseller üzerine öğrencilerin görüşleri, düşünceleri alınır ve kompozisyon teriminin tanımı yapılır.

Altamira Mağarası (İspanya-13.000 yıl önce)

Lascoux Mağarası (Fransa-M.Ö.16.000-12.000)

Aktarılabak Kelimeler

Doku: Bir yüzeyin gerçek ya da dokunsal değeridir. Objeler, pürüzlü, düz girintili çıkıntılı, yumuşak veya kaygan olabilir.

Kontur: Resimde figürlerin sınırlarını belirleyen çizgi

Kompozisyon: Parçaların bir bütün içinde, bir düzen gösterecek şekilde bir araya getirilmesidir.

Sıcak Renkler: Kırmızı, Sarı ve Mavi.

ederler ve onların doku özellikleridir. Şeklinde açıklanır. Sıcak ve soğuk renklerinde dokular meydana getirdikleri belirtilir. “Ton” terimi açıklanır. Rengin kendi içindeki ton çeşitliliğinin de yüzeyde doku oluşturabildiği belirtilir.

5. Dokunun birçok alanda terim olarak kullanıldığı müzik çeşitlerinin de birer dokuya sahip oldukları söylenir. Örnekler verilir (Akıllı tahta üzerinde farklı türde müzikler dinletilir, öğrencilerin görüşleri alınır). Örnek müzikler doku çeşitleri olarak sınıflandırılır.

Yumuşak Doku: Klasik müzik, folk müzik

Sert Doku: Rock, Metal, Elektronik müzik

Parlak Doku: Blues, Caz

Optik Doku: Rap

Pürüzlü Doku: Rock

6. Öğrencilere akıllı tahta üzerinden ilk mağara resimlerini içeren görseller gösterilir (“arkeofili”, 2015). Mağara duvarlarının pürüzlü ve sert doku özelliğinde olduğu ve bu nedenle yüzeye yapılan natürel resimlerin üzerinde kendiliğinden renk tonları meydana geldiği belirtilir. Görseller üzerine öğrencilerin görüşleri, düşünceleri alınır ve kompozisyon teriminin tanımı yapılır.

Altamira Mağarası (İspanya-13.000 yıl önce)

Lascoux Mağarası (Fransa-M.Ö.16.000-12.000)

Aktarılabak Kelimeler

Doku: Bir yüzeyin gerçek ya da dokunsal değeridir. Objeler, pürüzlü, düz girintili çıkıntılı, yumuşak veya kaygan olabilir (“tamsanat”, 2012).

Kontur: Resimde figürlerin sınırlarını belirleyen çizgi (Turani, 1995, s. 74).

Kompozisyon: Parçaların bir bütün içinde, bir düzen gösterecek şekilde bir araya getirilmesidir (Turani, 1995, s. 74).

Sıcak Renkler: Kırmızı, Sarı ve Mavi.

Soğuk Renkler: Mavi, Yeşil ve Mor.

Ton: Aynı aileden olduğu halde bir başka nüansı yapılamayan renklere o rengin tonları denir (Turani, 1995, s. 138-139).

Uygulama

- Öğrencilere 50X70 ölçüsünde Türkiye haritası çizilmiş olan kâğıtlar verilir.
- Guaj veya akrilik boya palette hazırlamaları istenir.
- Paletlerine akıttıkları boyalarının içine su damlatarak iyice fırça yardımıyla karıştırmaları istenir.
- Kağıt üzerinde yer alan Türkiye haritasının dış bölümlerinde farklı dokulara sahip yapay ve doğal malzemelerle sıcak ve soğuk renkleri kullanarak baskı çalışması uygulamaları, Türkiye haritasının üzerinde, ulusumuzu oluşturan farklı katmanları temsil edecek şekilde renklendirmeleri istenir. Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı, Atatürk'ün yer aldığı görselleri kullanarak haritanın içinde kolaj tekniğini uygulamaları belirtilir. Harita üzerinde birleştirilen görsellerin aralarında Türkiye'nin yükseltileri dikkate alınarak renklendirilmesi istenir (Yüksek kesimlerde kahverengi tonları, alçak kesimlerde yeşil tonları vb.). "Kontur" teriminin tanımı yapılarak biçimlendirdikleri çalışmalarının kimi bölümlerinde siyah renkte kontur yapabilecekleri belirtilir.
- Uygulama sonunda oluşturulan çalışma "Türkiye Dokusu" nu meydana getirmiş olacaktır.

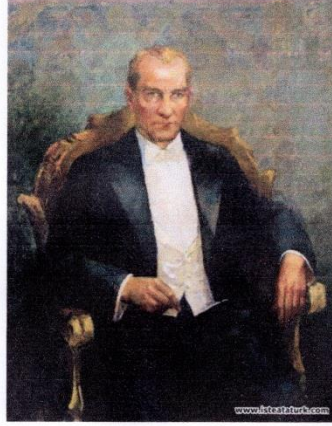
Sanat Eleştirisi ve Estetik

İbrahim Çallı'ya ait Atatürk'ün portresi eseri üzerinde sanat eleştirisi yöntemi uygulanır. Sanat eleştirisi uygulaması üzerine hazırlanan sunu içerisinde eserin hikayesi ve esere ait bilgiler de yer almıştır.

Betimleme: Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırınız? (yapay mı, doğal mı?) Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi) Hangi gereçler kullanılmıştır? Eser hangi teknikle yapılmıştır? Sanat eserinin sanatçısının ismi nedir? Bu ne tür bir sanat eseridir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb.) Bu eser ne zaman yapılmıştır? Bu sanat eserinin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı

önemli olaylar nelerdir? Sorularına yönelik öğrencilerin düşünceleri alınır ve açıklamalar yapılır.

Açıklama: Eser İbrahim Çallı tarafından 1935 tarihinde muşamba üzerine yağlı boya tekniğinde, 143x121 cm ölçüsünde resim sanatı dalında yapılmıştır. Resimde Atatürk, büyükçe bir koltukta oturur vaziyette, frak giymiş olarak betimlenmiştir. Sanat eseri Mimar Sinan Üniversitesi koleksiyonunda bulunmaktadır. Eserin yapıldığı dönemde gerçekleşen bazı önemli olaylar; Almanya’da düzenlenen binicilik yarışmasında Sami Polatkan birinci olmuş (“Tarihte Bugün”, t.y.), Etibank Genel Müdürlüğü kurulmuş, hafta tatili cumadan pazar gününe alınmıştır (“Biyografi”, t.y.).

Atatürk Portresi 1935

Kaynak: <https://isteaturk.com/g/icerik/Ibrahim-Calli>

Çözümleme: Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuş? Eser nereden bakılarak yapılmıştır? Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden bu şekilde görüyorsunuz? Eserde biçimler nasıl düzenlenmiş? Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast) Eserde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmış? Öğrencilerin sorulara yönelik düşünceleri alınır.

Açıklama: Sanatçı, koltuğun arkasında kalan yüzeyi, bir tekstür çalışması şeklinde yaparak, renkle oynayarak tabloya derinlik kazandırmıştır. Eserde Atatürk hafif sol olmak üzere ön cepheden resmedilmiştir. Atatürk’ün yüz çizgileri, desen ve çizgiyi öne çıkaracak şekilde başarılı ve titiz bir çalışma olarak sunulmuştur. Sanatçı Atatürk’ün ellerini betimlerken de aynı titizliği göstermiştir. Eserde açık, koyu ve orta

değerler kullanılmış, resimde yer alan biçimler gerçek büyüklüğünde ifade edilmiştir. Sanatçı eserde ön planda Atatürk'ün kendisine yer vermiş, izleyiciye yakın planda tutmuştur. Sonuçta eserin yapıldığı döneme kadar yapılan en başarılı Atatürk portrelerinden birisini gerçekleştirmiştir ("İşte Atatürk", t.y.)

Yorumlama: Eserin ana teması nedir? Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir? Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan semboller var mıdır? Varsa nelerdir? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor? Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Bu ne olabilir? Esere baktığınızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor? Sorularına yönelik öğrencilerin düşünceleri alınır ve açıklamalar yapılır.

Açıklama: 1923 Cumhuriyet ilanından sonra Mustafa Kemal Paşa Cumhurbaşkanı seçilir. Atatürk 1924 yılında bir süre İzmir'de bulunur.

Çallı, Atatürk'le karşılaşır ve kendisine:

- "Türk milletinin gönlündeki Mustafa Kemal'in portresini yapmama izin verir misiniz Paşam?" der.

Atatürk de:

- "Mademki gönüllerde yaşayan Mustafa Kemal'i çizmek istiyorsun, benim modellüğüme gerek yok." yanıtını verir.

Daha sonra Çallı, bazı araştırmaları sonucunda Atatürk'ün koltukta oturur tablosunu yapar ("İşte Atatürk", t.y.).

Eser üzerinde, tanımlama ve çözümleme basamaklarındaki elde edilen bulgular esas alınarak kişisel yorumlar yapılır.

Yargı: Bu eser güzel midir? Niçin? Sizce bu eser tarihi değer taşır mı? Sizce bu eserin bir işlevi var mıdır? Niçin? Bu eserden hoşlandınız mı? Niçin? Eserin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz? Bu eser müzeye konulmaya değer bir eser midir? Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu? Niçin? Bir kişi niçin bunun gibi (eleştirisi

yapılan eser) bir sanat eseri yapmak ister? Sorularına yönelik öğrencilerin düşünceleri alınır ve açıklamalar yapılır.

Açıklama: Tanımlama, çözümlenme ve yorumlama aşamalarından elde edilen veriler ışığında eserin güzel, tarihi değeri, işlevsel olup olmadığı konularında yargıya varılacaktır. Eser estetik olarak değerlendirilecektir. Öğrenciler eserden hoşlanma, değeri verme, kendisini sanatçının yerine koyma gibi değerlendirmeleri yargısal olarak yapacaktır.

Değerlendirme

Öğrencilerin sürece katılıp katılmadıkları gözlemlenir, öğrenci çalışmaları sergilenir.

BEN EFSANEYİM

Ders : Görsel Sanatlar

Sınıf : 7

Süre: 2 ders saati. 1. Ders saati konunun aktarılması ve uygulama 2. Uygulama ve sanat eleştirisi.

Öğrenme Alanı: Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetik.

Öğrenci Kazanımları: G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır. G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder. G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar.

Disiplinler arası Yaklaşım: Sosyal Bilgiler, Müzik, Türkçe.

Değerler Eğitimi Yaklaşımı: Eğitsel Başarı, Sorumluluk.

Teknikler: Guaj boya ve pastel.

Yöntemler: Araştırma, anlatım, soru-cevap, inceleme ve uygulama.

Öğretmen Hazırlığı: Türk ve Dünya mitolojisi (Simurg, Şahmeran, Ağrı Dağı Efsanesi ve Medusa vb.) konusunda ön hazırlık yapılır. Konu üzerine slayt hazırlanır. Bir mitolojiyi konu alan müzik örnekleri araştırılır ve müzik dosyası (Örneğin Ağrı Dağı Efsanesi) oluşturulur.

Öğrenci Hazırlığı: Türk-Dünya mit veya efsanelerden bir karakteri inceler ve görsel olarak temin eder. Kültür, efsane ve mit kavramları araştırır. 25x35 cm. mukavva, 2-B resim kalemi, silgi, guaj boya, su kabı, fırçalar, kulak çöpleri, pastel boya, mitolojik karakterlerle ilgili görsel kaynaklar. Masaya serilmek üzere gazete, iş önlüğü, peçete.

c) Güvenlik Önlemleri: Kullanılacak boya malzemeleri ve araçları hakkında öğrencilere uyarılar yapılır.

Uyaranlar

- “Sizce sanatçılar eserlerini yaparken nelerden etkilenir?” sorusu sorulur ve konu geliştirilir.
- Mitolojinin birçok sanatçı tarafından konu olarak ele alındığı belirtilir.
- Mit ve efsanelerden etkilenen resamlardan örnekler sunulur.
- Öğrencilerin hangi mitolojik yaratıkları bildikleri sorulur.

- Slaytlar sunularak mitolojik ve efsanevi karakterler öğrenciler tarafından incelenir.

Bilgi Paylaşımı

1. Efsane ve mit terimleri üzerine açıklama yapılır. Slayt eşliğinde inceleme yapılır. Örnek resimler üzerinden form ve stilize terimleri açıklanır. Kültürün sanatı, sanatında kültürü etkilediği belirtilir. Ağrı Dağı Efsanesi adlı kitabın Yaşar Kemal'e ait olduğu ve bu kitabı çocukluğunda dinlediği dilden dile aktarılan söylencelerden etkilenecek yazdığı belirtilir. Kitabın içeriğini de ünlü ressam Abidin Dino'nun resimlediği aktarılır. (Bilgiler hazırlanan sunu eşliğinde paylaşılır)

2. Simurg efsanesi üzerine açıklamalar yapılır. Mitteki gerçekleşen yolculuktaki zorluklar hayatımızda karşılaştığımız zorlukları temsil eder. Başarıya ulaşmak için, nefesine hâkim olup, körü körüne bağlanmadan, düşünen ve kendini geliştiren, başaracağına inanan, inancını kaybetmeyen, birlik olmayı bilen, sorgulayan ve en önemlisi egosundan uzaklaşan herkes, küllerinden yeniden doğan simurg olabilir. Kaf dağına ulaşmak aslında imkânsız değildir. Tek yapmamız gereken kendi içimize yönelmek var olan potansiyelimizi kullanıp sonrasında kendinden öteye gitmek yeterli olacaktır (Günenç, 2013).

Aktarılabak Kelimeler

Efsane: Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayali hikâye, söylence [“Türk Dil Kurumu” (TDK), t.y.]

Form: Biçim. Bir şeyin şekli anlamına gelir. Plastik sanatlarda biçim derinlikle yakın ilişkilidir (Turani, 1995, s. 23).

Stilize: Karakteri kaybolmadan basitleştirerek tezyini ve şematik hale sokulmuş biçim ya da motif (Turani, 1995, s. 129).

Mit: Geleneksel olarak yayılan veya toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren alegorik bir anlatımı olan halk hikâyesi, mitos (TDK, t.y.).

Uygulama

- Öğretmen sorular yönelterek öğrencileri uygulama için güdüler.

- Siz sanatçı olsaydınız, size sunulan mit veya efsanelerden etkilenecek olursanız nasıl bir resim yapardınız?
- Etkilenip eserinizde kullanacağınız mitolojik olay veya karakteri seçme nedeniniz nedir? vb.
- Mitolojik bir konudan etkilenilerek hazırlanmış müzik eşliğinde ve mitolojik karakterlerden oluşan slaytların geçişler yapılması sağlanarak uygulama için hazırlık yapılır.
- Öğrencilerden resim sayfasında kulak çöpleri ile guaj boya kullanarak mit veya efsanevi bir karakter tasarımları istenir. Oluşturulan mitolojik karakter dışında kalan boş bölümleri pastel boya ile boyayabilecekleri belirtilir.
- Öğrenci uygulama sonunda kendi tasarladığı mitolojik karakteri tanıtan yazıtı ev ödevi olarak yazar.

Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bir öğrencinin çalışması üzerinde sanat eleştirisi yöntemi uygulanır.

Öğrenci Çalışması

Betimleme: Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırsınız? (yapay mı, doğal mı?) Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi) Hangi gereçler kullanılmıştır? Eser hangi teknikle yapılmıştır? Sanat eserinin sanatçısının ismi nedir? Bu ne tür bir sanat eseridir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb.) Bu eser ne zaman yapılmıştır? Bu sanat eserinin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

Açıklama: Resim, 25x35 ölçüsünde mukavva üzerine, guaj boya tekniğiyle ve fırça yerine kulak çöplerinin kullanıldığı bir öğrenci çalışmasıdır. Ürün doğal dokuya ve organik biçimlere sahiptir.

Çözümleme: Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuş? Eser nereden bakılarak yapılmıştır? Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden bu şekilde görüyorsunuz? Eserde biçimler nasıl düzenlenmiş? Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast) Eserde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmış? Eser heykel ise hafif mi, yoksa ağır mı görünüyor?

Açıklama: Renkler genellikle özellikle arka fonda açık-koyu-orta değerler olarak ifade edilmiştir. Figür üzerindeki renklerde tonlama çok az yer almaktadır. Sıcak ve soğuk renk kullanımıyla zıtlık, yakın renk kullanımıyla denge oluşturulmuştur. Çalışma biçime karşıdan bakılarak betimlenmiştir. Yakın biçim figürdür. Uzak biçim ise yeşilin tonlarıyla gerçekleşen doğayı ifade eden arka plandır. Ön planda net renk kullanımıyla ve sıcak renk kullanımı figür dikkat çekmektedir. Figür, insan figürü olarak ele alındığında gerçek büyüklüğünde değildir. Ancak çalışmanın konusu efsanevi karakter tasarlama olduğunda gerçekçi yaklaşım gerekmemektedir.

Yorumlama: Eserin ana teması nedir? Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir? Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan semboller var mıdır? Varsa nelerdir? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor? Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Bu ne olabilir? Esere baktığınızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor?

Açıklama: Ana tema efsanevi bir karakterdir. Kişinin belirlemiş olduğu, hayal ettiği özellikleri bir varlık üzerinden anlam yükleyerek aslında kendi beklentilerini yansıtmaya bu çalışmanın ortaya konmasını sağlamıştır. Boynuz ve Kanatlar çalışmada yer alan semboller olabilir. Boynuz, zihinsel ve bedensel gücü, kanatlar ise manevi ve maddi özgürlüğü sembolize ediyor olabilir. Çalışma yosun kokusu hissi veriyor ve kelebek görüntüsü veriyor. Çalışmadaki çizgiler, renkler ve biçimler canlıların doğa karşısındaki acizliği duygusunu hissettiriyor. Zihinsel, bedensel, manevi enerjinin dışı

SANAT DUYGULARIN İFADESİDİR

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıf: 7

Süre: 3 ders saati. 1. Ders saati gezi/gözlem 2. Ders saati Konunun anlatımı ve eğitici oyun ile yapılan kompozisyon. 3. Ders kompozisyon ve boyama.

Öğrenme Alanı: Görsel İletişim Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetik.

Öğrenci Kazanımları: G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır. G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar (Sanatçıların kültürel, sosyal, ekonomik, eğitsel değerler vb. açılarından topluma yaptığı katkılar tartışılır). G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema konu ve sembolleri tanımlar.

Disiplinler Arası Yaklaşım: Sosyal Bilgiler, Müzik, Fen Bilgisi ve Türkçe.

Değerler Eğitimi Yaklaşımı: Empati.

Teknikler: Karakalem/Pastel boya

Yöntem: Gezi/gözlem, anlatım, soru-cevap, eğitici oyun, uygulama

Öğretmen Hazırlığı: Yaşanılan çevrede bulunan ressamlar araştırılır. Gezi Planı yapılarak sanatçı atölyesi veya sergi ziyareti gerçekleştirilir. Eşref Armağan ve John Bromblitt ile ilgili sunum hazırlar. Beethoven ve Aşık Veysel ile ilgili müzik dosyası oluşturur. Karşılaştırmalı olarak açıklamalar yapılır.

Öğrenci Hazırlığı: Ders öncesinde sanatçıların topluma nasıl katkılarının olduğunu araştırır ve ayrıca ressam Eşref Armağan hakkında bilgi edinir. “Gönül gözü” deyimini araştırır. 2B ve 8B resim kalemi, pastel boyalar, resim kağıdı ve bandana/tülbent. İş önlüğü ve peçete

Güvenlik: Öğrenciler gözleri kapalıyken boya kullanımı konusunda uyarılırlar.

Uyaranlar

- Çevrenizde tanıdığınız ressamlar var mı?
- Birkaç isim verebilir misiniz?

Öğretmen öğrencilere yaşanılan çevredeki resamlara örnek olarak Ali Dülger ve eserleri hakkında bilgi verir. Resimlerinden oluşan katalog öğrencilerle paylaşılır. Yapılan sergi ziyareti hakkında öğrencilerin düşünceleri sorulur.

- Ressam olmak için ne gibi özellikler gerekir?
- “Görme” nasıl gerçekleşir?
- Gözleri görmeyen biri resim yapabilir mi? Nasıl yapabilir?
- Gönül/Kalp gözü deyimini açıklayabilir misiniz?

Öğrencilerin görüşlerini belirtmeleri sağlanır. Konu ile ilgili sunu öğrencilere aktarılır.

Bilgi Paylaşımı

1. Bir nesneyi görmek için nesnenin yansıttığı ışığın gözümüze ulaşması gerekir. Işık kornea ile başlayıp, sırasıyla göz bebeği, mercekle, camlı cisim, ağ tabakasına, optik sinirlere ve oradan beyne giden bir süreç sonucunda cisimleri görebiliriz. Ayrıca görüntü ya da ışığın kendisiyle değil, beynimizdeki algısıyla muhatap olduğumuz söylenir (“Vitamin”, t.y.).

2. Gözü görmeyen sanatçı gönül-kalp gözüyle etrafını anlamlandırır ve eserlerinde maddi olanı değil manevi olanı yansıtır. Kalp gözüyle görmesi demek dünyayı sezgileriyle görmesi demektir.

3. Bilim, teknoloji, duyu, his, gözlem bir ressamın özelliklerindedir. Türk ressam Eşref Arman göz duyusu olmasa da kalp gözüyle görerek duygularını aklı aracılığıyla aktararak eserler vermiştir. Dünyada gözleri görmeyen diğer bir ressamın John Bromblitt olduğu belirtilir ve eserlerinden örnekler gösterilir. Bu durumdaki sanatçılarda duyguların, hislerin ön plana çıktığı belirtilir. Müzik hayatının belirli bir aşamasında tamamen sağır olan Beethoven’in geri kalan sanat hayatına bu durumun bir etkisi olmadığı belirtilir. Aşık Veysel’in Türkiye’nin en önemli ozanlarından olduğu ve küçük yaşta görme duyusunu kaybettiği söylenir. Eserlerinden biri öğrencilere dinletilir.

2. Görme duyusu olmayan ressamların sunusu sonrası öğrencilere “Siz bu şekilde gözleriniz kapalı resim yapabilir misiniz?” şeklinde soru yöneltilerek duyguları kontrol edilir.

Aktarılabak Kelimeler

Desen: Kurşun kalem, uçlu renkli kalemler, füzeler vb. ile yapılan renkli ya da rensiz, tonlu ya da tonsuz çizgi resimlere denir (Turani, 1995, s.33).

Leke: Resim yüzeyi üzerinde boya ile yapılmış iz (Turani, 1995, 83).

Uygulama

Ders defterlerini ikiye katlamaları istenir. Öğrencilerin kısa bir süre bir fular veya kuşakla gözlerini kapatarak karakalem ve pastel boya ile göz organını düşünerek, beyinlerinde canlandırarak resim kağıdının yarısına çizmeleri istenir.

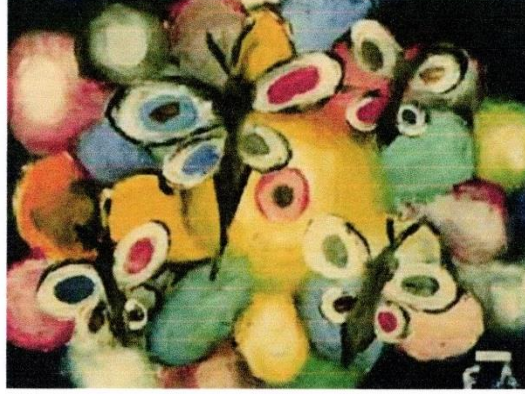
Uygulamanın sonrasında gözlerini açtiklarında çalışmalarını incelemeleri istenir.

Öğrencilerin duygu ve görüşleri alınır.

Aynı konuyu gözleri açık bir şekilde resim kağıdının diğer yarısına yapmaları istenir. Öğretmen bu aşamada öğrencilere örnek resimler sunabilir.

Sanat Eleştirisi ve Estetik

Ressam Eşref Armağan'ın bir eseri üzerinde sanat eleştirisi ve estetik yöntemi uygulanır.

Eşref Armağan

Kaynak: <https://neobilgidotcom2.wordpress.com/2014/12/02/parmaklari-ile-goren-ressam-esref-armagan/>

Betimleme: Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırsınız? (yapay mı, doğal mı?) Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi) Hangi gereçler kullanılmıştır? Eser hangi teknikle yapılmıştır? Sanat eserinin sanatçısının ismi nedir? Bu ne tür bir sanat eseridir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb.) Bu eser ne zaman yapılmıştır? Bu sanat eserinin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olaylar nelerdir? Soruları üzerine öğrencilerin düşünceleri alınır. Öğretmen tarafından gerekli açıklamalar yapılır.

Açıklama: Resim Eşref Armağan tarafından yapılmıştır. Eşref Armağan doğuştan görme duyusu olmayan bir ressamdır. Pes etmeyen, araştırmacı kişilik yapısı engelleri aşarak çevresini kalpten, sonrada beyniyle hissederek görmesini sağlamıştır. Eserin yapılış tarihi ve teknik bilgisi kaynaklarda yer almamaktadır. Eserde ana doku doğaldır ve biçimler hem geometrik hem de organik olarak ifade edilmiştir. Ana biçim olan kelebekler dairesel biçimlerle natürel bir biçimde yansıtılmıştır.

Çözümleme: Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuş? Eser nereden bakılarak yapılmıştır? Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden bu şekilde görüyorsunuz? Eserde biçimler nasıl düzenlenmiş? Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast) Eserde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmış? Soruları doğrultusunda öğrenciler değerlendirme yapar. Açıklamalar yapılır.

Açıklama: Resimde ön planda yerleştirilen biçimler, farklı büyüklüklerde ve zıtlık meydana getirecek şekilde kelebeklerdir. Kelebeklerin arka planında yer alan açık renkler ışığı temsil etmektedir. Bu bölümün arkasında yer alan gölge kompozisyonu ön plana çıkartmaktadır. Genellikle renklerin kelebek kanatlarında beyaz kullanılarak açık-koyu-orta değerleri meydana getirilmiştir. Resimde kelebekler gerçek büyüklüğünde betimlenmiştir.

Yorumlama: Eserin ana teması nedir? Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir? Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan semboller var mıdır? Varsa nelerdir? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor? Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor? Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Bu ne olabilir? Esere baktığımızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor? Soruları doğrultusunda öğrencilerden cevaplar alınır. Açıklamalar yapılır.

Açıklama: Eserin ana teması doğa ve doğanın içinde var olan canlı ve cansız varlıklardır. Doğuştan görmeyen sanatçı beyniyle, kalbiyle görerek doğayı hissederek varlıkları anlamlandırmaktadır. Hissettiklerinin maddi yansımalarını bir ihtiyaç olarak resim diliyle yansıtmaktadır. Eserde kullanılan renkler özellikle sarı ve beyazla olan karışımı limon kokusu ve limon tadı hissi vermektedir. Resim kelebeklerin bir su kenarında bulunan taşlar üzerindeki görüntüsü izlenimini veriyor. Eserde kelebekler

simge olarak kullanılmış olabilir. Kelebekler narin ve ömrü kısa canlılardır. Sanatçı ömrünü büyük engeller ve zorluklarla geçirmektedir fakat azminden, hayata olan bağlılığından vazgeçmemiştir. Hayatın zor koşulları içerisinde engelli olarak kendisiyle, zayıf ama güzel görüntüsü olan kelebek arasında kurulan bağ ifade edilmiştir. Eserde bulunan şekiller ve renkler her zaman bir umut olduğu duygusunu hissettiriyor.

Yargı: Bu eser güzel midir? Niçin? Sizce bu eser tarihî değer taşır mı? Sizce bu eserin bir işlevi var mıdır? Niçin? Bu eserden hoşlandınız mı? Niçin? Eserin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz? Bu eser müzeye konulmaya değer bir eser midir? Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu? Niçin? Bir kişi niçin bunun gibi (eleştirisi yapılan eser) bir sanat eseri yapmak ister? Sorularıyla; tanımlama, çözümleme ve yorumlama aşamalarından elde edilen veriler, bir estetik yargıya varma sürecini meydana getirir.

Açıklama: Eser güzel çünkü biçimler, renkler, kurulan kompozisyon izleyiciyi etkiliyor. Sanatçının görmeden biçimlendirme durumu bu etkiyi kuvvetlendiriyor. Bu eserin bir işlevi var. İnsanoğlu için engeller her zaman olacaktır ama umutta olacaktır. Eserin insanlara güçlükler karşısında çıkış noktası bulunabileceği bilgisi işlevidir. Resim, konusu, renkleri, biçimleriyle beğenilen bir eserdir. Resim renkleri, biçimler ve konusu itibarıyla bir mekânın her bölümünde yer bulabilecek özelliktedir. Doğa herkes tarafından sıklıkla taklit edilen, eserlerde konu alınan bir başlık olmaktadır. Sanatçıda bu eserinde başarılı bir eser ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Öğrenci çalışmaları uygulanan ders sürecinde yaşanan tecrübenin anlatımıyla birlikte değerlendirilir. Öğrenci ürünleri sergilenir.

EK-6 Uzman Görüşme Formu

UZMAN GÖRÜŞME FORMU

Sayın Öğretmen,

Bu form, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans programındaki “Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Değerlendirilmesi” başlıklı tezimin gereği olarak hazırlanan ders planları uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi için hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağından tüm soruları içtenlikle yanıtlamanız beklenmektedir.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Rukiye ERTOSUN
Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu
Görsel Sanatlar Öğretmeni

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Değerlendirme Tarihi:

Dersin Konusu:

1. Hazırlanan ders planlarının öğrenciler dikkate alındığında uygulanma süreci hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

a-Sorumluluk açısından:

b-Motivasyon açısından:

c-İç denetim:

2.Hazırlanan ders planlarının disiplin temelli olması yönünden düşünceleriniz nelerdir?

a-Sanat Tarihi yönünden:

b-Sanat Eleştirisi ve Estetik yönünden:

c-Uygulama yönünden:

3- Hazırlanan ders planları farklı disiplinlerle bağlantı sağlıyor mu? Sağlıyorsa nasıl sağlıyor?

4- Öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı hakkında görüşleriniz nelerdir?

a- Bireysel çalışma açısından:

b- Grup çalışması açısından:

5- Öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

6- Öğrencilerin süreç ve ortaya konulan ürünler dikkate alındığında düşünme becerileri (Yaratıcılık ve problem çözme vb.) hakkındaki düşünceleriniz nelerdir.

7. Varsa belirtmek istediğiniz diğer görüşleriniz.

EK-4 Öğrenci Yansıtma Formu

ÖĞRENCİ YANSITMA FORMU

Değerli Öğrenci,

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sürdürmekte olduğum yüksek lisans eğitimi gereği olarak, hazırlanan ders planlarının uygulanma yönünden değerlendirilmesi için görüşlerinize ihtiyaç duyulmuştur. Sorular üzerine yapacağınız değerlendirmeler bilimsel amaçlar için kullanılacağından, sizden tüm soruları samimiyetle yanıtlamanız beklenmektedir.

Teşekkür ederim.

Rukiye ERTOSUN

Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu

Görsel Sanatlar Öğretmeni

Değerlendirme Tarihi:

Ders Konusu:

1. İşlenen görsel sanatlar dersinde sevdiğiniz yönler ve sevmediğiniz yönler nelerdir?

2. Sizin ve arkadaşlarınızın derse katılımı nasıldı?

A- Bireysel çalışmalarda:

B- Grup çalışmalarında:

3. İşlediğiniz görsel sanatlar dersinde diğer derslerle bağlantı sağlandı mı? Nasıl?

4. Derste yaptığınız ürünler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

a- Bireysel çalışma ürünü:

b- Grup çalışması ürünü:

5. Diğer derslerinizin görsel sanatlar dersi gibi işlenmesini ister misiniz? Neden?

EK-5 Uzman Görüşme Formuna Verilen Cevaplardan Örnekler

UZMAN GÖRÜŞME FORMU

Sayın Öğretmen,

Bu form, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans programındaki "Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Değerlendirilmesi" başlıklı tezimin gereği olarak hazırlanan ders planları uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi için hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağından tüm soruları içtenlikle yanıtlamanız beklenmektedir.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Rukiye ERTOSUN

Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu

Görsel Sanatlar Öğretmeni

Öğretmenin Adı ve Soyadı: Zeynep ÖZCAN

Değerlendirme Tarihi: 25.02.2019

Dersin Konusu: ~~Milli Mücadele~~ Türkiye

1. Hazırlanan ders planlarının öğrenciler dikkate alındığında uygulanma süreci hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

a-Sorumluluk açısından: Öğrenciler sorumlulukları olan çalışmalarında kullanacakları mabemeleri getirmiş ve deise hazır olarak gelmişlerdir.

b-Motivasyon açısından: Çanakkale Destanı, Kurtuluş Savaşı gibi savaşlara ait resimler gösterilir konunun anlatımları vurgulandı ve Atatürk Portreleri gösterilerek öğrencilerin motivasyonu sağlandı. Bu uygulama öğrencilerin sanatla ilgilerinin gelişmesi yönünde çok faydalı oldu.

c-İç denetim: Öğretmen tarafından konu ile ilgili tüm açıklamalar yapılmış ve örnekler verilmiştir. Öğrencilerin çalışmalarına yol gösterilmiştir.

2. Hazırlanan ders planlarının disiplin temelli olması yönünden düşünceleriniz nelerdir?

a-Sanat Tarihi yönünden: Öğrencilere Kurtuluş Savaşı Milli mücadelelerin ulusumuzun tüm katmanlarıyla bir arada yaşadığı her bölgeden dotulara sahip birliklerin bir araya gelmesiyle başarıldığı ve önemi vurgulandı.

b-Sanat Eleştirisi ve Estetik yönünden: İbrahim Çallı'ya ait Atatürk portresi eseri üzerinden sanat eleştirisi yöntemi kullanıldı. Bu sanat eleştirisi öğrencilerin sanata dair gelişmelerini sağlayan çarpıcı görsel emeklerle dolu

cin ağız c-Uygulama yönünden: 50x70 ölçüsünde üzerinde Türkiye haritası ve verimli oldu.

çizilmiş kağıtlar verildi. Guas ve akrilik boyalar palette hazırlatıldı.

Türkiye haritasının farklı dotularla, doğal-yapay malzemelerle sıcat-soğuk renklerle çalışmaları sergilendi. Çalışmaların iyi sonuç vermesi için tüm yöntem ve teknikler kullanıldı. Öğrenciler tarafından

resimlerin yorumlaması yapıldı, resimler sergilendi. Öğrencilerin etkinliği uygularken çok ilgili bir şekilde ve heyecanla gerçekleştirmeleri de heyecanlandırdı.

Disiplinler arası gerçekleştirilir olması daha verimli bir öğrenimin gerçekleştirilmesini sağladı.
Çıkan ürünlerin öğrencilerin seviyelerine bakılarak çok güzel ve üst düzeyde olduğu görüldü.

3- Hazırlanan ders planları farklı disiplinlerle bağlantı sağlıyor mu? Sağlıyorsa nasıl sağlıyor? Evet sağlandı. Öğrencilere Kurtuluş Savaşı ile ilgili müzeler dinletildi. Fen Bilimleri dersindeki dokü-yüzey kavramlarıyla bağlantı kuruldu. TBMM'nin açılışı ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili Sosyal Bilgiler dersi ile bağlantı kurularak bilgiler verildi. Konyalı İlgili Müzelerin Akademiye

4- Öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı hakkında görüşleriniz nelerdir?
a- Bireysel çalışma açısından: Öğrenciler derse hazır olarak geldiler ve çalışmalarını tam gerektiği kadar hazırladılar.

b- Grup çalışması açısından:

Dokü çalışmalarında öğrenciler materyal ve paylaşım açısından birbirlerine yardımcı oldular.

5- Öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Gerekli bilgileri alan ve derse motive olan öğrenciler farklı ve güzel ürünler ortaya koymuşlardır. Birlikte çalışmaları, yaptıkları işe istekli olmaları ve çabaları görmeye değerdi. Grup çalışmasında farklı dokümanları bir arada kullanarak bir bütüne inanılması ve bu bütüne açıklığının farklı dokümanları kaynaklı olması derslerin öğretiminin oturmasına katkı sağladı.

6- Öğrencilerin süreç ve ortaya konulan ürünler dikkate alındığında düşünme becerileri (Yaratıcılık ve problem çözme vb.) hakkındaki düşünceleriniz nelerdir.

Bu çalışma ile öğrenciler farklı dokümanları yaratıcılıkla kullanmayı, kendilerine güvenmeyi, paylaşmayı ve sonuçta bir ürün ortaya koymayı öğrenmişlerdir.

7. Varsa belirtmek istediğiniz diğer görüşleriniz.

Bu tür çalışmaların diğer derslerde yansımaları öğrencilerin ellerindeki imkanların farkına varması kendilerine güvenerek ürün oluşturmaları, hayallerini gerçeğe dönüştürmeye istekli olmaları konusunda katkı sunacaktır. Hayata bakış açıları değişecek ve gelişecektir.

Böylelikle dersin sonucunda sınıf öğretmeni olarak bizler ders anlatırken disiplinler arası geçişlerin olabileceğini farkettim. Ancak bu geçişlerin yapılması için profesyonel bakış açısının daha etkili olacağı ve görevle ilk başladığımızdaki kişi gibi resim derslerine banyo öğretmenlerinin gerek öğrencilerimizin bu heyecanı ve bu etkilerini yaşamaları gerektiği kanaatine bir kez daha kavuştum.

UZMAN GÖRÜŞME FORMU

Sayın Öğretmen,

Bu form, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans programındaki "Görsel Sanatlar (1-8) Öğretim Programına Göre Hazırlanan Ders Planlarının Uygulama Yönünden Değerlendirilmesi" başlıklı tezimin gereği olarak hazırlanan ders planları uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi için hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağından tüm soruları içtenlikle yanıtlamanız beklenmektedir.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Rukiye ERTOŞUN

Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu

Görsel Sanatlar Öğretmeni

Öğretmenin Adı ve Soyadı: Zülküha AKKURT

Değerlendirme Tarihi: 11.03.2019

Dersin Konusu: Ben Efsaneyim

1. Hazırlanan ders planlarının öğrenciler dikkate alındığında uygulanma süreci hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

a-Sorumluluk açısından: Uygulama aşamasında gerekli materyel ve materyaller öğrenciler tarafından getirilmiş, derse hazırlık yapılmıştır.

b-Motivasyon açısından: Öğrencilerin ilgisini çekecek olan materyallerle motivasyon sağlanmıştır.

c-İç denetim: Öğretmen ve öğrencilerin görev ve sorumlulukları bellidir. Rollere uygun davranışlar gözlemlenmiştir.

2. Hazırlanan ders planlarının disiplin temelli olması yönünden düşünceleriniz nelerdir?

a-Sanat Tarihi yönünden: Yerli ve yabancı örneklerle desteklenen bir plan olarak göze çarpmaktadır.

b-Sanat Eleştirisi ve Estetik yönünden: Başka alanlarla (disiplinlerle) ilişkisini ortaya koymaktadır. Sanatın bir çok yönünün vurgulandığı görülmektedir.

c-Uygulama yönünden: Her çocuğun eğitiminin bir parçası olduğu düşüncesini benimsediği görülmektedir. Tüm çocukların derse dahil edildiği bir planlamadır. Etkin katılım öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırmaktadır.

3- Hazırlanan ders planları farklı disiplinlerle bağlantı sağlıyor mu? Sağlıyorsa nasıl sağlıyor? Konu itibarıyla edebiyatla, sanat tarihi ile bağlantı sağlamaktadır. Müzik ve sosyal bilgiler ile bağlantısında görülmektedir.

4- Öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı hakkında görüşleriniz nelerdir?

a- Bireysel çalışma açısından: Öğrencilerin bireysel olarak kendilerini ifade edebildikleri, fikirlerini ortaya koyabildikleri gözlemlenmiştir.

b- Grup çalışması açısından: Öğrenciler ortak hedef doğrultusunda birlikte çalışabilmektedirler.

5- Öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Her öğrencinin etkin olduğu, öğrencilerin bilgi ve birikimlerini ortaya koyabildikleri, işbirliği halinde çalışarak ürünler ortaya çıkmaktadır. Kazandırılması gereken hedeflere uygun düzenli ürünler elde edilmiştir.

6- Öğrencilerin süreç ve ortaya konulan ürünler dikkate alındığında düşünme becerileri (Yaratıcılık ve problem çözme vb.) hakkındaki düşünceleriniz nelerdir.

Öğrencilerde bilinçli olarak bilgi somutlaştırılıp, içselleştirilerek uygulanmaktadır. Çocukların bilgiyi kullanma yeteneklerinin geliştirildiği görülmektedir. Bilgiyi elde etme, sonuç

7- Varsa belirtmek istediğiniz diğer görüşleriniz.

çıkarma, bilgiyi düzenleme, beyin fırtınası, problem çözme, diyalogları değerlendirme, amaç oluşturma, planlama yapma, süreci gözlemleme karar verme becerileri üzerinde çalışılmaktadır.

→ Beklenen düzeyden daha iyi durumda ürünler elde edilmiştir.

EK-6 Öğrenci Yansıtma Formuna Verilen Cevaplardan Örnekler

ÖĞRENCİ YANSITMA FORMU

Değerli Öğrenci,

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sürdürmekte olduğum yüksek lisans eğitimi gereği olarak, hazırlanan ders planlarının uygulanma yönünden değerlendirilmesi için görüşlerinize ihtiyaç duyulmuştur. Sorular üzerine yapacağınız değerlendirmeler bilimsel amaçlar için kullanılacağından, sizden tüm soruları samimiyetle yanıtlamanız beklenmektedir.

Teşekkür ederim.

Rukiye ERTOSUN

Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu

Görsel Sanatlar Öğretmeni

Değerlendirme Tarihi:

Ders Konusu: BEN BİR EFSANEYİM

1. İşlenen görsel sanatlar dersinde sevdiğiniz yönler ve sevmediğiniz yönler nelerdir?

Ben genel olarak görsel dersimi çok seviyorum sadece malzeme konusu hazırlamak toparlamak zor oluyor.

2. Sizin ve arkadaşlarınızın derse katılımı nasıldı?

A- Bireysel çalışmalarda: Bence bireysel çalışmalar daha iyi çünkü daha özgür hareket ediyoruz. Herkes kendi fikrini ortaya koyuyor.
B- Grup çalışmalarda:

3. İşlediğiniz görsel sanatlar dersinde diğer derslerle bağlantı sağlandı mı? Nasıl?

Evet sosyal dersine bir bağlantı sağlandı. Ayrıca Türkçe, müzikten de yararlandık.

4. Derste yaptığınız ürünler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

a- Bireysel çalışma ürünü: Güzel olduğunu düşünüyorum, çünkü nasıl bir karakterler hoşuma gidiyor. Estetik yaptığım eserler yaradım.
b- Grup çalışması ürünü: değerlendiriyor

5. Diğer derslerinizin görsel sanatlar dersi gibi işlenmesini ister misiniz? Neden?

Evet olabilir çünkü diğer derslerde bağlantı dureser farklı kullandık farklı şekillerde aktarmış oluyor.

ÖĞRENCİ YANSITMA FORMU

Değerli Öğrenci,

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sürdürmekte olduğum yüksek lisans eğitimi gereği olarak, hazırlanan ders planlarının uygulanma yönünden değerlendirilmesi için görüşlerinize ihtiyaç duyulmuştur. Sorular üzerine yapacağınız değerlendirmeler bilimsel amaçlar için kullanılacağından, sizden tüm soruları samimiyetle yanıtlamanız beklenmektedir.

Teşekkür ederim.

Rukiye ERTOSUN

Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu

Görsel Sanatlar Öğretmeni

Değerlendirme Tarihi: 25.03.2019

Ders Konusu: Sanat Dugularının ifadesidir

1. İşlenen görsel sanatlar dersinde sevdiğiniz yönler ve sevmediğiniz yönler nelerdir?

Sevdiğim yönler Eşref Armağan, Asik Veysel onların yakından tanınması.

2. Sizin ve arkadaşlarınızın derse katılımı nasıldı?

A- Bireysel çalışmalarda: Bireysel olduğu için herkes uğraştı en güzel olsun diye, grupla göre daha şok etmek zordur.

B- Grup çalışmalarda:

3. İşlediğiniz görsel sanatlar dersinde diğer derslerle bağlantı sağlandı mı? Nasıl?

Sağlandı; Fen, Sosyal gibi derslerden yararlandı.

4. Derste yaptığınız ürünler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

a- Bireysel çalışma ürünü: Gözüm kapalı olduğu için kötü oldu. Ama

2. çalışmada gözüm açık ve daha iyi işledim. Onlara olan saygım arttı.

b- Grup çalışması ürünü:

5. Diğer derslerinizin görsel sanatlar dersi gibi işlenmesini ister misiniz? Neden?

İsterim. Hayal gücümüzü kullanıp. Başkalarıyla empati kurmamızı sağlıyor.

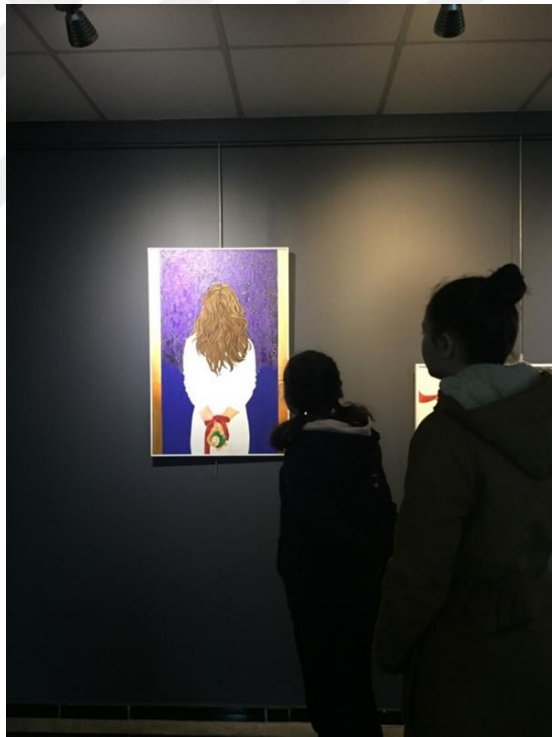

EK-7 Fotoğraflar ve Öğrenci Ürünleri Örnekler

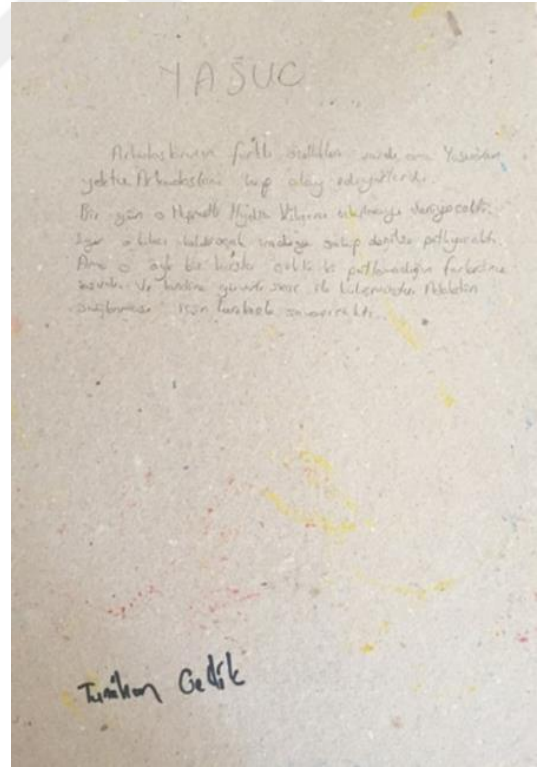
Ders Sürecinden Fotoğraflar

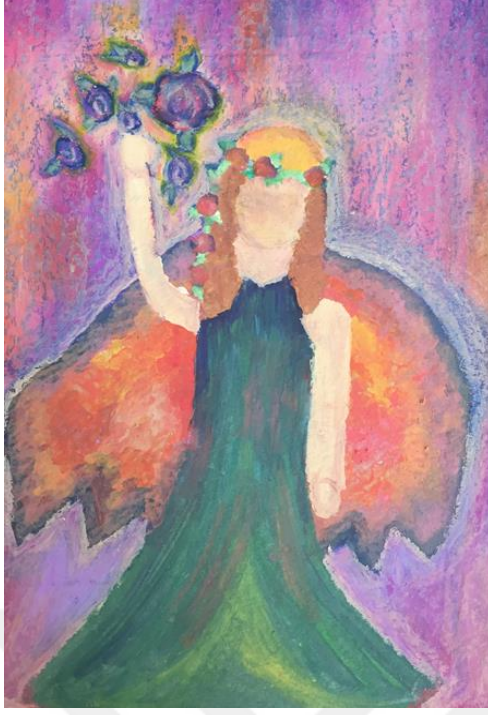

Öğrenci Ürünlerinden Örnekler

Adı: CEMRE İNANCI
 Yaşadığı dönem: Sömrenler
 Hikayesi: Doğa tanrıçasının oğlunun bu hızla ölmesi.
 Krain' adından dolayı (Adı Cemre dir) Cemre İnanca, doğası
 tanrıçasının oğlunun olduğunu düşünür insanları inandırmak
 için Doğa tanrıçasının Cemre'ye kardeş ve kızı olduğunu
 ve o zamanlı halkları kandırarak Cennet'in açılması için özel
 büyüleri sayesinde insanların üzerine bastıkları. Bitkileri hızla
 büyütür.
 Özel güçleri Bitkileri daha hızlı büyütmesi kardeşleri de ona bu
 işte kolaylık sağlar.

Ebrar
 KURBANCI

Adı: CEMRE İNANCI
 Yaşadığı dönem: Sömrenler
 Hikayesi: Doğa tanrıçasının oğlunun bu hızla ölmesi.
 Krain' adından dolayı (Adı Cemre dir) Cemre İnanca, doğası
 tanrıçasının oğlunun olduğunu düşünür insanları inandırmak
 için Doğa tanrıçasının Cemre'ye kardeş ve kızı olduğunu
 ve o zamanlı halkları kandırarak Cennet'in açılması için özel
 büyüleri sayesinde insanların üzerine bastıkları. Bitkileri hızla
 büyütür.
 Özel güçleri Bitkileri daha hızlı büyütmesi kardeşleri de ona bu
 işte kolaylık sağlar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Rukiye Ertosun
Doğum Yeri ve Tarihi : Batman 06.11.1973
Medeni Durumu : Evli
e-posta : muratertosun@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

İlkokul : İsmet İnönü İlkokulu Ayancık-Sinop 1984
Ortaokul : Üsküdar Kız Lisesi Üsküdar-İstanbul 1987
Lise : Ayancık Lisesi Ayancık-Sinop 1990
Lisans : Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim iş Öğretmenliği Bölümü
Bursa 2000
Yüksek Lisans :
Doktora :

İş Deneyimi

1. Bursa Kurtul Köyü İlköğretim Okulu, Resim-iş öğretmeni, 2000-2001
2. Bursa Mutlular İlköğretim Okulu, Resim-iş öğretmeni, 2001-2002
3. Gökçeada Kenan Evren İlköğretim Okulu, Resim-iş öğretmeni, 2002-2004
4. Gökçeada Çok Programlı Lisesi, Resim öğretmeni, 2004-2005
5. Bandırma Atatürk İlköğretim Okulu, Resim-iş öğretmeni, 2005-2006
6. Bandırma Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu, Resim-iş öğretmeni, 2006-2013
7. Bandırma Şehit Süleyman Bey Ortaokulu, Görsel sanatlar öğretmeni, 2013-

İlgi Alanları

Sanat Tarihi

Ödülleri

Onur Öğrencisi Belgesi (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1997)
Yüksek Onur Öğrencisi Belgesi (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1997, 1998, 1999, 2000)
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Mezuniyet Birinciliği Ödülü (2000)
Teşekkür (Bandırma İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2007)
Aylıkla Ödüllendirme (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008)
Teşekkür (Bandırma İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2009)
Teşekkür (Bandırma İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2010)
Başarı Belgesi (Bandırma Kaymakamlığı, 2020)

Diğer Bilgiler

Yayımlar
